

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną (plus wymagania na ocenę dopuszczającą)	na ocenę dobrą (plus wymagania na ocenę dostateczną i dopuszczającą)	na ocenę bardzo dobrą (plus wymagania na ocenę dobrą, dostateczną i dopuszczającą)	na ocenę celującą (plus wymagania na ocenę bardzo dobrą, dobrą, dostateczną i dopuszczającą)
2	3	4	5	6
I. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski				
Uczeń: • podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic • wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską • wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów • wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski • wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy • podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych • przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy • przedstawia podział surowców mineralnych • wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka • wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski • wymienia czynniki wpływające na klimat Polski • wymienia termiczne pory roku • podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce • wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy • podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce • wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie	Uczeń: • prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski • przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie • prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T–T na obszarze Europy • podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery • wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka • odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski • wymienia na podstawie mapy złodowacenia w Polsce i ich zasięgi • omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski • wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce • wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce • wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce • wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego • omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej przykłady poszczególnych typów jezior	Uczeń: • przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski oraz regionu, w którym mieszka • omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski • omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski • przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ • opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej • omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce • porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce • przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski • opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę • porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady • opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych • podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego • opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego • omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego	Uczeń: • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski • omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce • omawia wpływ budowy geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski • charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski • wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce • ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski • podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju • omawia główne typy genetyczne jezior • omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce • ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku	Uczeń: • ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • charakteryzuje na podstawie informacji z różnych źródeł dowolny makroregion w Polsce • opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych • omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie • wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych • identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski a głównymi cechami ukształtowania powierzchni • porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic • dokonuje na podstawie informacji z różnych źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie • wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju • omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku

- wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> - określa położenie Morza Bałtyckiego - charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego - wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego	- omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego - wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego			
II. Ludność i urbanizacja w Polsce				
Uczeń: - podaje aktualną liczbę ludności w Polsce - wskazuje na mapie województwa i ich stolice - wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego - podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski - podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce - wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione - wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce - wymienia największe skupiska Polonii na świecie - posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i> - wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności - wymienia podstawowe jednostki osadnicze - posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> - podaje nazwy największych miast Polski - podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce	Uczeń: - podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski - wymienia poszczególne szczeble podziału administracyjnego Polski - oblicza współczynnik przyrostu naturalnego - porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków - podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce - omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce - podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce - wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności - podaje różnice między miastem a wsią - prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce - wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady - charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce	Uczeń: - omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski - analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach - omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski - analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce - podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa - wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski - omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce - wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce - podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków - oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego - analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce - porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce - określa przyczyny bezrobocia w Polsce - omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski - przedstawia czynniki rozwoju miast - opisuje współczesne funkcje wsi	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 - omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach - przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski - przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw - omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce - omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku - omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce - przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków - analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym - porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów	Uczeń: - omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w. - prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju - wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski - omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce - opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce - wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju - omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie) - określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce

wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane			- wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski - omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce - analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania - charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast - omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce	
---	--	--	---	--

III. Gospodarka Polski

Uczeń: - wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> - wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego - podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i> - wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> - wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce - wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce - wymienia towary przeładowywane w polskich portach handlowych - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski - wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i>	Uczeń: - przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce - prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce - omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce - porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce - omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r. - omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce - wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały - wymienia warunki rozwoju transportu wodnego - przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej - wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> - wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej	Uczeń: - omawia przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce - analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej - przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego - podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. - omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce - podaje przyczyny zmian w polskim transporcie - omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce - charakteryzuje transport lotniczy w Polsce - porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych - omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce - omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski - przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce	Uczeń: - ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie - charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce - wskazuje cele certyfikacji żywności produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce - charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. - omawia na podstawie informacji z różnych źródeł wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce - przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce - omawia rolę transportu w krajowej gospodarce - określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski - charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce	Uczeń: - analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych na możliwości przemian w rolnictwie Polski - przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce - ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju - omawia znaczenie sieci transportu gospodarcze kraju - opisuje specjalizacje polskich portów morskich - określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej - wykorzystuje mapę do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie
---	--	--	---	---

		• prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski	• przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce • omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki • omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce • ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce	
--	--	--	--	--

IV. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce

Uczeń: • wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce • podaje przyczyny powstawania smogu • wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami • wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla środowiska • wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce • podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody	Uczeń: • przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce • podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych • wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce	Uczeń: • charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce • przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza • wymienia przyczyny degradacji gleb • opisuje walory wybranych parków narodowych • wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego	Uczeń: • wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery • analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw • wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwach przyrody • wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody	Uczeń: • wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie • uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery •
--	--	---	---	--

KLASY IV LO

Na podstawie Planu wynikowego wydawnictwa Pearson i wydawnictwa Macmillan

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Człowiek</i> : dane osobowe, okresy życia, wygląd zewnętrzny, rzeczy osobiste, cechy charakteru, uczucia i emocje, mowa ciała, idiomy związane z samopoczuciem, umiejętności i zainteresowania, społeczny i osobisty system wartości, poczucie tożsamości, osobowość 2. czasy teraźniejsze 3. przyimki 4. czasowniki złożone 5. czasowniki wyrażające czynności i stany				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia	– często właściwie reaguje na polecenia	– na ogół właściwie reaguje na polecenia	– właściwie reaguje na polecenia	- bezbłędnie i właściwie

	– częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje osoby, przedmioty i miejsca, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady, popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, pobieżnie rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prosi o radę – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy pisze krótką rozprawkę dotyczącą minimalistycznego stylu życia, w której bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje zagadnienia, wyraża i uzasadnia swoje opinie, przekazuje informacje i wyjaśnienia – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje	– poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady, popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy pisze rozprawkę, w której prostymi zdaniami opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i	– w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – na ogół bezbłędnie pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i poglądy, zazwyczaj	– samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i	- reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku
--	--	---	--	--	--

	sformułowane w języku polskim i obcym	uzasadnia swoje opinie, stawia tezę, próbuje w logicznym porządku przedstawić argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, zazwyczaj kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	poprawnie stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku
--	--	--	---	--	---

					argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Miejsce zamieszkania					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Miejsce zamieszkania</i> : rodzaje domów i mieszkań, dom i jego okolica, architektura, pomieszczenia i wyposażenie domu, kupno i sprzedaż mieszkania, prace domowe, wynajmowanie mieszkania 2. czasy teraźniejsze 3. czasowniki złożone 4. idiomy 5. kolejność przymiotników w zdaniu 6. różne struktury gramatyczne 7. konstrukcja <i>there is / it is</i> 8. różne formy czasowników				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje osoby, przedmioty i miejsca, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady, popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady, popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna,	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do

	informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy pisze krótką rozprawkę za i przeciw, opisuje wady i zalety mieszkania w domu rodzinnym w czasie studiów, opisuje swój pobyt w innym mieście, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy pisze rozprawkę za i przeciw, opisuje wady i zalety mieszkania w domu rodzinnym w czasie studiów, opisuje swój pobyt w innym mieście, przedstawia fakty, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, stosuje zasady konstruowania rozprawki, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – na ogół bezbłędnie pisze rozprawkę za i przeciw, opisuje wady i zalety mieszkania w domu rodzinnym w czasie studiów, opisuje swój pobyt w innym mieście, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – samodzielnie i bezbłędnie, używając zdań złożonych pisze rozprawkę za i przeciw, opisuje wady i zalety mieszkania w domu rodzinnym w czasie studiów, opisuje swój pobyt w innym mieście, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje
--	--	--	--	--	--

					hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w
--	--	--	--	--	--

					języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Edukacja					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:

	1. słownictwo z działu <i>Edukacja</i> : szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, przybory szkolne, życie szkoły, uczenie się, system oświaty, ocenianie, zajęcia pozalekcyjne, kierunki studiów, uroczystości szkolne, problemy szkolne 2. idiomy 3. przymyki 4. mowa zależna 5. składnia czasowników 6. spójniki 7. czasy gramatyczne 8. różne formy czasowników				
UMIĘTNO ŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje osoby, przedmioty i miejsca, opowiada o czynnościach, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, rozważa sytuacje hipotetyczne – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela,	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca, opowiada o czynnościach, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje osoby, przedmioty i miejsca, opowiada o czynnościach – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opisuje osoby, przedmioty i miejsca, opowiada o czynnościach – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy,	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie,

	popołniając dość liczne błędy, krótko opisuje znaczenie zajęć pozalekcyjnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź krótką konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego – popołniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, sporadycznie kończy wypowiedź konkluzją, rozważa sytuacje hipotetyczne – korzystając z podręcznika, popołniając dość liczne błędy opisuje znaczenie zajęć pozalekcyjnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, zazwyczaj kończy wypowiedź konkluzją, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół bezbłędnie opisuje znaczenie zajęć pozalekcyjnych, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, rozważa sytuacje hipotetyczne – samodzielnie i bezbłędnie opisuje znaczenie zajęć pozalekcyjnych, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze
--	---	---	--	--	--

					rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Praca					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	CELUJĄCA - uczeń spełnia także

			dostateczną	dostateczną i dob	wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Praca</i> : zawody, warunki pracy i zatrudnienia, przymiotniki opisujące pracę, miejsce pracy, rynek pracy i kariera zawodowa, mobilność zawodowa, doświadczenie zawodowe, zakres obowiązków, przydatne umiejętności, obowiązujący strój, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, wady i zalety pracy zdalnej, automatyzacja stanowisk pracy 2. idiomy 3. słowotwórstwo 4. przedrostki				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i

zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o miejscach i czynnościach, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje zainteresowanie odbyciem stażu w zakładzie pracy, opowiada o doświadczeniu zawodowym, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	– częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach i czynnościach, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje zainteresowanie odbyciem stażu w zakładzie pracy, opowiada o doświadczeniu zawodowym, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny	zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach i czynnościach – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje zainteresowanie odbyciem stażu w zakładzie pracy, opowiada o doświadczeniu zawodowym, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania	zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o miejscach i czynnościach – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zainteresowanie odbyciem stażu w zakładzie pracy, opowiada o doświadczeniu zawodowym, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny	bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie
---	---	--	---	--

		styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub
--	--	--	--	---	---

					rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Życie prywatne					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczaj ącą, dostateczną , dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYC

					H
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Życie prywatne</i> : rodzina, życie rodzinne, znajomi i przyjaciele, święta i uroczystości rodzinne, czynności dnia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, określanie czasu, styl życia, konflikty i problemy, stosunki rodzinne 2. przymyki 3. idiomy 4. czasowniki modalne we wszystkich czasach				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o osobach, relacjach i czynnościach, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty wspierające lub obalające podaną tezę, przedstawia sposób postępowania	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o osobach, relacjach i czynnościach, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty wspierające lub obalające podaną tezę, przedstawia sposób postępowania popełniając	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o osobach, relacjach i czynnościach – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty wspierające lub obalające podaną tezę, przedstawia sposób	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o osobach, relacjach i czynnościach – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty wspierające lub obalające podaną tezę, przedstawia sposób	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań

	popołniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popołniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popołniając dość liczne opisuje zjawisko długowieczności, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – popołniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popołniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika, popołniając dość liczne błędy opisuje zjawisko długowieczności, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	postępowania – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popołniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – na ogół bezbłędnie opisuje zjawisko długowieczności, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	postępowania – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zjawisko długowieczności, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje,
--	--	--	---	---	--

					przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie
--	--	--	--	--	--

					informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Żywienie					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczaj ącą, dostateczną , dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYC H
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Żywienie</i> : artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, przymiotniki opisujące jedzenie, dieta i nawyki żywieniowe, zaburzenia odżywiania, lokale gastronomiczne, problem marnowania jedzenia, ulubione				

	potrawy, gotowanie, fakty związane z jedzeniem 2. idiomy 3. zdania okolicznikowe 4. przedimki 5. przyimki				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opisuje posiłki i nawyki żywieniowe, popełniając liczne błędy – z trudem współdziała w grupie i korzystając z podręcznika podaje krótki przepis na popularne danie, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty za i przeciw danemu stwierdzeniu popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje posiłki i nawyki żywieniowe, popełniając dość liczne błędy – stara się współdziałać w grupie i używając bardzo prostych konstrukcji, podaje krótki przepis na popularne danie, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia argumenty za i przeciw danemu stwierdzeniu, kończy wypowiedź konkluzją popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje,	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opisuje posiłki i nawyki żywieniowe – na ogół aktywnie współdziała w grupie i przy pomocy znanych konstrukcji, na ogół bezbłędnie podaje przepis na popularne danie – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu stwierdzeniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje,	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opisuje posiłki i nawyki żywieniowe – aktywnie współdziała w grupie i używając zdań złożonych i bogatego słownictwa, bezbłędnie podaje przepis na popularne danie – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu stwierdzeniu, kończy wypowiedź konkluzją – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w

	opisuje zjawisko diety wegańskiej, opowiada o doświadczeniach, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje zjawisko diety wegańskiej, opowiada o doświadczeniach, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – na ogół bezbłędnie opisuje zjawisko diety wegańskiej, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zjawisko diety wegańskiej, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia,
--	---	--	--	---	---

					przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Zakupy i usługi					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,

					dostateczną , dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Zakupy i usługi</i> : rodzaje sklepów, kupowanie i sprzedawanie, korzystanie z usług, promocja i reklama, finanse i bankowość, ubezpieczenie, prawa konsumenta, zakupy online, produkty używane, dokonywanie wyborów, składanie skargi, ceny i jakość produktów, sklepy sieciowe, małe lokalne firmy 2. słowotwórstwo				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o miejscach i czynnościach, popołniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania i doświadczenia,	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach i czynnościach, popołniając dość liczne błędy	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach i czynnościach	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o miejscach i czynnościach	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i

	wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne, przedstawia sposób postępowania w przypadku składania skargi popołniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popołniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popołniając dość liczne błędy opisuje szybką modę i podesjście do zakupów, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl wypowiedzi – popołniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	– opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne, przedstawia sposób postępowania w przypadku składania skargi popołniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popołniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popołniając dość liczne błędy opisuje szybką modę i podesjście do zakupów, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej,	– na ogół poprawnie opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne, przedstawia sposób postępowania w przypadku składania skargi – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popołniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje szybką modę i podesjście do zakupów, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej,	– bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne, przedstawia sposób postępowania w przypadku składania skargi – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje szybką modę i podesjście do zakupów, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl	czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża
--	---	---	---	--	--

		stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i
--	--	---	--	--	--

					przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Podróżowanie i turystyka					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje	Częściowo poprawnie stosuje	W większości poprawnie	Poprawnie stosuje poznane	Bezbłędnie stosuje

	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęlnia liczne błędy:	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Podróżowanie i turystyka</i> : wakacje, środki transportu, zakwaterowanie, podróże i wycieczki, zwiedzanie, jazda na rowerze, wypadki i awarie w podróży, bezpieczeństwo w czasie podróży, miejsca popularne turystycznie, aktywne wakacje, pojazdy autonomiczne 2. kolokacje 3. idiomy 4. czasy gramatyczne 5. czasowniki modalne 6. mowa zależna				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o miejscach wypoczynku, sposobach podróżowania i czynnościach, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, opisuje doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach wypoczynku, sposobach podróżowania i czynnościach, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, opisuje doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę,	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o miejscach wypoczynku, sposobach podróżowania i czynnościach – na ogół poprawnie opisuje upodobania, opisuje doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o miejscach wypoczynku, sposobach podróżowania i czynnościach – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, opisuje doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i

	o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje środki transportu i bezpieczeństwo w czasie podróży, wyraża swoje opinie, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje środki transportu i bezpieczeństwo w czasie podróży, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje środki transportu i bezpieczeństwo w czasie podróży, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje środki transportu i bezpieczeństwo w czasie podróży, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki opiniującej, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o
--	---	---	--	--	--

					radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Kultura					

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bebłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Kultura</i> : artyści i dzieła sztuki, udział w wydarzeniach kulturalnych, twórcy i dziedziny kultury, ochrona praw autorskich, uczestnictwo w kulturze, media, promowanie kultury, tradycje świąteczne na świecie 2. idiomy 3. strona bierna 4. konstrukcja <i>have something done</i> 5. zdania warunkowe 6. inwersja				

UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o dziełach sztuki, miejscach i wydarzeniach artystycznych i kulturalnych, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje wady i zalety zajęć artystycznych w szkołach, opisuje możliwości uczestnictwa w kulturze, wyraża swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o dziełach sztuki, miejscach i wydarzeniach artystycznych i kulturalnych, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje wady i zalety zajęć artystycznych w szkołach,	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o dziełach sztuki, miejscach i wydarzeniach artystycznych i kulturalnych – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje wady i zalety zajęć	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o dziełach sztuki, miejscach i wydarzeniach artystycznych i kulturalnych – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje wady i zalety zajęć artystycznych w szkołach, opisuje możliwości	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje
---------------------	--	--	---	---	--

	tezie lub rozwiązaniu, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	opisuje możliwości uczestnictwa w kulturze, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	artystycznych w szkołach, opisuje możliwości uczestnictwa w kulturze, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	uczestnictwa w kulturze, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia
--	--	--	---	--	---

					w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Sport					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą

	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Sport</i> : dyscypliny sportowe, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportów wyczynowych, osoby związane ze sportem, uprawianie sportu amatorskiego, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu, problemy współczesnego sportu, para sporty, wydarzenia sportowe, urazy sportowe, sławni sportowcy, gry zespołowe, sporty indywidualne, współzawodnictwo w sporcie 2. idiomy 3. zdania warunkowe 4. konstrukcje wyrażające życzenia 5. gerunds i infinitives				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o obiektach sportowych, sportowcach i czynnościach oraz wydarzeniach sportowych, popełniając liczne	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o obiektach sportowych, sportowcach i	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o obiektach sportowych, sportowcach i	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o obiektach sportowych, sportowcach i	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i

	błędy – zdawkowo opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje wady i zalety gier zespołowych i sportów indywidualnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wydarzeniach sportowych, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje wady i zalety gier zespołowych i sportów indywidualnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi	czynnościach oraz wydarzeniach sportowych – na ogół poprawnie opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje wady i zalety gier zespołowych i sportów indywidualnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania	czynnościach oraz wydarzeniach sportowych – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje wady i zalety gier zespołowych i sportów indywidualnych, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl	czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża
--	--	---	---	--	---

		– częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	rozprawki za i przeciw, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i
--	--	---	--	--	--

					przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Zdrowie					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną,	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje	Częściowo poprawnie stosuje	W większości poprawnie	Poprawnie stosuje poznane	Bezbłędnie stosuje

	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęłnia liczne błędy:	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	- słownictwo z działu <i>Zdrowie</i>: ludzkie ciało, choroba i zdrowie, środki zaradcze i leczenie, niepełnosprawność, nagłe wypadki, urazy i pierwsza pomoc, uzależnienia, samopoczucie, zdrowy styl życia, przyszłość medycyny, problemy zdrowotne, opieka zdrowotna, urazy i kontuzje, - słototwórstwo - zdania warunkowe - czasowniki złożone - czasy gramatyczne				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o zagadnieniach związanych ze zdrowiem, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy,	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o zagadnieniach związanych ze zdrowiem, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o zagadnieniach związanych ze zdrowiem – na ogół poprawnie opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o zagadnieniach związanych ze zdrowiem – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania i doświadczenia, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo

	przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje zdrowe nawyki, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje zdrowe nawyki, opowiada o doświadczeniach, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje zdrowe nawyki, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zdrowe nawyki, opowiada o doświadczeniach, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady
--	--	---	---	--	---

					– samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Nauka i technika					

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Nauka i technika</i> : naukowcy, dziedziny nauki, badania i odkrycia naukowe, technologie informacyjno-komunikacyjne, szanse i zagrożenia związane z technologią, wynalazki, komunikacja, media społecznościowe, udział robotów w życiu codziennym, nauki ścisłe, doradztwo zawodowe, szanse i zagrożenia związane z technologią 2. słowotwórstwo 3. idiomy 4. kolokacje 5. części mowy				

	6. zdania warunkowe 7. czasowniki złożone					
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o dziedzinach nauki i technologiach, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje zdrowe nawyki, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, udziela wskazówek, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o dziedzinach nauki i technologiach, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje zdrowe nawyki,	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o dziedzinach nauki i technologiach – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o dziedzinach nauki i technologiach – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zdrowe nawyki, przedstawia fakty, wyraża i	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy	

	wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, udziela wskazówek, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	zdrowe nawyki, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, udziela wskazówek, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	uzasadnia swoje opinie i poglądy, udziela wskazówek, stosuje zasady konstruowania artykułu, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i
--	--	---	---	--	--

					poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
Świat przyrody					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą,	DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną	BARDZO DOBRA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą	CELUJĄCA - uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo

	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	dobrą BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	1. słownictwo z działu <i>Świat przyrody</i> : pogoda i klimat, rośliny, krajobraz i cechy geograficzne, zagrożenia i ochrona środowiska, katastrofy naturalne i ekologiczne, badania przestrzeni kosmicznej, środowisko lokalne, akcje ekologiczne, zmiany klimatu, przyszłość planety 2. zaimki 3. zdania przydawkowe 4. formy dzierżawcze				
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniami zdawkowo opowiada o zagadnieniach związane ze światem przyrody – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o zagadnieniach związane ze światem przyrody, popełniając dość liczne błędy	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniami opowiada o zagadnieniach związane ze światem przyrody	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o zagadnieniach związane ze światem przyrody	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze

	wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje znaczenie terenów zielonych w mieście, wyraża swoje opinie, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	– opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje znaczenie terenów zielonych w mieście, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku	– na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje znaczenie terenów zielonych w mieście, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym	– bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje znaczenie terenów zielonych w mieście, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w	zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania
--	---	--	---	--	---

		polskim i obcym	informacje sformułowane w języku polskim i obcym	języku polskim i obcym	i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje
--	--	------------------------	---	-------------------------------	---

					styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
UMIEJĘTNOŚCI	– często niewłaściwie reaguje na polecenia – częściowo poprawnie rozwiązuje niektóre zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bardzo prostymi zdaniem zdawkowo opowiada o zjawiskach społecznych i potrzebach obywateli, popełniając liczne błędy – zdawkowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, z trudem wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając liczne błędy – z trudem uczestniczy w rozmowie, popełniając liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje, zdawkowo wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu	– często właściwie reaguje na polecenia – poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – częściowo bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniem opowiada o zjawiskach społecznych i potrzebach obywateli, popełniając dość liczne błędy – opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne popełniając dość liczne błędy – stara się aktywnie uczestniczyć w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając dość liczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje,	– na ogół właściwie reaguje na polecenia – w większości poprawnie rozwiązuje zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – na ogół bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – prostymi zdaniem opowiada o zjawiskach społecznych i potrzebach obywateli – na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – na ogół aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, popełniając nieliczne błędy uzyskuje i przekazuje informacje,	– właściwie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, opowiada o zjawiskach społecznych i potrzebach obywateli – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia opinie, wyraża pewność, przypuszczenie i wątpliwość, rozważa sytuacje hipotetyczne – aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta	- bezbłędnie i właściwie reaguje na polecenia – właściwie i bezbłędnie reaguje na polecenia – samodzielnie i bezbłędnie rozwiązuje wszystkie zadania na słuchanie i czytanie ze zrozumieniem – bezbłędnie stosuje styl wypowiedzi odpowiedni do sytuacji – używając zdań złożonych, bezbłędnie opisuje osoby, przedmioty i miejsca – bezbłędnie i szczegółowo opisuje upodobania,

	– korzystając z podręcznika i pomocy nauczyciela, popełniając dość liczne błędy opisuje zagadnienia związane z polityką i mediami, wyraża swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – popełniając liczne błędy, przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu – korzystając z podręcznika, popełniając dość liczne błędy opisuje zagadnienia związane z polityką i mediami, wyraża swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – częściowo bezbłędnie przekazuje w języku obcym niektóre informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – na ogół bezbłędnie opisuje zagadnienia związane z polityką i mediami, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – na ogół bezbłędnie przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim i obcym	o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danemu rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją – samodzielnie i bezbłędnie opisuje zagadnienia związane z polityką i mediami, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stosuje zasady konstruowania listu formalnego, stosuje formalny styl wypowiedzi – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym	wyraża i uzasadnia opinie, przedstawia zalety i wady – zawsze aktywnie uczestniczy w rozmowie, rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu, bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża i uzasadnia swoje opinie, pyta o opinie rozmówcy, wyraża swoje upodobania i pyta o upodobania rozmówcy, szczegółowo rozważa sytuacje hipotetyczne, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje, prosi o radę i udziela rady – samodzielnie i bezbłędnie, przy
--	---	---	--	---	--

					pomocy zdań złożonych, pisze rozprawkę, w której opisuje minimalistyczny styl życia, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu, kończy wypowiedź konkluzją, stosuje zasady konstruowania rozprawki za i przeciw, stosuje styl wypowiedzi adekwatny do sytuacji – bezbłędnie przekazuje w języku obcym wszystkie informacje sformułowane w języku polskim i obcym
--	--	--	--	--	--

Dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości uczniów w przypadku np. dysleksji, dysgrafii, dysortografii, spektrum autyzmu, uczniów posiadających opinie i orzeczenia z PPP:

- - wydłużenie czasu na zrozumienie prezentowanych treści i materiału

- - upraszczanie poleceniem i dostosowywanie ich do możliwości intelektualnych i psychofizycznych uczniów
- - unikanie bodźców rozpraszających ucznia + zachowanie schematu pracy i powtarzalności działań (spektrum)
- - wspomaganie rozwoju umiejętności komunikacyjnych (spektrum)
- - wykorzystywanie wąskiej i fachowej wiedzy ucznia w czasie prowadzenia zajęć czy wprowadzania nowego materiału (spektrum)
- - korzystanie ze słowników książkowych i internetowych
- - stosowanie większej czcionki w materiałach do czytania oraz czcionki bezszeryfowej
- - głośne odczytywanie poleceń i pomoc w ich zrozumieniu
- - sprawdzanie rozumienia tekstu czytanego poprzez zadawanie dodatkowych pytań
- - głośne odczytywanie tekstów do zadań typu czytanie ze zrozumieniem lub odtwarzanie nagrań z danym materiałem
- - zestawienie zagadnień gramatycznych z języka obcego z charakterystycznymi zagadnieniami w języku polskim
- - rozłożenie obowiązującego materiału na mniejsze partie

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- - wydłużenie czasu na odpowiedzi pisemne i ustne
- - dostosowanie zasad oceniania do możliwości intelektualnych i psychofizycznych uczniów (zgodnie z opiniami i orzeczeniami z PPP)
- - stosowanie czcionek bezszeryfowych

Wymagania edukacyjne z języka niemieckiego dla klasy czwartej liceum ogólnokształcącego

Wymagania edukacyjne realizowane i oceniane w klasie czwartej:

Środki leksykalne	Środki gramatyczne	Funkcje językowe
- Nazwy czynności związanych z obsługą komputera oraz symbole używane w sprzęcie elektronicznym - Media i gatunki typowe dla poszczególnych mediów - Zagrożenia wynikające z nadmiernego lub niewłaściwego używania mediów, w tym także Internetu - Codzienne zachowania przyjazne środowisku i szkodliwe dla niego oraz działania na rzecz ochrony środowiska, zagrożenia środowiska naturalnego, klęski żywiołowe i ich skutki - Słownictwo związane ze stylem życia „Zero Waste”	- Strona bierna procesu (<i>Vorgangspassiv</i>) - Strona bierna stanu (<i>Zustandspassiv</i>) - Strona bierna z czasownikami modalnymi w czasach teraźniejszym i przeszłym <i>Präteritum</i> - Zdanie porównawcze nierzeczywiste - Zaimki nieokreślone - Przysłówki czasu - Odmiana przymiotnika bez rodzajnika - Przyimek <i>bei</i> z rzeczownikiem odczasownikowym - Zdania podrzędne ze spójnikiem <i>indem</i> - Zdania podrzędne ze spójnikiem <i>da</i> - Zdanie warunkowe nierzeczywiste - Bezokolicznik <i>z zu</i> i <i>bez zu</i> - Przyimek <i>statt</i> z dopełniaczem	- Informowanie o zachowaniu w sieci - Wyrażanie opinii i formułowanie konstruktywnej krytyki - Nazywanie urządzeń elektronicznych - Opisywanie czynności wykonywanych podczas korzystania z komputera - Opisywanie zwyczajów cyfrowych - Rozumienie i formułowanie instrukcji korzystania ze sprzętu elektronicznego - Rozpoznawanie symboli używanych w sprzęcie elektronicznym - Podawanie przyczyny - Nazywanie gatunków typowych dla poszczególnych mediów i wypowiadanie się na temat korzystania z mediów

- Wyrażenia związane z wyrażaniem opinii i reagowaniem na opinie - Określenia osób, będących autorytetami - Słownictwo typowe dla ogłoszeń mieszkaniowych, wynajmu mieszkania samodzielnie lub w grupie oraz przeprowadzki - Uczucia i emocje oraz relacje międzyludzkie - Dyscypliny sportowe oraz obiekty sportowe - Pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu - Niepełnosprawność - Konflikty i problemy - Mobbing - Uzależnienia - Wartości ważne dla różnych pokoleń oraz doświadczenia pokoleniowe, społeczeństwo wielokulturowe	- Rekcja rzeczownika - Przyimki łączące się z celownikiem <i>ab, außer, gegenüber</i> - Zaimek wzajemny <i>einander</i> - Zaimek wskazujący <i>derjenige</i> przed zdaniem względnym - Spójniki wieloczłonowe	- Opisywanie niewłaściwych zachowań w internecie i informowanie o skutkach nieprzemyślanych działań w sieci - Opowiadanie o zachowaniach krzywdzących innych, np.: mobbingu - Opisywanie reakcji osób krzywdzonych - Wyrażanie uczuć oraz wsparcia osobom pokrzywdzonym - Udzielanie porad i wskazówek - Dokonywanie porównań - Nazywanie codziennych czynności przyjaznych środowisku i szkodliwych dla niego, zagrożeń - Opisywanie ekologicznych zachowań podczas urlopu - Wskazywanie na konieczność zmiany nawyków - Rozumienie ogłoszenia i opisywanie mieszkania na podstawie ogłoszenia - Informowanie o wadach i zaletach mieszkania wynajmowanego wspólnie przez kilka osób - Informowanie o problemach społeczeństwa wielokulturowego
---	---	---

- Instytucje państwowe oraz organizacje międzynarodowe - Zasady zgłaszania wypadku pod numerem alarmowym 112		- Nazywanie wartości i doświadczeń pokoleniowych - Pisanie tekstu na forum , emaila, bloga, ulotki - Wzywanie pomocy przez numer alarmowy 112 - Opisywanie osoby, która jest dla ucznia autorytetem - Nazywanie dyscyplin sportowych i obiektów sportowych oraz wskazywanie pozytywnych i negatywnych aspektów uprawiania sportu - Nazywanie klęsk żywiołowych - Opisywanie doświadczenia pokoleniowego i wartości ważnych dla pokolenia - Nazywanie ustroju państwa, podstawowych instytucji państwowych oraz wspólnot i organizacji międzynarodowych
---	--	---

Wymagania na poszczególne oceny:

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna (uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą)	Ocena dobra (uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną)	Ocena bardzo dobra (uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą)	Ocena celująca (uczeń spełnia także wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą, bardzo dobrą)
Znajomość środków językowych (leksyka i gramatyka)	Uczeń posługuje się bardzo ograniczonym zakresem słownictwa, utrudniającym realizację poleceń bez pomocy nauczyciela; zna wybrane reguły gramatyczne; w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne; popełnia bardzo liczne błędy.	Uczeń zna i posługuje się podstawowym słownictwem i wyrażeniami; często popełnia błędy w ich wymowie i zapisie; zna znaczną część podstawowych struktur gramatyczno-leksykalnych, jednak z trudem potrafi je wykorzystać w komunikacji.	Uczeń, popełniając nieliczne błędy, stosuje większość poznanych wyrazów i zwrotów; w większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach i własnych wypowiedziach; błędy nie zakłócają komunikacji.	Uczeń zna prawie wszystkie wprowadzone słówka i wyrażenia z wymienionych zakresów tematycznych, bezbłędnie je wymawia i zapisuje; poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Uczeń zna wszystkie wprowadzone słówka i wyrażenia z podanych zakresów tematycznych, bezbłędnie je wymawia, zapisuje, poprawnie, swobodnie i adekwatnie do kontekstu stosuje poznane struktury gramatyczne, rozwija samodzielnie swoje umiejętności, aktywnie współdziała w grupie.
Rozumienie wypowiedzi (ustnej i pisemnej)	Uczeń rozumie niektóre polecenia nauczyciela; w tekstach słuchanych i czytanych rozumie pojedyncze,	Uczeń rozumie bez problemu polecenia nauczyciela; potrafi wykonać większość zadań na rozumienie ze słuchu, jeśli może	Uczeń rozumie wszystkie polecenia nauczyciela i na ogół poprawnie wykonuje zadania na rozumienie ze słuchu; rozumie większość	Uczeń rozumie wszystkie polecenia nauczyciela oraz potrafi z tekstów czytanych i słuchanych zrozumieć i wyselekcjonować	Uczeń rozumie wszystkie polecenia nauczyciela oraz potrafi z tekstów czytanych i słuchanych zrozumieć i wyselekcjonować

	podstawowe słowa. Zadania na rozumienie tekstu czytanego i słuchanego sprawiają mu trudność; popełnia bardzo liczne błędy.	kilkakrotnie odsłuchać teksty; rozumie ogólnie proste teksty pisane w zakresie znanych mu tematów i struktur, a także wiele informacji szczegółowych.	informacji szczegółowych w tekście; czyta ze zrozumieniem większość tekstów z poznanych tematów, potrafi podać ogólny sens tekstu i wykonać zadania, popełniając nieliczne błędy.	wszystkie potrzebne informacje; zadania na rozumienie wypowiedzi ustnej i pisemnej wykonuje bez większych błędów.	wszystkie potrzebne informacje; zadania na rozumienie wypowiedzi ustnej i pisemnej wykonuje bezbłędnie.
Tworzenie wypowiedzi (ustnej i pisemnej)	Uczeń z trudem tworzy wypowiedzi ustne i pisemne; są to bardzo proste teksty tworzone według wzoru; popełnia liczne błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń tworzy krótkie, kilkuzdaniowe wypowiedzi ustne i pisemne według wzoru, stosując mało urozmaicone słownictwo; popełnia błędy językowe, które w pewnym stopniu wpływają na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń potrafi w prosty sposób wypowiedzieć się ustnie i pisemnie na większość poznanych tematów, stosując w miarę urozmaicone słownictwo i poznane struktury, nieliczne błędy nie mają wpływu na zrozumienie jego wypowiedzi.	Uczeń bez problemu wypowiada się na poznane tematy; jego wypowiedzi ustne i pisemne są wielozdaniowe; używa szerokiego zakresu słownictwa i struktur; stosuje właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń swobodnie tworzy wypowiedzi ustne i pisemne; używa szerokiego zakresu słownictwa i struktur, używa również leksyki zdobytej podczas samodzielnej pracy; stosuje właściwą formę i styl wypowiedzi.
Reagowanie (ustne i pisemne)	Uczeń z trudem nawiązuje komunikację z powodu słabej znajomości środków językowych i niepoprawnej wymowy; z pomocą nauczyciela odpowiada na proste pytania i prosi o	Uczeń potrafi odpowiedzieć na pytania dotyczące go osobiście oraz z niewielką pomocą zadać proste pytanie rozmówcy na poznane tematy, komunikację zakłócają błędy w wymowie, intonacji lub	Uczeń udziela informacji i prosi o informacje związane z poznanymi tematami, popełniając nieliczne błędy językowe, które zwykle nie zakłócają komunikacji; w większości poprawnie reaguje na wypowiedzi	Uczeń bierze aktywny udział w rozmowie; w sposób swobodny udziela informacji i prosi o informacje związane z poznanymi tematami; prawidłowo reaguje na wypowiedzi rozmówcy i korzysta z szerokiego	Uczeń swobodnie uczestniczy w rozmowie i komunikuje się pisemnie; używa szerokiego zakresu słownictwa i struktur, używa również leksyki zdobytej podczas samodzielnej pracy;

	udzielenie informacji, popołniając błędy, które w znacznym stopniu utrudniają komunikację.	w strukturach gramatycznych.	rozmówcy, korzystając z poznane go słownictwa i zwrotów.	zasobu słownictwa i struktur gramatycznych.	stosuje właściwą formę i styl wypowiedzi.
--	--	---------------------------------	--	--	--

Wymagania WF dla klas IV liceum

2026/2027

Ocena	Koszykówka	Siatkówka	Piłka ręczna	Gimnastyka
Celująca (6)	Sprawnie uczestniczy w grze 5×5; skutecznie gra 1×1; stosuje atak szybki i pozycyjny; wykorzystuje obronę strefową 2–3 i 3–2; wykonuje rzuty z wyskoku i z dystansu; prawidłowo stosuje przepisy; podejmuje rolę sędziego.	Sprawnie wykonuje przyjęcie, wystawienie i atak; wykonuje zagrywkę górną i atak z wyskoku; stosuje asekurację; właściwie ustawia się w ataku i obronie; stosuje przepisy i podejmuje rolę sędziego.	Wykonuje rzut z wyskoku, rzut w wyskoku po zwodzie, rzut z drugiej linii i rzut z padem; stosuje zwody podwójne; organizuje atak szybki i pozycyjny; stosuje obronę strefową; zna i stosuje przepisy; podejmuje rolę sędziego.	Samodzielnie projektuje i wykonuje układ gimnastyczny zawierający przewroty, stanie na rękach, przerzut bokiem, ćwiczenia równoważne i siłowe; stosuje asekurację i samoasekurację; dba o bezpieczeństwo własne i innych.
Bardzo dobra (5)	Poprawnie gra 5×5; stosuje atak szybki i pozycyjny oraz obronę strefową 2–3 lub 3–2; wykonuje rzuty z wyskoku i z dystansu; zna podstawowe przepisy gry.	Poprawnie wykonuje pełną sekwencję przyjęcie–wystawienie–atak; stosuje zagrywkę górną, atak z wyskoku i asekurację; zna przepisy gry.	Poprawnie wykonuje rzuty i zwody; stosuje atak szybki, pozycyjny i obronę strefową; zna podstawowe przepisy gry.	Samodzielnie wykonuje poznane elementy i łączy je w układ; stosuje asekurację i samoasekurację.
Dobra (4)	Poprawnie wykonuje podstawowe elementy techniczne w grze 5×5; stosuje podstawowe zasady ataku i	Wykonuje przyjęcie, wystawienie, atak i zagrywkę górną; stosuje podstawowe ustawienie i asekurację.	Wykonuje podstawowe rzuty i zwody; zna zasady ataku szybkiego, pozycyjnego i obrony strefowej.	Wykonuje podstawowe elementy gimnastyczne i łączy je w prosty układ.

Ocena	Koszykówka	Siatkówka	Pilka ręczna	Gimnastyka
	obrony strefowej.			
Dostateczna (3)	Z pomocą nauczyciela wykonuje podstawowe elementy techniczne i taktyczne w grze; zna podstawowe zasady.	Z pomocą nauczyciela wykonuje przyjęcie, wystawienie, zagrywkę i atak; zna podstawowe zasady gry.	Z pomocą nauczyciela wykonuje podstawowe rzuty, podania i zwody; zna podstawowe zasady gry.	Z pomocą nauczyciela wykonuje podstawowe elementy i łączy je w prostą sekwencję.
Dopuszczająca (2)	Podje muje próby wykonania podstawowych elementów technicznych; wymaga pomocy nauczyciela.	Podje muje próby wykonania podstawowych odbić, zagrywki i ataku; wymaga pomocy nauczyciela.	Podje muje próby wykonania podstawowych podań, rzutów i zwodów; wymaga pomocy nauczyciela.	Podje muje próby wykonania podstawowych elementów gimnastycznych z pomocą i asekuracją.
Niedostateczna (1)	Nie opanował podstawowych elementów technicznych i taktycznych; mimo pomocy nauczyciela nie podejmuje prób ich wykonania.	Nie opanował podstawowych elementów technicznych; mimo pomocy nauczyciela nie podejmuje prób ich wykonania.	Nie opanował podstawowych elementów technicznych i taktycznych; mimo pomocy nauczyciela nie podejmuje prób ich wykonania.	Nie opanował podstawowych elementów gimnastycznych; mimo pomocy i asekuracji nie podejmuje prób ich wykonania.

Uczeń: - wybiera zakład usługowy lub przedsiębiorstwo, które będzie przedmiotem badań - wybiera rodzaj usług, które będą oceniane pod kątem dostępności i jakości oraz obszar badań - wyszukuje strony i portale internetowe, które mogą być pomocne przy analizie zmian w układzie przestrzennym i wyglądzie zabudowy - określa cele rewitalizacji - wyjaśnia, na czym polega analiza SWOT	Uczeń: - zbiera informacje o przedsiębiorstwie lub zakładzie usługowym - przygotowuje ankietę do analizy dostępności usług - dokonuje obserwacji wybranego terenu i rozpoznaje elementy krajobrazu, sporządza dokumentację fotograficzną oraz notatki - zbiera informacje niezbędne do analizy zmian w układzie przestrzennym i wyglądzie zabudowy z różnych źródeł dostępnych w internecie - zbiera informacje na temat pomyślnie przeprowadzonej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, np. zurbanizowanych lub poprzemysłowych - dokonuje wyboru obszaru badań oraz określa zakres analizy SWOT	Uczeń: - analizuje wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego lub usługowego na środowisko przyrodnicze najbliższego otoczenia - zbiera informacje o dostępności usług – wykorzystuje źródła internetowe, dane statystyczne, mapy oraz dane uzyskane podczas obserwacji w terenie - sporządza plan zagospodarowania przestrzennego wybranego terenu - dostrzega zmiany układu przestrzennego i zabudowy wybranego obszaru na podstawie zdjęć z różnych okresów i planów archiwalnych - dokonuje wyboru obszaru wymagającego rewitalizacji - zbiera informacje do analizy SWOT	Uczeń: - analizuje wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego lub usługowego na rynek pracy i rozwój gospodarczy najbliższego otoczenia - analizuje dostępność i jakość wybranych usług (np. edukacyjnych, zdrowotnych, rekreacyjnych, handlowych) w najbliższej okolicy - wyróżnia główne funkcje wybranego terenu - dokonuje analizy zmian układu przestrzennego i zabudowy wybranego obszaru na podstawie zdjęć z różnych okresów i planów archiwalnych - identyfikuje problemy występujące na obszarze wymagającym rewitalizacji - przedstawia wyniki analizy SWOT dla wybranej miejscowości lub dzielnicy dużego miasta	Uczeń: - ocenia wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego lub usługowego na środowisko przyrodnicze, rynek pracy, jakość życia ludności i rozwój gospodarczy najbliższego otoczenia - ocenia dostępność i jakość wybranych usług (np. edukacyjnych, zdrowotnych, rekreacyjnych, handlowych) w najbliższej okolicy - dokonuje oceny zagospodarowania wybranego terenu - wyjaśnia zmiany układu przestrzennego i wyglądu zabudowy wybranego terenu - przedstawia propozycje działań rewitalizacyjnych na wybranym obszarze
--	--	---	--	--

Wymagania edukacyjne roczne na poszczególne oceny: OBLICZA GEOGRAFII 4, zakres rozszerzony

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną (plus wymagania na ocenę dopuszczającą)	na ocenę dobrą (plus wymagania na ocenę dostateczną i dopuszczającą)	na ocenę bardzo dobrą (plus wymagania na ocenę dobrą, dostateczną i dopuszczającą)	na ocenę celującą (plus wymagania na ocenę bardzo dobrą, dobrą, dostateczną i dopuszczającą)
2	3	4	5	6
I. Strefowość środowiska przyrodniczego na Ziemi				
Uczeń: • wyjaśnia, czym są strefowość i astrefowość • podaje przykłady strefowych zjawisk przyrodniczych na Ziemi • wyróżnia strefy klimatyczne i wskazuje ich zasięg na podstawie mapy • wymienia rodzaje wietrzeń • wymienia czynniki astrefowe • wymienia strefy klimatyczno-roślinno-glebowe na podstawie mapy • przedstawia główne prawidłowości dotyczące rozmieszczenia zwierząt na Ziemi	Uczeń: • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi na podstawie schematu • analizuje rozkład średniej rocznej temperatury powietrza na Ziemi na podstawie mapy • podaje czynniki wpływające na długość okresu wegetacyjnego • omawia rozmieszczenie gleb na Ziemi na podstawie mapy • przedstawia zasoby biomasy na Ziemi z wykorzystaniem mapy • wymienia parametry klimatyczne wpływające na strefowość formacji roślinnych • wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego stref klimatyczno-roślinno-glebowych: od równikowej do polarnych • omawia wybrane czynniki astrefowe	Uczeń: • omawia czynniki wpływające na globalną cyrkulację atmosfery • przedstawia zróżnicowanie rocznej sumy opadów atmosferycznych na Ziemi • porównuje długość okresu wegetacyjnego w poszczególnych typach klimatu • analizuje intensywność poszczególnych rodzajów wietrzeń w różnych szerokościach geograficznych • omawia czynniki kształtujące strefowość biomasy • omawia wpływ rozmieszczenia lądów i mórz na wielkość temperatury i opadów na Ziemi • analizuje wpływ prądów morskich na rozkład temperatury powietrza i opadów na Ziemi • omawia wpływ rzeźby terenu i wysokości nad poziomem morza na rozkład temperatury powietrza i opadów na Ziemi • charakteryzuje strefy klimatyczno-roślinno-glebowe na Ziemi • przedstawia warunki występowania astrefowych formacji roślinnych	Uczeń: • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega strefowość zjawisk przyrodniczych • przedstawia zależność między szerokością geograficzną a rozkładem zachmurzenia i występowaniem opadów atmosferycznych na Ziemi • przedstawia zależność między rodzajem gleb a roślinnością strefową • przedstawia zależność między występowaniem zasobów biomasy a strefami klimatycznymi • przedstawia zależność między rodzajem skał a typami gleb i składem gatunkowym szaty roślinnej • przedstawia zależność między warunkami wodnymi a glebami i formacjami roślinnymi • omawia zależność między głównymi cechami klimatu a formacjami roślinnymi i właściwościami gleb na podstawie schematu • przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego stref klimatyczno-roślinno-glebowych: od równikowej do polarnych	Uczeń: • identyfikuje prawidłowości dotyczące zróżnicowania środowiska przyrodniczego na Ziemi • przedstawia powiązania między poszczególnymi komponentami środowiska przyrodniczego • identyfikuje na przykładach współzależności między elementami środowiska przyrodniczego w strefach klimatyczno-roślinno-glebowych: od równikowej do polarnych • wyjaśnia, w jaki sposób astrefowe czynniki przyrodnicze modyfikują przebieg zjawisk strefowych na Ziemi
II. Problemy środowiskowe współczesnego świata				
Uczeń: • wyjaśnia, czym jest geozagrożenie • wymienia przykłady geozagrożeń • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>katastrofa naturalna</i>, <i>kłęska żywiołowa</i> • wyjaśnia, na czym polega teledetekcja geozagrożeń • wyjaśnia, czym są geozagrożenia meteorologiczne i geozagrożenia klimatyczne • podaje przykłady zagrożeń meteorologicznych i klimatycznych	Uczeń: • przedstawia podział geozagrożeń ze względu na przyczynę • wymienia różne sposoby ostrzegania przed kłęskami żywiołowymi w różnych krajach • przedstawia trasy cyklonów tropikalnych • wskazuje obszary występowania trąb powietrznych na mapie • wymienia inne geozagrożenia meteorologiczne • wskazuje na mapie regiony najbardziej narażone na powodzie	Uczeń: • przedstawia główne powiązania geozagrożeń ze sferami Ziemi na podstawie schematu • wykazuje znaczenie CEMS dla krajów zagrożonych kataklizmami • charakteryzuje zagrożenia meteorologiczne: cyklony tropikalne i trąby powietrzne z wykorzystaniem map i infografik • wymienia obszary występowania zagrożeń meteorologicznych na podstawie mapy	Uczeń: • omawia rolę ISOK w ograniczeniu zagrożenia powodziowego • omawia skutki cyklonów tropikalnych i trąb powietrznych • wyjaśnia skutki powodzi • wyjaśnia wpływ deforestacji na zwiększenie zagrożenia powodzią lub spływem błotnym • omawia główne czynniki naturalne wpływające na zmiany klimatu na Ziemi	Uczeń: • przedstawia narzędzia umożliwiające skuteczne prognozowanie zasięgu katastrof • proponuje działania ograniczające skutki zagrożeń meteorologicznych • omawia wpływ dodatknych sprzężeń zwrotnych na tempo globalnego ocieplenia na podstawie wykresu • ocenia wpływ zmian klimatycznych na zasięg pokrywy lodowej

- wymienia przyczyny współczesnego globalnego ocieplenia - wskazuje na mapach obszary współcześnie zlodzone - wymienia zagrożenia geologiczne - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkanizm</i>, <i>trzęsienie ziemi</i> - wyjaśnia, czym jest lej krasowy - wyjaśnia, czym są erozja i dewastacja gleb - wymienia przyczyny erozji gleb - wyjaśnia, czym jest pustynnienie - wymienia obszary nadmiaru i niedoboru zasobów wodnych na Ziemi - wyjaśnia, czym jest ślad wodny - wyjaśnia, czym są bioróżnorodność i georóżnorodność	- wymienia czynniki naturalne wpływające na zmiany klimatu na Ziemi - omawia antropogeniczne źródła gazów cieplarnianych na świecie na podstawie wykresu - przedstawia zmiany zasięgu pokrywy leśnej na świecie na podstawie mapy - wymienia globalne skutki zmian klimatu - podaje przyczyny powstawania trzęsień ziemi - podaje przyczyny wulkanizmu - wskazuje na mapie obszary sejsmiczne i regiony, w których występuje najwięcej wulkanów - przedstawia naturalne i antropogeniczne przyczyny erozji gleb - podaje przyczyny pustynnienia - omawia zasoby wodne na Ziemi na podstawie infografiki - podaje przyczyny zmniejszania się bioróżnorodności - wymienia przestrzenne formy ochrony georóżnorodności	- wyjaśnia, w jaki sposób powstają trąby powietrzne - podaje przyczyny powstawania powodzi - omawia zmiany klimatyczne przed rewolucją przemysłową na podstawie wykresu - omawia przyczyny współczesnego globalnego ocieplenia - omawia wpływ zmian klimatu na gospodarkę człowieka - przedstawia wpływ ruchu płyt litosfery na występowania trzęsień ziemi - charakteryzuje skutki trzęsień ziemi - wyjaśnia, na czym polega system ostrzegania przed tsunami - przedstawia genezę lejów krasowych na podstawie infografiki - wymienia obszary o największej degradacji gleb na podstawie mapy - wskazuje na mapie pustynie i obszary zagrożone pustynieniem - przedstawia zmiany odnawialnych zasobów wody w wybranych krajach na podstawie wykresu - przedstawia odnawialne zasoby wody i jej wykorzystanie na świecie na podstawie map i wykresów - omawia stan bioróżnorodności na Ziemi - wymienia miary georóżnorodności	- przedstawia wpływ wylesiania na zmiany klimatu - omawia skutki zmian klimatu dla obszarów okołobiegunowych i wysokogórskich - przedstawia sposoby przeciwdziałania zmianom klimatycznym - omawia częstotliwość, siłę i skutki trzęsień ziemi - omawia genezę tsunami i skutki, które ono wywołuje - przedstawia skutki powstawania lejów krasowych - przedstawia konsekwencje erozji i degradacji gleb na świecie - prezentuje skutki pustynnienia na wybranych przykładach - omawia cechy środowiska przyrodniczego i sposób zagospodarowania wybranych obszarów objętych pustynieniem - przedstawia obszary o deficycie zasobów wodnych wynikającym z dużego zapotrzebowania na wodę - podaje przykłady katastrof ekologicznych na świecie wywołanych niewłaściwym gospodarowaniem zasobami wodnymi - omawia znaczenie bioróżnorodności dla środowiska przyrodniczego	- omawia przykłady działań ograniczających skutki zagrożeń geologicznych - proponuje sposoby zapobiegania intensywnej erozji gleb i pustynnieniu - ocenia skalę zagrożenia niedoborem wody w przyszłości - prezentuje działania wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą - przedstawia działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej - opisuje czynniki wpływające na bioróżnorodność i georóżnorodność swojego regionu - wykorzystuje zdjęcia satelitarne i lotnicze do lokalizowania oraz wskazywania zasięgu katastrof przyrodniczych
III. Uwarunkowania przyrodnicze gospodarczej działalności człowieka				
Uczeń: - wymienia warunki przyrodnicze decydujące o rozwoju rolnictwa - wyjaśnia znaczenie terminu <i>żywność gleby</i> - wymienia najżyźniejsze gleby na świecie na podstawie mapy tematycznej - omawia podział surowców mineralnych - podaje przykłady przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej	Uczeń: - przedstawia obszary o korzystnych i niekorzystnych warunkach klimatyczno-glebowych do rozwoju rolnictwa na podstawie mapy tematycznej - omawia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce - omawia rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce na podstawie mapy tematycznej - przedstawia rozmieszczenie wybranych surowców energetycznych na świecie na podstawie mapy tematycznej - przedstawia rozmieszczenie rud miedzi, złota i diamentów na świecie na podstawie mapy tematycznej	Uczeń: - charakteryzuje wpływ klimatu na zróżnicowanie chowu zwierząt na świecie - charakteryzuje wpływ warunków glebowych na strukturę upraw na świecie - przedstawia wpływ warunków wodnych na strukturę upraw i chowu zwierząt na świecie - omawia wpływ surowców mineralnych na rozwój przemysłu - omawia znaczenie wybranych surowców energetycznych - podaje przykłady krajów, w których strukturze eksportu duży udział mają surowce mineralne	Uczeń: - wykazuje związek między warunkami klimatycznymi a rodzajem uprawianych roślin na przykładzie wybranego regionu świata - przedstawia zależność między wysokością nad poziomem morza a obszarami upraw i chowu zwierząt na podstawie mapy tematycznej - wykazuje zależność między żywnością gleb a ich przydatnością dla rolnictwa na podstawie mapy tematycznej - przedstawia zmiany znaczenia wybranych surowców mineralnych	Uczeń: - wykazuje związek między kierunkiem produkcji rolnej a klimatem, ukształtowaniem powierzchni, żywnością gleb i warunkami wodnymi - wyjaśnia związek między występowaniem surowców mineralnych a kierunkiem rozwoju przemysłu i strukturą towarową handlu zagranicznego - prezentuje przykłady pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej i ocenia

	- wymienia największych producentów rud miedzi, złota i diamentów na świecie - przedstawia obszary występowania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej - omawia ideę zrównoważonego rozwoju	wskazuje sposoby przełamywania ograniczeń przyrodniczych przez człowieka na przykładzie infografiki dotyczącej Norylska oraz schematu dotyczącego pozyskiwania ropy naftowej	- przedstawia związek między występowaniem złóż surowców i ich eksploatacją a rozwojem gospodarczym na przykładzie wybranych krajów - dostrzega zależność między rozwojem społeczno-gospodarczym państw a zrównoważonym rozwojem	ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju przedstawia zmiany znaczenia czynników przyrodniczych dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionów w przeszłości i w XXI w.
IV. Problemy polityczne współczesnego świata				
Uczeń: - wymienia państwa powstałe w XXI w. i wskazuje je na mapie politycznej świata - wymienia państwa należące do UE i wskazuje je na mapie politycznej świata - wyjaśnia znaczenie terminu <i>terroryzm</i>	Uczeń: - wskazuje na mapie politycznej świata kontynent, na którym w XX w. powstało lub odzyskało niepodległość najwięcej państw - wymienia pozytywne skutki przemian ustrojowych, które nastąpiły w Polsce po 1989 r. - wymienia główne założenia funkcjonowania Unii Europejskiej - przedstawia zróżnicowanie zamożności regionów UE wyrażone wartością PKB <i>per capita</i> wg parytetu siły nabywczej w odniesieniu do średniej wartości tego wskaźnika dla UE na podstawie mapy - podaje przykłady ataków terrorystycznych w Europie i na świecie	Uczeń: - omawia zmiany na mapie politycznej świata w XXI w. na podstawie mapy - charakteryzuje przemiany ustrojowe i gospodarcze w Europie po 1989 r. - określa wpływ przemian ustrojowych i gospodarczych na społeczeństwo - przedstawia główne problemy gospodarcze i społeczne UE - wymienia główne ugrupowania terrorystyczne na świecie	Uczeń: - przedstawia przebieg przemian ustrojowych i gospodarczych w Europie po 1989 r. - omawia wpływ transformacji systemowej na gospodarkę wybranych państw - analizuje problemy związane z bezpieczeństwem energetycznym i polityką ekologiczną w Unii Europejskiej - omawia skalę terroryzmu w XXI w. oraz główne metody działania terrorystów	Uczeń: - przedstawia i ocenia skutki przemian ustrojowych i gospodarczych w Europie po 1989 r. - dyskutuje na temat funkcjonowania Unii Europejskiej w sferach społeczno-gospodarczej i środowiskowej - dyskutuje na temat przyczyn i skutków brexitu - wyjaśnia, dlaczego terroryzm jest wielkim wyzwaniem dla współczesnego świata
V. Problemy społeczne współczesnego świata				
Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksplozja demograficzna, implozja demograficzna, migracje, uchodźstwo, bezrobocie, handel ludźmi, praca dzieci, wolność religijna, nietolerancja, ksenofobia, rasizm</i> - klasyfikuje migracje wg wybranych kryteriów - wyjaśnia, czym jest współczynnik (stopa) bezrobocia - wymienia formy nietolerancji	Uczeń: - omawia zmiany liczby ludności świata w XX i XXI w. na podstawie wykresu i mapy - przedstawia obszary występowania eksplozji demograficznej i implozji demograficznej na podstawie mapy - wymienia czynniki wpływające na decyzję o migracji w podziale na czynniki przyciągające i czynniki wypychające - określa wielkość bezrobocia za pomocą współczynnika (stopy) bezrobocia - wymienia przyczyny bezrobocia w krajach wysoko rozwiniętych i słabo rozwiniętych gospodarczo - omawia zmiany stopy bezrobocia młodych w krajach UE na podstawie wykresu - podaje przyczyny podejmowania pracy przez dzieci - przedstawia liczbę i strukturę pracujących dzieci wg wieku w poszczególnych regionach świata na podstawie wykresu	Uczeń: - podaje główne przyczyny eksplozji demograficznej i implozji demograficznej - określa przyczyny starzenia się społeczeństw - przedstawia problemy związane z migracjami dobrowolnymi i przymusowymi w skali globalnej i krajowej - omawia problemy związane z uchodźstwem w skali globalnej i krajowej - omawia migracje związane ze zmianami klimatycznymi - wskazuje współczesne kierunki przemieszczania się uchodźców na podstawie danych statystycznych - omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia na świecie na podstawie mapy - omawia problem bezrobocia wśród młodych ludzi - przedstawia różnice między stopą bezrobocia ogółem a stopą bezrobocia młodych w wybranych państwach	Uczeń: - omawia skutki eksplozji demograficznej i implozji demograficznej - wymienia kraje o największym udziale ludności w wieku 65 lat i więcej w społeczeństwie - proponuje działania ograniczające skutki starzenia się społeczeństw - charakteryzuje przebieg ważniejszych historycznych i współczesnych fal migracji na świecie - omawia pozytywne skutki migracji - przedstawia pozytywne i negatywne skutki bezrobocia dla społeczeństwa i gospodarki - podaje przyczyny podejmowania pracy przez dzieci (przykłady uwarunkowań społecznych, kulturowych i gospodarczych) - omawia problem wykorzystywania pracy osób w krajach o niskich kosztach pracy - przedstawia skutki dyskryminacji rasowej, ksenofobii i innych form nietolerancji	Uczeń: - omawia wpływ procesów starzenia się społeczeństw na życie społeczne i gospodarkę, ze szczególnym uwzględnieniem Europy - podaje przykłady działań podejmowanych w związku z problemem uchodźstwa przez społeczność międzynarodową - proponuje działania, które mogłyby podjąć społeczność międzynarodowa w celu zmniejszenia liczby uchodźców na świecie - wykazuje związek między poziomem rozwoju gospodarczego państwa a odnotowywaną w nim stopą bezrobocia - wyjaśnia negatywny wpływ pracy dzieci na świat na rozwój społeczny i gospodarczy państw

	omawia wybrane formy nietolerancji (np. ksenofobię, rasizm, dyskryminację ze względu na status społeczny czy płeć)	- przedstawia sposoby wykorzystywania pracy dzieci w poszczególnych regionach świata - omawia przykłady nietolerancji na świecie	- przedstawia przykłady wpływu wykluczania grup ludności na życie społeczne i gospodarcze państw - omawia przykłady sposobów przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i innym formom nietolerancji na świecie	- proponuje działania przeciwdziałające wykorzystywaniu pracy dzieci - uzasadnia potrzebę przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i innym formom nietolerancji na świecie
VI. Zróżnicowanie jakości życia ludności na świecie				
Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu <i>jakość życia</i> - wymienia rodzaje oceny jakości życia - wyjaśnia, czym jest właściwe odżywianie się - wymienia czynniki wpływające na sposób odżywiania się - wymienia rodzaje zagrożeń życia ludzi - wymienia rodzaje chorób - wymienia zagrożenia życia ludzi - wymienia największe zagrożenia w życiu codziennym - wyjaśnia, czym jest poczucie bezpieczeństwa - wyjaśnia znaczenie terminu <i>edukacja</i> - wymienia poziomy, na których jest realizowana edukacja - wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i> - wyjaśnia, czym jest wskaźnik analfabetyzmu	Uczeń: - wymienia syntetyczne wskaźniki obiektywnej oceny jakości życia - analizuje zróżnicowanie wartości HDI na świecie na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych - omawia przestrzenne zróżnicowanie stopnia zaspokojenia norm żywieniowych na podstawie mapy tematycznej - analizuje zróżnicowanie wartości energetycznej dostępnej żywności na świecie na podstawie mapy tematycznej - wymienia czynniki wpływające na stan zdrowia ludności na podstawie wykresu - wymienia czynniki wywołujące choroby niezakaźne - analizuje zróżnicowanie dostępu do usług zdrowotnych na świecie na podstawie mapy tematycznej - wymienia czynniki wpływające na poczucie bezpieczeństwa - analizuje przebieg edukacji formalnej na trzech poziomach na podstawie schematu - analizuje zmiany wskaźnika analfabetyzmu w poszczególnych częściach świata na podstawie wykresu	Uczeń: - analizuje schemat przedstawiający hierarchię potrzeb ludzkich - wyjaśnia różnice między subiektywną a obiektywną oceną jakości życia - podaje przyczyny zróżnicowania obiektywnej oceny jakości życia na świecie - przedstawia zmiany subiektywnej oceny jakości życia w wybranych krajach - opisuje czynniki wpływające na stopień zaspokojenia norm żywieniowych - charakteryzuje wybrane choroby, zakaźne i pasożytnicze oraz niezakaźne - omawia prawidłowości dotyczące zachorowań na choroby zakaźne i pasożytnicze oraz niezakaźne na świecie - analizuje na podstawie mapy tematycznej zmiany poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wybranych regionów świata - analizuje liczbę zgonów w wyniku wypadków drogowych w różnych regionach świata na podstawie danych statystycznych i mapy tematycznej - przedstawia zagrożenie przestępczością w różnych regionach świata - opisuje zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi oraz z klęskami żywiołowymi - opisuje ogólny system edukacji na świecie - charakteryzuje mierniki uczestnictwa w edukacji formalnej na świecie - omawia zróżnicowanie zaspokojenia potrzeb edukacyjnych na świecie na podstawie danych statystycznych i mapy tematycznej	Uczeń: - wyjaśnia, w jaki sposób formułuje się obiektywną i subiektywną ocenę jakości życia - przedstawia konsekwencje zróżnicowania jakości życia na świecie - charakteryzuje na przykładach kraje o wysokiej i niskiej jakości życia - omawia sposoby rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych i pasożytniczych - przedstawia skutki występowania chorób - omawia czynniki wpływające na stan zdrowia społeczeństw i jakość usług medycznych na świecie - proponuje działania na rzecz zapobiegania chorobom i ich zwalczania - analizuje poczucie bezpieczeństwa i postrzeganie różnych zagrożeń na podstawie wyników badań ankietowych - analizuje na podstawie wyników badań ankietowych poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole - określa przyczyny zróżnicowania zaspokojenia potrzeb edukacyjnych na świecie	Uczeń: - formułuje hipotezy dotyczące przyczyn zróżnicowania jakości życia na świecie - przedstawia przyczyny zagrożenia życia w wybranych regionach świata, w tym związane z rozprzestrzenianiem się chorób, niskim poziomem ochrony zdrowia i degradacją środowiska - wykazuje zależność między poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego a występowaniem poszczególnych rodzajów zagrożeń życia na podstawie danych statystycznych - dokonuje oceny poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wybranych regionów świata na podstawie samodzielnie opracowanych kryteriów - dyskutuje na temat skutków zróżnicowania poziomu zaspokojenia potrzeb edukacyjnych w wybranych regionach świata
VII. Problemy gospodarcze współczesnego świata				

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>produkt krajowy brutto</i> • wyjaśnia, na czym polega międzynarodowa pomoc rozwojowa • wyjaśnia, czym jest oficjalna pomoc rozwojowa • wymienia kraje udzielające pomocy rozwojowej innym państwom • wymienia przykłady organizacji niosących pomoc rozwojową najbiedniejszym krajom • wyjaśnia, czym są korporacje międzynarodowe • wymienia przykłady korporacji międzynarodowych i podaje nazwy państw, z których się wywodzą	Uczeń: • wymienia czynniki wpływające na poziom rozwoju gospodarczego państw • omawia zróżnicowanie wartości PKB <i>per capita</i> na świecie na podstawie mapy tematycznej • wymienia rodzaje pomocy rozwojowej udzielanej państwom • wymienia państwa, które otrzymały środki w ramach oficjalnej pomocy rozwojowej na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • przedstawia rozmieszczenie największych firm świata na podstawie mapy tematycznej • wymienia główne branże, w których działają największe korporacje międzynarodowe	Uczeń: • omawia na wybranych przykładach państwa o najwyższej i najniższej wartości PKB <i>per capita</i> • podaje przyczyny dysproporcji w rozwoju gospodarczym państw i regionów świata • omawia przestrzenne zróżnicowanie zadłużenia państw świata na podstawie mapy tematycznej • omawia działania (inne niż podejmowane w ramach pomocy rozwojowej) mające na celu zmniejszenie dysproporcji w rozwoju gospodarczym państw • podaje główne cele rozrastania się korporacji • omawia rozwój korporacji na przykładzie The Walt Disney Company	Uczeń: • charakteryzuje problemy społeczno-gospodarcze najbiedniejszych i najbogatszych państw świata • przedstawia skutki dysproporcji w rozwoju gospodarczym państw i regionów świata • przedstawia ewolucję pomocy rozwojowej • przedstawia wpływ polityki na rozwój korporacji międzynarodowych • omawia pozytywne i negatywne skutki gospodarczej działalności korporacji międzynarodowych	Uczeń: • przedstawia problem zadłużenia krajów i obywateli na przykładach państw wysoko i słabo rozwiniętych • podaje przykłady działań mających na celu zmniejszenie dysproporcji w rozwoju gospodarczym państw i regionów świata oraz dokonuje ich krytycznej oceny • ocenia wpływ korporacji transnarodowych na społeczeństwo, politykę, gospodarkę i środowisko przyrodnicze państw oraz regionów świata • przedstawia wpływ konsumpcjonizmu, pracoholizmu i presji gospodarczej związanej z maksymalizacją zysku na zdrowie i życie człowieka • omawia wpływ wybranej korporacji międzynarodowej na społeczeństwo, gospodarkę i środowisko przyrodnicze państw
--	---	--	--	--

DOSTOSOWANIA OCENIANIA: ADHD, SPEKTRUM AUTYZMU, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ INTELEKTUALNA, DYSLEKSJA

Dostosowanie wymagań edukacyjnych nie obejmuje ograniczania treści edukacyjnych, ale sposobów ich nauczania/przekazywania oraz weryfikowania ich opanowania. W tym kontekście zgodnie z rozpoznaniem indywidualnych potrzeb, uczeń może:

- korzystać z uproszczonych form zadań pisemnych
- mieć dostosowane graficznie sprawdziany i kartkówki, dostosowanie wielkości czcionki, zadania podzielone na mniejsze części
- ustnie omówić wykonywane zadanie
- wybrać alternatywne formy wyrażenia swojej wiedzy i umiejętności
- korzystać z atlasu geograficznego
- wykorzystywać narzędzia cyfrowe do analizy danych statystycznych
- rozwiązywać zadania o uproszczonej formie i treści
- korzystać z kalkulatora prostego i lupy
- odpowiadać ustnie lub pisemnie z mniejszej partii materiału
- mieć wydłużony czas prac pisemnych
- korzystać z dodatkowych wyjaśnień poleceń przez nauczyciela

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii dla klasy trzeciej szkoły ponadpodstawowej dla zakresu podstawowego.

Lp.	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Rozdział 1. Genetyka molekularna						
1.	Gen. Budowa i rola kwasów nukleinowych	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>gen, chromosom, chromatyna, nukleotyd, replikacja DNA</i> - przedstawia budowę genu organizmu eukariotycznego - podaje funkcje DNA - przedstawia budowę chromosomu - charakteryzuje strukturę nukleotydu DNA i RNA - określa rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej - wymienia rodzaje RNA - podaje rolę poszczególnych rodzajów RNA - opisuje strukturę przestrzenną cząsteczki DNA	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia, na czym polega komplementarność zasad azotowych w cząsteczce DNA - określa sekwencję nukleotydów w jednej nici DNA na podstawie znanej sekwencji nukleotydów w drugiej nici - charakteryzuje strukturę RNA - przedstawia istotę procesu replikacji DNA - definiuje pojęcia: <i>ekson, intron</i>	<i>Uczeń:</i> - oblicza procentowy skład nukleotydów w danym fragmencie DNA, posługując się zasadą komplementarności - opisuje organizację materiału genetycznego w jądrze komórkowym - wykazuje znaczenie polimerazy DNA w procesie replikacji DNA - porównuje strukturę i funkcje DNA z budową i funkcjami RNA - wykorzystuje zasadę komplementarności do obliczania liczby poszczególnych rodzajów nukleotydów w cząsteczce DNA	<i>Uczeń:</i> - omawia przebieg replikacji DNA - wskazuje różnice między genami ciągłymi a genami nieciągłymi - charakteryzuje etapy upakowania DNA w jądrze komórkowym - wykazuje związek między genami a cechami organizmu - wyjaśnia sposób łączenia się nukleotydów w pojedynczym łańcuchu DNA	<i>Uczeń:</i> - wykazuje rolę replikacji w zachowaniu niezmienionej informacji genetycznej - uzasadnia konieczność zachodzenia replikacji DNA przed podziałem komórki - wykazuje znaczenie poprawności kopiowania DNA podczas replikacji DNA

2.	Kod genetyczny	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>kod genetyczny, kodon, nić matrycowa DNA, nić kodująca DNA</i> - wymienia cechy kodu genetycznego - wyjaśnia znaczenie kodonu START i kodonu STOP	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje cechy kodu genetycznego - analizuje tabelę kodu genetycznego - wskazuje na kod genetyczny jako sposób zapisu informacji genetycznej	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia różnice między kodem genetycznym a informacją genetyczną - zapisuje sekwencję aminokwasów łańcucha polipeptydowego na podstawie sekwencji nukleotydów mRNA	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia zasadę kodowania informacji genetycznej przez kolejne trójki nukleotydów DNA - na podstawie tabeli kodu genetycznego tworzy przykładowy fragment mRNA, który koduje przedstawiony łańcuch aminokwasów	<i>Uczeń:</i> - korzystając z różnych źródeł wiedzy, charakteryzuje inne cechy kodu genetycznego niż te podane w podręczniku* - oblicza liczbę nukleotydów i kodonów kodujących określoną liczbę aminokwasów oraz liczbę aminokwasów kodowaną przez określoną liczbę nukleotydów i kodonów
3.	Ekspresja genów	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>ekspresja genów, biosynteza białek, translacja, transkrypcja</i> - wymienia etapy ekspresji genów - wskazuje miejsca zachodzenia transkrypcji i translacji w komórce - ilustruje schematycznie etapy odczytywania informacji genetycznej	<i>Uczeń:</i> - omawia przebieg transkrypcji i translacji - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa tRNA w procesie translacji - podaje znaczenie modyfikacji zachodzącej po transkrypcji - omawia rolę rybosomów w procesie translacji	<i>Uczeń:</i> - określa rolę polimerazy RNA w procesie transkrypcji - wyjaśnia istotę modyfikacji potranskrypcyjnej	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia konieczność modyfikacji potranskrypcyjnej - wyjaśnia, dlaczego ekspresja genów w komórkach wątroby jest inna niż w komórkach szpiku kostnego	<i>Uczeń:</i> korzystając z różnych źródeł informacji, ustala, czy jest możliwy proces odwrotny do transkrypcji, oznaczający uzyskanie DNA na podstawie RNA

Rozdział 2. Genetyka klasyczna

4.	I prawo Mendla. Krzyżówka testowa	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>allel, allel dominujący, allel recesywny, genotyp, fenotyp, homozygota, heterozygota, krzyżówka testowa</i> - podaje treść I prawa Mendla - przedstawia sposób zapisu literowego alleli dominujących i recesywnych oraz genotypów homozygot (dominujących i recesywnych) oraz heterozygot - przedstawia za pomocą szachownicy Punnetta przebieg dziedziczenia określonej cechy zgodnie z I prawem Mendla - wymienia przykłady cech dominujących i recesywnych człowieka	<i>Uczeń:</i> - przedstawia różnice między genotypem a fenotypem - analizuje krzyżówkę ilustrującą badania, na podstawie których Mendel sformułował I prawo - omawia znaczenia badań Mendla dla rozwoju genetyki - wyjaśnia, czym się różni homozygota od heterozygoty - wykonuje typowe krzyżówki genetyczne jednogenowe - określa prawdopodobieństwo wystąpienia danej cechy, wykonując krzyżówkę genetyczną - określa stosunek fenotypowy w pokoleniach potomnych - podaje rodzaje gamet wytwarzanych przez homozygoty i heterozygoty	<i>Uczeń:</i> - rozwiązuje jednogenowe krzyżówki genetyczne - sprawdza za pomocą krzyżówki testowej, czy osobnik jest heterozygotą - rozpoznaje na schematach krzyżówek jednogenowych genotypy i określa fenotypy rodziców i pokolenia potomnego - przedstawia wyniki krzyżówek genetycznych	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia, dlaczego gamety mają po jednym allelu danego genu, a zygota ma dwa allele tego genu - interpretuje wyniki krzyżówek genetycznych	<i>uczeń:</i> - analizuje wyniki nietypowych krzyżówek jednogenowych - wyjaśnia sposób wykonania i znaczenie krzyżówki testowej
5.	II prawo Mendla	<i>Uczeń:</i> - podaje treść II prawa Mendla - wyjaśnia, na czym polega krzyżówka	<i>Uczeń:</i> analizuje krzyżówkę ilustrującą badania, na podstawie których Mendel sformułował II prawo	<i>Uczeń:</i> wykonuje krzyżówki testowe dwugenowe dotyczące różnych cech	<i>Uczeń:</i> - analizuje wyniki krzyżówek dwugenowych - określa	<i>Uczeń:</i> określa sposób wykonania i znaczenie krzyżówki testowej

		dwugenowa		• na schematach krzyżówek dwugenowych rozpoznaje genotypy i określa fenotypy rodziców i pokolenia potomnego • interpretuje wyniki krzyżówek dwugenowych zgodnych z II prawem Mendla	prawdopodobieństwo wystąpienia genotypów i fenotypów u potomstwa w wypadku dziedziczenia dwóch cech • wyjaśnia mechanizm dziedziczenia cech zgodnie z II prawem Mendla	dwugenowej
6. 7.	Inne sposoby dziedziczenia cech	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>allele wielokrotne</i>, <i>kodominacja</i> • wskazuje różnice między dziedziczeniem cech w przypadku dominacji pełnej i dominacji niepełnej	<i>Uczeń:</i> • omawia zjawisko kodominacji i dziedziczenia alleli wielokrotnych na podstawie analizy dziedziczenia grup krwi u ludzi w układzie AB0 • wykonuje krzyżówki dotyczące dziedziczenia grup krwi • określa prawdopodobieństwo wystąpienia określonego fenotypu u potomstwa w wypadku dziedziczenia alleli wielokrotnych	<i>Uczeń:</i> • określa prawdopodobieństwo wystąpienia genotypów i fenotypów u potomstwa w wypadku kodominacji • charakteryzuje relacje między allelami jednego genu oparte na dominacji niepełnej i kodominacji • interpretuje wyniki krzyżówek genetycznych dotyczących dominacji niepełnej, kodominacji i alleli wielokrotnych	<i>Uczeń:</i> • podaje przykład cechy warunkowanej obecnością alleli wielokrotnych i wyjaśnia ten sposób dziedziczenia • rozwiązuje nietypowe krzyżówki genetyczne	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, na podstawie sposobu dziedziczenia wielogenowego dlaczego rodzice o średnim wzroście mogą mieć dwoje dzieci, z których jedno będzie bardzo wysokie, a drugie – bardzo niskie* • wyjaśnia, na czym polega zjawisko plejotropii* • interpretuje wyniki nietypowych krzyżówek dotyczących pełnej i niepełnej dominacji oraz alleli wielokrotnych

8.	Dziedziczenie płci. Cechy sprzężone z płcią	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>kariotyp, chromosomy płci, autosomy</i> - opisuje kariotyp człowieka - wskazuje podobieństwa i różnice między kariotypem kobiety a kariotypem mężczyzny - określa płeć na podstawie analizy kariotypu - określa, czym są cechy sprzężone z płcią - wymienia przykłady cech sprzężonych z płcią	<i>Uczeń:</i> - opisuje sposób determinacji płci u człowieka - określa prawdopodobieństwo urodzenia się chłopca i dziewczynki - określa prawdopodobieństwo wystąpienia choroby sprzężonej z płcią na przykładzie hemofilii i daltonizmu	<i>Uczeń:</i> - wyказuje, za pomocą krzyżówki genetycznej, że prawdopodobieństwo urodzenia się dziecka płci męskiej i żeńskiej wynosi 50% - wyjaśnia, dlaczego daltonizm i hemofilia występują niemal wyłącznie u mężczyzn - wykonuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia cech sprzężonych z płcią	<i>Uczeń:</i> - analizuje różne warianty dziedziczenia chorób sprzężonych z płcią - porównuje dziedziczenie cech sprzężonych z płcią z dziedziczeniem cech niesprzężonych z płcią	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia znaczenie genu <i>SRY</i> w determinacji płci - uzasadnia, że dziedziczenie cech sprzężonych z płcią jest niezgodne z II prawem Mendla
9.	Zmienność organizmów. Mutacje	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>zmienność genetyczna, mutacja, rekombinacja</i> - podaje rodzaje zmienności genetycznej - podaje przykłady czynników mutagennych - wymienia rodzaje mutacji genowych i chromosomowych	<i>Uczeń:</i> - opisuje rodzaje zmienności genetycznej - podaje przykłady skutków działania wybranych czynników mutagennych - rozpoznaje na schematach różne rodzaje mutacji genowych i mutacji chromosomowych - podaje skutki mutacji genowych - określa przyczyny zmienności genetycznej	<i>Uczeń:</i> - porównuje zmienność genetyczną rekombinacyjną ze zmiennością genetyczną mutacyjną - podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków mutacji - charakteryzuje rodzaje mutacji genowych i mutacji chromosomowych - wyjaśnia, na czym	<i>Uczeń:</i> - określa, jakie zmiany w sekwencji aminokwasów może wywołać mutacja polegająca na zamianie jednego nukleotydu na inny - określa skutki mutacji genowych dla kodowanego przez dany gen łańcucha polipeptydowego - wyказuje związek pomiędzy narażeniem	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia konieczność podjęcia działań zmniejszających ryzyko narażania się na czynniki mutagenne i podaje przykłady takich działań - wyjaśnia znaczenie mutacji w przebiegu ewolucji

				polega transformacja nowotworowa	organizmu na działanie czynników mutagennych a zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób nowotworowych	
10.	Choroby i zaburzenia genetyczne człowieka	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>choroba genetyczna, aberracje chromosomowe, rodowód genetyczny</i> - wymienia przykłady chorób jednogenowych człowieka(daltonizm, hemofilia, mukowiscydoza, płasawica Huntingtona) - wymienia wybrane aberracje chromosomowe człowieka (zespół Downa) - wskazuje na podłoże genetyczne chorób jednogenowych oraz aberracji chromosomowych człowieka	<i>Uczeń:</i> - klasyfikuje choroby genetyczne ze względu na ich przyczynę - wymienia nazwy oraz objawy chorób uwarunkowanych mutacjami jednogenowymi oraz aberracjami chromosomowymi - porównuje całkowitą liczbę chromosomów w kariotypie osób z różnymi aberracjami chromosomowymi - analizuje rodowody genetyczne dotyczące sposobu dziedziczenia wybranej cechy	<i>Uczeń:</i> - analizuje rodowody genetyczne i na ich podstawie ustala sposób dziedziczenia danej cechy - opisuje choroby genetyczne, uwzględniając różne kryteria ich podziału - dzieli choroby jednogenowe na te, które są sprzężone z płcią, i te, które nie są sprzężone z płcią oraz w obrębie tych grup na te, które są uwarunkowane allelem recesywnym, i te, które są warunkowane allelem dominującym	<i>Uczeń:</i> - na podstawie przykładowych rodowodów określa, czy wybrana cecha jest dziedziczona recesywnie czy dominująco - określa, na podstawie analizy rodowodu lub kariotypu, podłoże genetyczne chorób człowieka (mukowiscydoza, płasawica Huntingtona, hemofilia, daltonizm, zespół Downa)	<i>Uczeń:</i> - wykazuje związek pomiędzy narażeniem organizmu na działanie czynników mutagennych a zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób genetycznych - wyjaśnia, na podstawie analizy rodowodu, podłoże genetyczne chorób człowieka - charakteryzuje zespół Downa jako aberracje chromosomowe autosomów
11. 12.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziałów „Genetyka molekularna” i „ Genetyka klasyczna”					
Rozdział 3. Biotechnologia						
13.	Biotechnologia tradycyjna	<i>Uczeń:</i> definiuje pojęcie	<i>Uczeń:</i> wskazuje różnice między	<i>Uczeń:</i> opisuje na wybranych	<i>Uczeń:</i> wykazuje, że rozwój	<i>Uczeń:</i> dowodzi, że

		<i>biotechnologia</i> • rozróżnia biotechnologię tradycyjną i biotechnologię molekularną • wymienia przykłady produktów otrzymywanych metodami biotechnologii tradycyjnej • podaje przykłady wykorzystywania metod biotechnologii tradycyjnej w przemyśle farmaceutycznym, rolnictwie, w oczyszczaniu ścieków i przemyśle spożywczym	biotechnologią tradycyjną a biotechnologią molekularną • przedstawia przykłady zastosowania fermentacji alkoholowej i fermentacji mleczanowej w przemyśle spożywczym	przykładach zastosowania biotechnologii tradycyjnej w przemyśle farmaceutycznym, rolnictwie, biodegradacji, oczyszczaniu ścieków i przemyśle spożywczym	biotechnologii tradycyjnej przyczynił się do poprawy jakości życia człowieka	biotechnologia tradycyjna przyczynia się do ochrony środowiska • dowodzi pozytywnego oraz negatywnego znaczenia zachodzenia fermentacji dla człowieka • na podstawie dostępnych źródeł informacji, wyjaśnia rolę fermentacji w innym rodzaju przemysłu niż przemysł spożywczy
14.	Podstawowe techniki inżynierii genetycznej	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcie <i>inżynieria genetyczna</i> • wymienia nazwy technik inżynierii genetycznej: elektroforeza DNA, PCR	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, czym zajmuje się inżynieria genetyczna i w jaki sposób przyczynia się ona do rozwoju biotechnologii • przedstawia istotę technik stosowanych w inżynierii genetycznej (elektroforeza, PCR) • wskazuje zastosowanie technik inżynierii genetycznej w medycynie sądowej, kryminalistyce, diagnostyce chorób	<i>Uczeń:</i> • podaje przykłady sytuacji, w których można wykorzystać profile genetyczne • opisuje na przykładach możliwe zastosowania metody PCR w kryminalistyce i medycynie sądowej	<i>Uczeń:</i> • analizuje na podstawie schematów przebieg elektroforezy DNA, PCR • analizuje przykładowe schematy dotyczące wyników elektroforezy DNA i profili genetycznych, np. rozwiązując zadania dotyczące ustalenia ojcostwa	<i>Uczeń:</i> • wykazuje znaczenie stosowania technik inżynierii genetycznej w diagnostyce i profilaktyce chorób

15.	Organizmy zmodyfikowane genetycznie	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>organizm zmodyfikowany genetycznie(GMO), organizm transgeniczny</i> - wymienia przykłady korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania GMO	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje GMO i organizmy transgeniczne - przedstawia możliwe skutki stosowania GMO dla zdrowia człowieka, rolnictwa oraz bioróżnorodności - wskazuje różnice między GMO a organizmem transgenicznym	<i>Uczeń:</i> - wskazuje cele tworzenia organizmów zmodyfikowanych genetycznie - ocenia rzetelność przekazu medialnego na temat GMO	<i>Uczeń:</i> przedstawia przykłady organizmów transgenicznych i zmodyfikowanych genetycznie, które wykorzystuje się w medycynie	<i>Uczeń:</i> charakteryzuje sposoby zapobiegania zagrożeniom związanym ze stosowaniem GMO
16.	Biotechnologia molekularna – szanse i zagrożenia	<i>Uczeń:</i> - przedstawia ogólną zasadę działania terapii genowej - rozumie znaczenie pojęcia poradnictwo genowe	<i>Uczeń:</i> przedstawia sytuacje, w których zasadne jest korzystanie z poradnictwa genetycznego	<i>Uczeń:</i> - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania osiągnięć biotechnologii molekularnej - wyjaśnia znaczenie poradnictwa genetycznego w planowaniu rodziny i wczesnym leczeniu chorób genetycznych	<i>Uczeń:</i> - omawia korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania terapii genowej - wykazuje celowość korzystania z poradnictwa genetycznego - dyskutuje o problemach społecznych i etycznych związanych z rozwojem inżynierii genetycznej i biotechnologii molekularnej	<i>Uczeń:</i> na podstawie dostępnych źródeł informacji wykazuje, że terapia genowa może mieć w niedalekiej przyszłości szerokie zastosowanie w medycynie
17. 18.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Biotechnologia”					
Rozdział 4. Ewolucja organizmów						
19.	Źródła wiedzy o ewolucji	<i>Uczeń:</i> definiuje pojęcia: <i>ewolucja biologiczna, narządy homologiczne, narządy analogiczne,</i>	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>dywergencja, konwergencja</i> - podaje przykłady	<i>Uczeń:</i> - wymienia przykłady dywergencji i konwergencji - wyjaśnia różnice	<i>Uczeń:</i> wykazuje znaczenie badania skamieniałości, form pośrednich oraz	<i>Uczeń:</i> wyjaśnia, w jaki sposób wykształca się u bakterii antybiotykooporność

		<i>drzewo filogenetyczne</i> - wymienia bezpośrednie i pośrednie dowody ewolucji oraz podaje ich przykłady - wymienia przykłady atawizmów i narządów szczątkowych	dowodów ewolucji z zakresu embriologii, anatomii porównawczej, biogeografii i biochemii - wyjaśnia przyczyny podobieństw i różnic w budowie narządów homologicznych - podaje powody, dla których pewne grupy organizmów nazywa się żywymi skamieniałościami	między konwergencją a dywergencją - wyjaśnia różnice między cechami atawistycznymi a narządami szczątkowymi - rozpoznaje, na podstawie opisu, schematu, rysunku, konwergencję i dywergencję	organizmów należących do żywych skamieniałości w poznaniu przebiegu ewolucji określa pokrewieństwo między organizmami na podstawie drzewa filogenetycznego	
20.	Dobór naturalny – główny mechanizm ewolucji	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcie <i>dobór naturalny</i> - porównuje dobór naturalny z doбором sztucznym - wymienia rodzaje doboru naturalnego - podaje znaczenie doboru naturalnego - przedstawia znaczenia zmienności genetycznej w procesie ewolucji	<i>Uczeń:</i> - opisuje mechanizm działania doboru naturalnego - porównuje rodzaje doboru naturalnego (dobór stabilizujący, różnicujący, kierunkowy) - podaje przykłady dla danego rodzaju doboru naturalnego	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje sposób i przewiduje efekty działania doboru stabilizującego, kierunkowego oraz różnicującego - opisuje zjawisko melanizmu przemysłowego	<i>Uczeń:</i> - wykazuje, że dzięki doborowi naturalnemu organizmy zyskują nowe cechy adaptacyjne - wykazywanie znaczenia zmienności genetycznej w procesie ewolucji	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia, jakie znaczenie dla działania doboru naturalnego ma zmienność genetyczna - przedstawia znaczenie doboru płciowego i doboru krewniaczego*
21.	Ewolucja na poziomie populacji. Specjacja	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>pula genowa, gatunek, specjacja</i> - przedstawia mechanizm izolacji rozrodczej	<i>Uczeń:</i> - przedstawia gatunek jako izolowaną pulę genową - wyjaśnia na przykładach, na czym polega specjacja	<i>Uczeń:</i> przedstawia zjawisko specjacji jako mechanizm powstawania gatunków	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje rodzaje specjacji - wyjaśnia czym się różni pula genowa populacji od puli genowej gatunku	<i>Uczeń:</i> wykazuje znaczenie mechanizmów izolacji rozrodczej w procesie specjacji i podaje ich przykłady
22.	Antropogeneza	<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>

		- definiuje pojęcie: <i>antropogeneza</i>, - wymienia podobieństwa między człowiekiem a innymi naczelnymi - wymienia cechy odróżniające człowieka od małp człekokształtnych - określa stanowisko systematyczne człowieka	wymienia nazwy przedstawicieli człekokształtnych	na podstawie drzewa rodowego określa pokrewieństwo człowieka z innymi zwierzętami	wykazuje pokrewieństwo człowieka z innymi naczelnymi	analizuje różnorodne źródła informacji dotyczące ewolucji człowieka
23.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Ewolucja organizmów”					
Rozdział 5. Ekologia i różnorodność biologiczna						
24.	Organizm w środowisku. Tolerancja ekologiczna	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>ekologia, środowisko, nisza ekologiczna, siedlisko</i> - klasyfikuje czynniki środowiska na biotyczne i abiotyczne - wyjaśnia, czym jest tolerancja ekologiczna - podaje przykłady bioindykatorów i ich praktycznego zastosowania	<i>Uczeń:</i> - wskazuje różnice między niszą ekologiczną a siedliskiem - wykazuje znaczenie organizmów o wąskim zakresie tolerancji ekologicznej w bioindykacji - wyjaśnia, dlaczego porosty wykorzystuje się do oceny stanu czystości powietrza	<i>Uczeń:</i> interpretuje wykres ilustrujący zakres tolerancji różnych gatunków na wybrany czynnik środowiska	<i>Uczeń:</i> uzasadnia, że istnieje związek między zakresem tolerancji organizmów a ich rozmieszczeniem na Ziemi	<i>Uczeń:</i> na podstawie dostępnych źródeł informacji porównuje siedliska oraz nisze ekologiczne wybranych gatunków organizmów
25.	Cechy populacji	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcie: <i>populacja</i> - wymienia cechy populacji (liczebność, zagęszczenie, struktura przestrzenna, struktura	<i>Uczeń:</i> - dokonuje obserwacji cech populacji wybranego gatunku - charakteryzuje rodzaje rozmieszczenia populacji i podaje przykłady	<i>Uczeń:</i> - określa wpływ wybranych czynników na liczebność i rozrodczość populacji - charakteryzuje	<i>Uczeń:</i> charakteryzuje niezależne od zagęszczenia czynniki ograniczające liczebność populacji	<i>Uczeń:</i> planuje i przeprowadza obserwację wybranych cech (liczebność, zagęszczenie)

		płciowa, struktura wiekowa) - wymienia czynniki wpływające na liczebność i zagęszczenie populacji - wymienia rodzaje populacji (ustabilizowana, rozwijająca się, wymierająca)	gatunków, które reprezentują każdy z rodzajów rozmieszczenia analizuje piramidy struktury wiekowej i struktury płciowej populacji	niezależne od zagęszczenia czynniki ograniczające liczebność populacji		populacji wybranego gatunku (np. mniszka lekarskiego) oraz jej struktury przestrzennej, np. na trawniku lub w parku
26.	Rodzaje oddziaływań między organizmami	<i>Uczeń:</i> - klasyfikuje zależności między organizmami na antagonistyczne i nieantagonistyczne oraz podaje ich przykłady - porównuje mutualizm obligatoryjny z mutualizmem fakultatywnym	<i>Uczeń:</i> - przedstawia obronne adaptacje ofiar drapieżników, żywicieli pasożytów oraz zjadanych roślin - przedstawia adaptacje drapieżników, pasożytów i roślinożerców do zdobywania pokarmu - na podstawie schematu przedstawia zmiany liczebności w populacji w układzie zjadający i zjadany	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia zjawisko konkurencji międzygatunkowej i konkurencji wewnątrzgatunkowej - porównuje drapieżnictwo, pasożytnictwo i roślinożerność - wyjaśnia, jakie znaczenie dla funkcjonowania ekosystemu mają pasożyty, drapieżniki i roślinożerzy	<i>Uczeń:</i> - analizuje cykliczne zmiany liczebności populacji w układzie zjadający–zjadany - wyjaśnia, jakie znaczenie ma mikoryza (współżycie roślin z grzybami) dla upraw leśnych	<i>Uczeń:</i> wyjaśnia przyczyny i skutki konkurencji międzygatunkowej i konkurencji wewnątrzgatunkowej
27.	Funkcjonowanie ekosystemu	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia: <i>biotop</i>, <i>biocenoza</i>, <i>ekosystem</i> - klasyfikuje rodzaje ekosystemów (ekosystemy naturalne, półnaturalne, sztuczne)	<i>Uczeń:</i> - konstruuje proste łańcuchy troficzne i sieci pokarmowe - wyjaśnia zjawisko krążenia materii i przepływu energii w ekosystemie	<i>Uczeń:</i> określa zależności pokarmowe i poziomy troficzne w ekosystemie na podstawie fragmentów sieci	<i>Uczeń:</i> wyjaśnia, dlaczego materia krąży w ekosystemie, a energia przez niego przepływa	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia, która biocenoza będzie bardziej stabilna – uboga w gatunki czy różnorodna - uzasadnia, że

		• przedstawia zależności pokarmowe w biocenozie w postaci łańcucha pokarmowego • nazywa poziomy troficzne w łańcuchu pokarmowym i sieci pokarmowej	• tworzy łańcuchy pokarmowe dowolnego ekosystemu	pokarmowych		obecność w środowisku substancji toksycznych może spowodować ich kumulowanie w organizmach
28.	Czym jest różnorodność biologiczna?	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>różnorodność biologiczna, biom, biosfera</i> • wymienia typy różnorodności biologicznej (gatunkowa, genetyczna, ekosystemowa)	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje typy różnorodności biologicznej • wymienia główne czynniki geograficzne kształtujące różnorodność gatunkową i ekosystemową Ziemi • wymienia typy działań człowieka, które w największym stopniu mogą wpływać na bioróżnorodność	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje wybrane biomy • na podstawie wykresu obrazującego liczbę mieszkańców w ostatnich stuleciu podaje prognozę zmiany liczby mieszkańców i jej prawdopodobne konsekwencje dla bioróżnorodności	<i>Uczeń:</i> • na podstawie wykresu obrazującego liczbę mieszkańców w ostatnich stuleciu podaje prognozę zmiany liczby mieszkańców i jej prawdopodobne konsekwencje dla bioróżnorodności • ocenia, które działania człowieka są największymi zagrożeniami dla bioróżnorodności	<i>Uczeń:</i> • wykazuje związek pomiędzy rozmieszczeniem biomów a warunkami klimatycznymi na kuli ziemskiej • wykazuje, że działalność człowieka może być największym zagrożeniem dla bioróżnorodności
29.	Ochrona różnorodności biologicznej	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>restytucja, reintrodukcja, zrównoważony rozwój</i> • wymienia formy ochrony przyrody • przedstawia formy ochrony indywidualnej • wymienia formy współpracy	<i>Uczeń:</i> • podaje przykłady restytuowanych gatunków • przedstawia istotę zrównoważonego rozwoju • wskazuje różnice między czynną a bierną ochroną przyrody	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia konieczność zachowania tradycyjnych odmian roślin oraz tradycyjnych ras zwierząt dla zachowania różnorodności genetycznej • opisuje międzynarodowe	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia znaczenie restytucji i reintrodukcji gatunków dla zachowania różnorodności biologicznej • podaje przykłady działań, które można podjąć w życiu codziennym w celu ochrony	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej w celu ochrony różnorodności biologicznej • na podstawie dostępnych źródeł informacji opisuje walory przyrodnicze

		międzynarodowej prowadzonej w celu ochrony różnorodności biologicznej		formy współpracy podejmowane w celu ochrony różnorodności biologicznej (CITES, Konwencja o Różnorodności Biologicznej, Agenda 21)	przyrody i bioróżnorodności i uzasadnia swój wybór	wybranego parku narodowego i rezerwatu przyrody
30.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Ekologia i różnorodność biologiczna”					

Autorka: Małgorzata Miękus

**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii dla klasy drugiej szkoły ponadpodstawowej
dla zakresu rozszerzonego od 1 września 2025r. (3 godziny tygodniowo) do podręcznika Nowa Biologia na czasie ZR 2**

Lp.	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Rozdział 1. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby						
1. 2.	Wirusy – molekularne pasożyty	<i>Uczeń:</i> • przedstawia budowę wirusów jako bezkomórkowych form infekcyjnych • definiuje pojęcia: <i>wirion</i>, <i>odwrotna transkrypcja</i> • wymienia cechy wirusów • wymienia drogi rozprzestrzeniania się wybranych chorób wirusowych roślin, zwierząt i człowieka • przedstawia zasady profilaktyki wybranych chorób wirusowych • wskazuje znaczenie wirusów w przyrodzie i dla człowieka • wymienia choroby wirusowe człowieka (wścieklizna, AIDS, schorzenia wywołane zakażeniem HPV, grypa, odra, ospa, różyczka, świnka, WZW typu A, B, i C	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje budowę wirionu • omawia przebieg cyklu lizogenicznego i cyklu litycznego bakteriofaga • omawia cykl infekcyjny zwierzęcego wirusa DNA • omawia cykl infekcyjny retrowirusa (wirusa HIV) • wskazuje, jakie znaczenie w zwalczaniu wirusów mają szczepienia ochronne • opisuje drogi rozprzestrzeniania się infekcji wirusowych u człowieka	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że wirusy nie są organizmami • wyjaśnia różnicę między cyklem litycznym a cyklem lizogenicznym • wyjaśnia znaczenie odwrotnej transkrypcji w cyklu infekcyjnym retrowirusa • klasyfikuje wirusy na podstawie: rodzaju kwasu nukleinowego, morfologii, typu komórki gospodarza i sposobu infekcji oraz podaje odpowiednie ich przykłady • charakteryzuje wybrane choroby wirusowe człowieka	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje formy wirusów pod względem budowy morfologicznej • porównuje przebieg cyklu lizogenicznego bakteriofaga z cyklem zwierzęcego wirusa DNA • wyjaśnia działanie szczepionek stosowanych w profilaktyce chorób wirusowych • wyjaśnia, dlaczego niektóre wirusy, np. HIV, są trudno rozpoznawalne przez układ odpornościowy człowieka	<i>Uczeń:</i> • wykazuje, że obecnie do leczenia chorób człowieka można wykorzystywać wirusy • wykazuje związek budowy wirusa ze sposobem infekowania komórek
3. 4.	Klasyfikowanie organizmów	<i>Uczeń:</i> • wymienia zadania systematyki	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcie: <i>takson</i>, <i>kladogram</i>, <i>takson monofiletyczny</i>, <i>takson</i>	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, na czym polega hierarchiczny układ rang jednostek taksonomicznych	<i>Uczeń:</i> • porównuje i ocenia sposoby klasyfikowania	<i>Uczeń:</i> • wykazuje różnice między narządami homologicznymi

		- definiuje pojęcia: <i>gatunek</i>, <i>narząd homologiczny</i>, <i>narząd analogiczny</i> - wymienia główne rangi taksonów - wymienia kryteria klasyfikowania organizmów według metod opartych na podobieństwie oraz pokrewieństwie organizmów - wymienia nazwy domen i królestw świata organizmów - omawia charakterystyczne cechy organizmów należących do każdego z królestw - na podstawie drzewa rodowego wskazuje wspólnego przodka dla podanych grup organizmów	<i>parafiletyczny, takson polifiletyczny</i> - ocenia znaczenie systematyki - wyjaśnia, na czym polega nazewnictwo binominalne gatunków i podaje nazwisko jego twórcy - charakteryzuje współczesny system klasyfikacji organizmów - na podstawie drzewa filogenetycznego określa czy przedstawiony gatunek jest bliżej spokrewniony z innym gatunkiem i swój wybór uzasadnia	- określa stanowisko systematyczne wybranego gatunku rośliny i zwierzęcia - wyjaśnia różnice między narządami analogicznymi a narządami homologicznymi - wskazuje w nazwie gatunku nazwę rodzajową i epitet gatunkowy - wyjaśnia różnicę między naturalnym a sztucznym systemem klasyfikacji - porównuje cechy organizmów należących do różnych królestw świata żywego - rozdziela na drzewie filogenetycznym grupy monofiletyczne, parafiletyczne i polifiletyczne	organizmów oparte na metodach fenetycznych i filogenetycznych - ocenia stopień pokrewieństwa organizmów na podstawie analizy kladogramów - określa znaczenie biologii molekularnej w określaniu pokrewieństwa ewolucyjnego organizmów	a analogicznymi i podaje ich nietypowe przykłady wykazuje, że konieczne było wprowadzenie nowego systemu klasyfikacji organizmów opartego na domenach
5. 6.	Organizmy prokariotyczne – bakterie i archeowce	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje budowę komórki bakteryjnej - wymienia różne formy morfologiczne bakterii - przedstawia czynności życiowe bakterii - klasyfikuje bakterie w zależności od sposobu odżywiania i oddychania - wymienia sposoby rozmnażania bezpłciowego bakterii	<i>Uczeń:</i> - wymienia funkcje poszczególnych elementów komórki bakteryjnej - identyfikuje różne formy morfologiczne komórek bakterii - przedstawia różnice w budowie ściany komórkowej bakterii Gram-ujemnych i Gram-dodatnich	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia, na czym polegają różnice w budowie komórki bakterii samo- i cudzożywej - podaje argumenty za tezą, że bakterie należą do organizmów kosmopolitycznych - określa różnice między archeowcami a bakteriami - charakteryzuje poszczególne grupy bakterii w zależności od	<i>Uczeń:</i> - omawia różnice w budowie ściany komórkowej bakterii Gram-dodatnich i Gram--ujemnych - wykazuje znaczenie procesów płciowych dla zmienności genetycznej bakterii - wyjaśnia, jaką rolę odgrywają formy przetrwalnikowe w	<i>Uczeń:</i> - wykazuje na podstawie cech budowy i fizjologii, że bakterie są organizmami kosmopolitycznymi - określa różnice między oddychaniem beztlenowym a fermentacją u bakterii - wykazuje, na podstawie kilku cech budowy, że archeowce są bardzo dobrze

		• definiuje pojęcia: <i>transdukcja, transformacja, organizm kosmopolityczny, anabioza</i> • przedstawia cel i przebieg koniugacji u bakterii • przedstawia znaczenie archeowców w przyrodzie • podaje przykłady pozytywnego i negatywnego znaczenia bakterii w przyrodzie i dla człowieka • wymienia wybrane choroby bakteryjne człowieka i odpowiadające im drogi zakażenia (gruźlica, tężec, borelioza, salmonelloza, kiła, rzeżączka)	• określa wielkość komórek bakteryjnych • określa znaczenie form przetrwalnikowych w cyklu życiowym bakterii • wyjaśnia znaczenie procesów płciowych zachodzących u bakterii • określa rolę antybiotyków w leczeniu chorób bakteryjnych	sposobów odżywiania i oddychania oraz podaje ich przykłady • wyjaśnia rolę bakterii w obiegu azotu w przyrodzie • omawia etapy koniugacji komórek bakterii • omawia objawy wybranych chorób bakteryjnych człowieka • proponuje działania profilaktyczne dla wybranych chorób bakteryjnych	cyklu życiowym bakterii • wyjaśnia znaczenie wykonania antybiogramu przed zastosowaniem antybiotykoterapii	przystosowane do życia w ekstremalnych warunkach środowiska
7. 8. 9.	Protisty – proste organizmy eukariotyczne	<i>Uczeń:</i> • wymienia czynności życiowe protistów • omawia budowę komórek protistów zwierzęcych • wymienia sposoby odżywiania się protistów • definiuje pojęcia: <i>pellikula, endocytoza, egzocytoza, zarodnik, przemiana pokoleń, mikсотrofizm</i> • charakteryzuje przebieg rozmnażania się bezpłciowego i płciowego protistów • wymienia przedstawicieli poszczególnych typów protistów	<i>Uczeń:</i> • rozróżnia formy morfologiczne protistów zwierzęcych • wyjaśnia rolę wodniczek w odżywianiu i wydalaniu protistów zwierzęcych • wyróżnia główne rodzaje plech u protistów roślinopodobnych • wymienia typy zapłodnienia występujące u protistów • porównuje cechy poszczególnych typów protistów	<i>Uczeń:</i> • określa kryterium klasyfikacji protistów • charakteryzuje różne formy morfologiczne protistów • wyjaśnia, na czym polega różnica między pinocytozą a fagocytozą • omawia proces osmoregulacji zachodzący u protistów zwierzęcych • wykazuje różnice w przebiegu koniugacji u bakterii i pantofelka • omawia cykl rozwojowy zarodźca malarii, listownicy, maworka	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, dlaczego osmoregulacja i wydalanie mają szczególne znaczenie dla protistów słodkowodnych • uzasadnia różnicę między cyklem rozwojowym z mejozą pregamiczną a cyklem rozwojowym z mejozą postgamiczną • przedstawia choroby wywołane przez protisty • omawia przemianę pokoleń	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia zjawisko endosymbiozy wtórnej jako procesu powstawania chloroplastów u protistów roślinopodobnych • uzasadnia, że istnienie niektórych protistów ma istotne znaczenie dla funkcjonowania różnych gatunków zwierząt • Porównuje według określonych kryteriów, rodzaje odżywiania się protistów

		• przedstawia cel i przebieg koniugacji u orzęsków • wymienia rodzaje materiałów zapasowych występujących u protistów roślinopodobnych • wymienia charakterystyczne cechy budowy protistów roślinopodobnych • omawia sposób odżywiania się protistów roślinopodobnych • wymienia cechy charakterystyczne dla protistów grzybopodobnych • podaje przykłady pozytywnego i negatywnego znaczenia protistów w przyrodzie i dla człowieka • wymienia wybrane choroby wywoływane przez protisty i drogi ich zarażenia (malaria, toksoplazmoza, lamblioza, rzęsistkowica)	• wymienia barwniki fotosyntetyczne występujące u protistów roślinopodobnych • wymienia cechy budowy charakterystyczne dla poszczególnych typów protistów zwierzęcych, roślinopodobnych i grzybopodobnych • przedstawia przemiany faz jądrowych w cyklach rozwojowych protistów • opisuje na podstawie schematu cykl rozwojowy pantofelka	• wyjaśnia związek budowy z trybem życia protistów • zakłada hodowlę protistów słodkowodnych i obserwuje wybrane czynności życiowe tych protistów • wymienia cechy charakterystyczne plech protistów roślinopodobnych • porównuje typy zapłodnienia u protistów • proponuje działania profilaktyczne pozwalające na uniknięcie zarażenia protistami chorobotwórczymi	z dominującym sporofitem na przykładzie listownicy • porównuje cykle rozwojowe zarodźca malarii, maworka, pantofelka i listownicy	
10. 11.	Grzyby i porosty	<i>Uczeń:</i> • podaje cechy charakterystyczne grzybów • wymienia rodzaje strzępek • definiuje pojęcia: <i>grzybnia</i>, <i>strzępka</i>, <i>owocnik</i>, <i>mikoryza</i> • wymienia formy morfologiczne grzybów • podaje sposoby rozmnażania bezpłciowego i płciowego grzybów	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, dlaczego grzyby są plechowcami • omawia sposoby oddychania grzybów • rozróżnia poszczególne typy grzybów • przedstawia przebieg zapłodnienia zachodzącego u grzybów (plazmogamia i kariogamia)	<i>Uczeń:</i> • porównuje sposoby rozmnażania się grzybów • porównuje cechy budowy i fizjologii poszczególnych typów grzybów • przedstawia zasady profilaktyki wybranych chorób człowieka wywoływanych przez grzyby	<i>Uczeń:</i> • określa kryteria klasyfikacji grzybów • porównuje typy mikoryz • wskazuje różnice między zarodnikami – mitosporami – a mejosporami oraz między egzosporami a endosporami	<i>Uczeń:</i> • wykazuje konieczność respektowania zasad profilaktyki chorób wywołanych przez grzyby • wyjaśnia różnice między różnymi typami zarodników • wykazuje rolę porostów w przyrodzie, posługując się

		- wymienia przedstawicieli poszczególnych typów grzybów - przedstawia znaczenie grzybów i porostów w przyrodzie i dla człowieka - przedstawia budowę i sposób życia porostu - opisuje miejsca występowania porostów - przedstawia rodzaje plech porostów (warstwowana i niewarstwowana) - wymienia sposoby rozmnażania się porostów	- określa wpływ grzybów na zdrowie i życie człowieka - rozdziela rodzaje strzępek - wymienia rodzaje zarodników - charakteryzuje korzyści dla obu organizmów uczestniczących w mikoryzie - przedstawia zależność pomiędzy grzybami a zielenicami lub sinicami tworzącymi porosty	- planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące, że drożdże przeprowadzają fermentację alkoholową - wyjaśnia strategię życiową porostów	- wykazuje różnice między różnymi sposobami rozmnażania płciowego grzybów - określa rolę rozmnożeń w rozmnażaniu porostów - wyjaśnia związek między organizmami wchodzącymi w skład plechy porostu	nietypowymi przykładami na podstawie różnych źródeł wiedzy
12. 13.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Wirusy, bakterie, protisty, grzyby”					
Rozdział 2. Różnorodność roślin						
14.	Rośliny pierwotnie wodne	<i>Uczeń:</i> - wymienia formy morfologiczne roślin pierwotnie wodnych - wymienia cechy charakterystyczne dla roślin pierwotnie wodnych - przedstawia znaczenie krasnorostów i zielenic w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje krasnorosty i zielenice - opisuje rozmnażanie roślin pierwotnie wodnych - rozdziela zielenice, krasnorosty	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje formy morfologiczne roślin pierwotnie wodnych - omawia przemianę pokoleń na przykładzie ulwy - opisuje endosymbiozy pierwotną	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje krasnorosty i zielenice pod względem budowy i środowiska występowania - wyjaśnia, na czym polega przemiana pokoleń u roślin pierwotnie wodnych	<i>Uczeń:</i> - przedstawia argumenty przemawiające za przynależnością zielenic, krasnorostów do królestwa roślin - Wyjaśnia szczegółowo teorię endosymbiozy dotyczącą powstawania chloroplastów u roślin
15.	Cechy roślin lądowych	<i>Uczeń:</i> - wymienia cechy środowiska lądowego - podaje cechy budowy roślin, które umożliwiły im zasiedlenie środowiska lądowego	<i>Uczeń:</i> - określa różnice między warunkami życia w wodzie i na lądzie - wymienia najważniejsze cechy roślin lądowych	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje poszczególne grupy ekologiczne roślin - opisuje cechy roślin, które umożliwiły im opanowanie środowiska lądowego	<i>Uczeń:</i> - porównuje warunki panujące w wodzie i na lądzie - wykazuje znaczenie cech przystosowawczych	<i>Uczeń:</i> charakteryzuje cechy roślin lądowych i wtórnie wodnych (barwniki, substancja zapasowa, przemiana pokoleń, organy)

		- wymienia przykłady przystosowań roślin do życia na lądzie - wymienia formy ekologiczne roślin			roślin do życia na lądzie porównuje formy ekologiczne roślin	
16. 17. 18.	Tkanki roślinne	<i>Uczeń:</i> - wymienia rodzaje tkanek roślinnych - wyjaśnia pojęcie: <i>tkanka</i> - określa rolę tkanek twórczych - wymienia charakterystyczne cechy tkanek stałych - omawia budowę epidermy - określa, czym jest korkowica - określa funkcje tkanek okrywających - wymienia rodzaje tkanek miękkiszowych - omawia budowę i funkcje tkanek wzmacniających - przedstawia budowę i funkcje tkanek przewodzących - podaje co to są plasmodesmy	<i>Uczeń:</i> - klasyfikuje i identyfikuje tkanki roślinne - wymienia charakterystyczne cechy tkanek twórczych - wymienia merystemy pierwotne i wtórne oraz określa ich funkcje - określa lokalizację merystemów w roślinie - charakteryzuje działanie merystemów pierwotnych i wtórnych - omawia znaczenie wytworów epidermy - przedstawia znaczenie aparatów szparkowych i kutykuli dla roślin lądowych - omawia budowę i funkcję poszczególnych rodzajów miękiszu - wymienia wewnętrzne i zewnętrzne utwory wydzielnicze	<i>Uczeń:</i> - klasyfikuje tkanki ze względu na różne kryteria podziału - wymienia wytwory epidermy - podaje i opisuje cechy budowy drewna i łyka, które umożliwiają tym tkankom przewodzenie substancji - omawia efekty działania kambium i fellogenu - omawia znaczenie utworów wydzielniczych - charakteryzuje tkanki wzmacniające - charakteryzuje połączenie między komórkami - rozpoznaje poszczególne tkanki roślinne na preparatach mikroskopowych, rysunkach, schematach i mikro fotografiach	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia różnicę pomiędzy tkankami twórczymi a tkankami stałymi - porównuje budowę epidermy z budową ryzodermy - charakteryzuje sposób powstawania, budowę oraz znaczenie korkowicy - porównuje budowę i funkcję tkanek przewodzących - klasyfikuje i opisuje wiązki przewodzące - porównuje wewnętrzne i zewnętrzne utwory wydzielnicze	<i>Uczeń:</i> - wskazuje różnicę między wzrostem ograniczonym a wzrostem nieograniczonym - wyjaśnia różnicę między różnymi typami wiązek przewodzących - analizuje i wyjaśnia przystosowania tkanek przewodzących, które ułatwiają transport substancji w roślinie
19. 20.	Korzeń – organ podziemny rośliny	<i>Uczeń:</i> - wymienia główne funkcje korzenia - przedstawia i rozróżnia systemy korzeniowe	<i>Uczeń:</i> porównuje budowę palowego i wiązkowego systemu korzeniowego oraz uzasadnia, że	<i>Uczeń:</i> charakteryzuje modyfikacje budowy korzeni	<i>Uczeń:</i> wyjaśnia, w jaki sposób następuje przyrost korzenia na grubość	<i>Uczeń:</i> analizuje sposoby powstawania wtórnych tkanek merystematycznych

		• charakteryzuje budowę strefową korzenia • wymienia modyfikacje budowy korzeni	systemy te stanowią adaptację do warunków środowiska • omawia etapy przyrostu na grubość korzenia	• porównuje budowę pierwotną korzenia z budową wtórną	• porównuje różne modyfikacje korzenia i określa ich znaczenie dla rośliny • uzasadnia, że modyfikacje korzeni są adaptacją do różnych warunków środowiska i pełnionych funkcji	w korzeniu, uwzględniając efekty ich działalności • porównuje budowę korzeni roślin dwuletnich z budową korzeni roślin jednorocznych
21. 22.	Pęd. Budowa i funkcje łodygi	<i>Uczeń:</i> • wymienia funkcje łodygi • definiuje pojęcia: <i>pęd</i>, <i>bylina</i> • przedstawia budowę anatomiczną łodygi • wymienia modyfikacje budowy łodygi	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje budowę morfologiczną łodygi • omawia etapy przyrostu łodygi na grubość • podaje różnice między łodygami zielnymi a łodygami zdrewniałymi	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje modyfikacje budowy łodygi • charakteryzuje budowę wtórną łodygi • porównuje budowę łodygi paproci oraz roślin okrytonasiennych • porównuje budowę pierwotną łodygi z budową wtórną	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że modyfikacje łodygi są adaptacjami do różnych warunków środowiska i pełnionych funkcji • przedstawia argumenty za tezą, że wytwarzanie podziemnych pędów u bylin jest sposobem na przetrwanie trudnych warunków środowiskowych	<i>Uczeń:</i> • analizuje sposoby powstawania wtórnych tkanek merystematycznych w łodydze, uwzględniając efekty ich działalności
23.	Budowa i funkcje liści	<i>Uczeń:</i> • wymienia funkcje liści • przedstawia budowę anatomiczną liścia • przedstawia typy liści (pojedyncze i złożone) • wymienia typy ulistnienia i unerwienia liści • wymienia modyfikacje budowy liści	<i>Uczeń:</i> • omawia rodzaje ulistnienia i unerwienia • podaje przykłady liści pojedynczych i złożonych • przedstawia budowę anatomiczną liści występujących u różnych form ekologicznych roślin	<i>Uczeń:</i> • omawia budowę morfologiczną liścia • określa funkcje poszczególnych elementów budowy liścia • klasyfikuje rodzaje liści według różnych kryteriów podziału • określa znaczenie modyfikacji liści	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że modyfikacje liści są adaptacją do różnych warunków środowiska i pełnionych funkcji • wykazuje różnice w budowie różnych typów liści • wykazuje związek budowy liścia z jego funkcjami	<i>Uczeń:</i> • porównuje budowę anatomiczną liścia rośliny szpilkowej z budową anatomiczną liścia rośliny okrytozalążkowej oraz uzasadnia przyczynę różnic w ich budowie

24.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z tematów o roślinach pierwotnie wodnych, roślinach lądowych, tkankach roślinnych, korzeniach, łodygach i liściach (lekcje od numeru 14 do 23)					
25.	Mchy – rośliny o dominującym gametoficie	<i>Uczeń:</i> • opisuje środowisko, w którym występują mchy • wymienia charakterystyczne cechy mchów i na tej podstawie identyfikuje organizm jako przedstawiciela mszaków • opisuje budowę gametofitu mchów • przedstawia sposoby rozmnażania się mchów • podaje znaczenie mchów w przyrodzie i dla człowieka • przedstawia przykłady rodzimych gatunków mchów	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje budowę torfowców • omawia cykl rozwojowy mchów na przykładzie płonnika pospolitego • określa znaczenie wody w cyklu rozwojowym mchu • określa rolę poszczególnych elementów gametofitu i sporofitu mchów	<i>Uczeń:</i> • podaje przykłady cech łączących mchy z plechowcami i organowcami • wskazuje pokolenie diploidalne i haploidalne w cyklu rozwojowym mchu • określa miejsce zachodzenia i znaczenie mejozy w cyklu rozwojowym mchów • na podstawie cech budowy i występowania identyfikuje dany organizm jako przedstawiciela rodzimych mchów	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że u mszaków występuje heteromorficzna przemiana pokoleń • porównuje budowę gametofitu z budową sporofitu u mchów • omawia znaczenie torfu dla człowieka	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, jakie znaczenie dla rozmnażania płciowego mchów ma fakt, że te rośliny występują w zwartych kępach • wyjaśnia, w jaki sposób mchy wpływają na regulację bilansu wodnego biocenozy lasu
26. 27. 28.	Paprotniki – zarodnikowe rośliny naczyniowe	<i>Uczeń:</i> • wymienia charakterystyczne cechy paprotników i na tej podstawie identyfikuje przedstawiony organizm jako przedstawiciela paprotników • wymienia przykłady rodzimych gatunków paprociowych, widłakowych i skrzypowych • opisuje budowę gametofitu i sporofitu paprotników	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje paprociowe, widłakowe i skrzypowe • na podstawie schematu przedstawia cykl rozwojowy nercznicy samczej i skrzypu polnego • określa rolę poszczególnych elementów gametofitu i sporofitu paprotników • charakteryzuje znaczenie paprotników	<i>Uczeń:</i> • omawia budowę morfologiczną i anatomiczną paprotników • analizuje cykl rozwojowy nercznicy samczej, skrzypu polnego • omawia cykl rozwojowy rośliny różnozarodnikowej na przykładzie widliczki ostrozębnej • charakteryzuje przedstawicieli paprociowych, widłakowych i skrzypowych	<i>Uczeń:</i> • podaje cechy paprociowych, które zdecydowały o opanowaniu środowiska lądowego i osiągnięciu większych rozmiarów niż mszaki • porównuje cykle rozwojowe paprociowych, skrzypowych i widłakowych	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, dlaczego paprotniki należą do roślin naczyniowych • podaje cechy wspólne dla paprociowych, skrzypowych i widłakowych oraz argumentuje swoją odpowiedź

		• podaje znaczenie paprotników w przyrodzie i dla człowieka	w przyrodzie i dla człowieka • wyjaśnia pochodzenie węgla kamiennego	• wyróżnia cechy wspólne dla cyklów rozwojowych paprotników • na podstawie cech budowy i występowania identyfikuje dany organizm jako przedstawiciela rodzimych paprotników		
29. 30.	Rośliny nagonasienne	<i>Uczeń:</i> • wymienia cechy charakterystyczne dla roślin nasiennych • definiuje pojęcia: <i>zapłodnienie, zapylenie</i> • wymienia cechy charakterystyczne dla roślin nagozalążkowych • przedstawia budowę roślin nagozalążkowych na przykładzie sosny zwyczajnej • wyjaśnia genezę nazwy: <i>nagozalążkowe</i> • przedstawia budowę szyszki i nasienia sosny zwyczajnej • przedstawia znaczenie roślin nagozalążkowych w przyrodzie i dla człowieka • podaje gatunki rodzimych roślin nagonasiennych	<i>Uczeń:</i> • wymienia przystosowania roślin nagozalążkowych do lądowego trybu życia • wymienia cechy nasiennych występujące u nagozalążkowych • charakteryzuje głównych przedstawicieli roślin nagozalążkowych • przedstawia budowę kwiatu męskiego i kwiatu żeńskiego nagozalążkowych	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia znaczenie kwiatu, nasion, zalążka i łagiewki pyłkowej u roślin nagozalążkowych • przedstawia budowę kwiatu męskiego i żeńskiego rośliny nagozalążkowej • wyjaśnia przebieg cyklu rozwojowego rośliny nagozalążkowej na przykładzie sosny zwyczajnej • na podstawie cech budowy i występowania identyfikuje dany organizm jako przedstawiciela rodzimych roślin nagonasiennych	<i>Uczeń:</i> • porównuje budowę kwiatu męskiego z budową kwiatu rośliny nagozalążkowej • wykazuje związek między budową nasienia a sposobem rozprzestrzeniania się nasion roślin nagozalążkowych	<i>Uczeń:</i> • porównuje cykle rozwojowe paprotników oraz nagozalążkowych i na tej podstawie określa, jakie cechy pojawiły się u roślin nagozalążkowych oraz wyjaśnia ich znaczenie • przedstawia budowę kwiatu rośliny nagozalążkowej i określa elementy homologiczne do struktur występujących u paprotników

31. 32. 33. 34.	Rośliny okrytonasienne	<i>Uczeń:</i> • wymienia cechy roślin okrytonasiennych	<i>Uczeń:</i> • rozróżnia rośliny jednoroczne od dwuletnich i bylin	<i>Uczeń:</i> • wymienia rodzaje kwiatów u roślin	<i>Uczeń:</i> • wykazuje różnice między kwiatem wiatropylnym	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, dlaczego rośliny unikają samozapylenia
--------------------------	-------------------------------	---	--	--	---	--

35.	• definiuje pojęcie: <i>kwiat, kwiatostan</i> • określa, czym jest gametofit męski i gametofit żeński u roślin okrytonasiennych • wymienia formy roślin okrytonasiennych • omawia budowę kwiatu obupłciowego i wiatropylnego roślin okrytonasiennych • charakteryzuje budowę sporofitu roślin okrytonasiennych • przedstawia budowę owocu • wymienia różne typy owoców i owocostanów • podaje budowę nasienia bielmowego • wymienia sposoby rozprzestrzeniania się owoców • wymienia sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin • przedstawia wybrane rodzime gatunki roślin okrytonasiennych • omawia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka	• podaje przykłady różnych typów kwiatostanów • omawia przebieg cyklu rozwojowego roślin okrytonasiennych • podaje cechy budowy kwiatu zapylanego przez zwierzęta • podaje mechanizmy ochrony roślin przed samozapyleniem • przedstawia przebieg podwójnego zapłodnienia u roślin okrytonasiennych • omawia sposoby rozprzestrzeniania się nasion i owoców • charakteryzuje różne rodzaje owoców • przedstawia, w jaki sposób rozmnażanie wegetatywne jest wykorzystywane w rolnictwie • charakteryzuje wybrane rodzime rośliny okrytozalążkowe	jednopiennych i dwupiennych • omawia funkcje elementów kwiatu obupłciowego u rośliny okrytonasiennej • wyjaśnia związek między zapyleniem a zapłodnieniem • wyjaśnia na przykładach związek między budową kwiatu rośliny okrytonasiennej a sposobem jego zapylania • charakteryzuje mechanizmy zapobiegające samozapyleniu • omawia przebieg i efekty podwójnego zapłodnienia • wymienia przykłady owoców pojedynczych (suchych i mięsistych), zbiorowych i owocostanów • ocenia znaczenie wykształcenia się nasion dla opanowania środowiska lądowego przez rośliny nasienne • rozróżnia i charakteryzuje rośliny okrytonasienne • wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie • na podstawie cech budowy i występowania identyfikuje dany organizm jako przedstawiciela	a kwiatem owadopylnym • wykazuje związek budowy kwiatów ze sposobem zapylenia • wyjaśnia różnicę między samozapyleniem a zapyleniem krzyżowym • rozróżnia typy kwiatostanów i wymienia przykłady roślin, u których dany typ kwiatostanu występuje • wyjaśnia genezę nazwy <i>rośliny okrytozalążkowe</i> • porównuje sposoby powstawania różnych typów owoców • porównuje różne sposoby rozmnażania wegetatywnego • wyjaśnia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka • wykazuje związek budowy owocu ze sposobem rozprzestrzeniania się roślin okrytonasiennych	• wyjaśnia mechanizmy ochrony roślin przed samozapyleniem • wymienia cechy roślin okrytonasiennych odróżniające je od nagonasiennych i wykazuje znaczenie adaptacyjne tych cech • wyjaśnia na przykładach związek między budową owocni a sposobem rozprzestrzeniania się roślin • na podstawie różnych źródeł wiedzy opisuje wybrane rośliny okrytonasiennych pod kątem ich leczniczych właściwości
-----	--	---	---	--	--

				rodzimych roślin okrytonasiennych		
36. 37.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Różnorodność roślin”					
Rozdział 3. Funkcjonowanie roślin						
38. 39. 40.	Gospodarka wodna roślin	<i>Uczeń:</i> - wymienia funkcje wody w organizmach roślin - wymienia etapy transportu wody w roślinie - opisuje apoplastyczny, symplastyczny i transmembranowy transport wody u roślin - definiuje pojęcia: <i>turgor</i>, <i>parcie korzeniowe</i>, <i>siła ssąca</i>, <i>gutacja</i>, <i>transpiracja</i>, <i>susza fizjologiczna</i> - wymienia rodzaje transpiracji - omawia bilans wodny w organizmie rośliny	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje etapy transportu wody w roślinie w poprzek korzenia - charakteryzuje rodzaje transpiracji - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące, która z tkanek roślinnych przewodzi wodę - opisuje proces otwierania i zamykania aparatów szparkowych	<i>Uczeń:</i> - określa różnice między transportem apoplastycznym a transportem symplastycznym - określa skutki niedoboru wody w roślinie - definiuje pojęcia: <i>potencjał wody</i>, <i>ciśnienie hydrostatyczne</i>, <i>ciśnienie osmotyczne</i> - podaje skutki niedoboru wody w roślinie - planuje i przeprowadza doświadczenie określające wpływ czynników zewnętrznych (światła) na intensywność transpiracji - opisuje wpływ suszy fizjologicznej na bilans wodny rośliny - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ braku światła na występowanie gutacji u roślin - wyjaśnia proces otwierania i zamykania aparatów szparkowych	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia mechanizm pobierania i transportu wody w roślinie - przedstawia sposób określenia potencjału wody w roślinie - wyjaśnia rolę sił kohezji i adhezji w przewodzeniu wody - wykazuje wpływ czynników zewnętrznych na bilans wodny roślin - planuje i przeprowadza doświadczenie porównujące rozmieszczenie (górna i dolna strona blaszki liściowej) aparatów szparkowych u hydrofitów, mezofitów i kserofitów - planuje obserwacje wykazującą występowanie płaczu roślin	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia znaczenie różnicy potencjału wody w układzie: gleba–roślina–atmosfera w procesie pobierania i przewodzenia wody - wykazuje związek zmian potencjału osmotycznego oraz potencjału wody z otwieraniem i zamykaniem aparatów szparkowych - planuje i przeprowadza doświadczenie dotyczącego wpływu 0,5% roztworu NaCl na pobieranie wody przez rośliny - wyjaśnia wpływ potencjału osmotycznego i potencjału wody na otwieranie i zamykanie aparatów szparkowych

41.	Gospodarka mineralna roślin	<i>Uczeń:</i> • podaje dostępne dla roślin formy wybranych makroelementów (N, S) • wymienia podstawowe makroelementy pobierane przez rośliny (N, S, Mg, K, P) • określa, na czym polega selekcja pobieranych substancji • wymienia nazwy jonów, w postaci których transportowane są azot i siarka	<i>Uczeń:</i> • podaje rolę wybranych makroelementów • podaje nazwy tkanek korzenia, w których zachodzi selekcja jonów pobieranych przez roślinę z roztworu glebowego	<i>Uczeń:</i> • przedstawia znaczenie wybranych makroelementów (N, S, Mg, K, P) dla roślin	<i>Uczeń:</i> • omawia sposób pobierania soli mineralnych przez rośliny • wyjaśnia mechanizm pobierania jonów z roztworu glebowego	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, dlaczego jony azotanowe (V) są pobierane przez roślinę szybciej niż jony amonowe • wyjaśnia znaczenie pomp protonowych włośników w pobieraniu jonów przez roślinę
42. 43.	Fotosynteza. Transport asymilatów w roślinie	<i>Uczeń:</i> • przedstawia ogólny przebieg fotosyntezy oksygenicznej • podaje drogi transportu substratów fotosyntezy • podaje drogi, jakimi są transportowane produkty fotosyntezy • podaje nazwy tkanek, za których pośrednictwem jest transportowana sacharoza • przedstawia etapy transportu sacharozy w roślinie • definiuje pojęcia: <i>donor</i>, <i>akceptor</i>	<i>Uczeń:</i> • przedstawia przystosowania roślin do prowadzenia wymiany gazowej • przedstawia zjawisko współżycia bakterii z niektórymi roślinami • opisuje załadunek i rozładunek łyka • przedstawia przebieg transportu pionowego asymilatów w elementach przewodzących łyka	<i>Uczeń:</i> • opisuje działanie wybranych bakterii i grzybów w udostępnianiu przyswajalnych form azotu roślinom • podaje różnice między załadunkiem a rozładunkiem łyka • wyjaśnia mechanizm aktywnego transportu sacharozy w roślinie	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia przebieg fotosyntezy oksygenicznej • wyjaśnia, w jaki sposób odbywa się transport asymilatów w roślinie • wyjaśnia rolę akceptora i donora w transporcie asymilatów • wyjaśnia przyczyny transportu pionowego sacharozy	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia rolę bakterii glebowych w pozyskiwaniu przez rośliny przyswajalnych form pierwiastków • wyjaśnia, w jakiej sytuacji bulwa ziemniaka jest akceptorem asymilatów, a w jakiej – ich donorem
44.	Hormony roślinne	<i>Uczeń:</i> • wymienia charakterystyczne cechy	<i>Uczeń:</i> • określa rolę auksyn i etylenu w procesach wzrostu i rozwoju roślin	<i>Uczeń:</i> • przedstawia miejsca wytwarzania fitohormonów w roślinie i określa, jaki	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, współdziałanie wybranych hormonów	<i>Uczeń:</i> • określa rolę fitohormonów mających znaczenie w

		fitohormonów: auksyn i etylenu • definiuje pojęcie: <i>fitohormon</i> • podaje najważniejsze funkcje hormonów roślinnych	• interpretuje wykres przedstawiający zależność wpływu stężenia auksyn na wzrost korzeni i łodygi • podaje przykłady wykorzystania fitohormonów w rolnictwie i ogrodnictwie	mają wpływ na procesy wzrostu i rozwoju roślin • wyjaśnia wpływ etylenu na dojrzewanie owoców i zrzucanie liści	roślinnych (auksyn i etylenu)	stymulowaniu reakcji obronnych roślin poddanych działaniu czynników stresowych
45. 46.	Wzrost i rozwój roślin. Kielkowanie nasion	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>wzrost rośliny, rozwój rośliny</i> • wymienia etapy ontogenezy rośliny • opisuje spoczynek względny i bezwzględny • wymienia etapy kielkowania • dzieli kielkowanie na podziemne i nadziemne i podaje przykłady roślin u których one zachodzą • wymienia czynniki, które wpływają na proces kielkowania nasion	<i>Uczeń:</i> • opisuje etapy ontogenezy rośliny • wymienia warunki spoczynku względnego i bezwzględnego nasion • przedstawia wpływ czynników wewnętrznych i zewnętrznych na proces kielkowania nasion • przedstawia przebieg kielkowania nasion, uwzględniając charakterystyczne dla tego procesu zmiany fizjologiczne i morfologiczne	<i>Uczeń:</i> • omawia różnice między spoczynkiem względnym a spoczynkiem bezwzględnym nasion • charakteryzuje procesy wzrostu i rozwoju embrionalnego rośliny dwuliściennej od momentu zapłodnienia do powstania nasienia	<i>Uczeń:</i> • planuje i przeprowadza doświadczenia określające wpływ wody, temperatury, światła na proces kielkowania nasion oraz interpretuje uzyskane wyniki • prowadzi długoterminową obserwację różnych typów kielkowania nasion (podziemne i nadziemne)	<i>Uczeń:</i> • na podstawie przeprowadzonego doświadczenia wykazuje i uzasadnia rolę liścieni we wzroście i rozwoju siewki rośliny
47. 48.	Rozwój wegetatywny i rozwój generatywny roślin	<i>Uczeń:</i> • opisuje etapy rozwoju wegetatywnego rośliny • definiuje pojęcia: <i>biegunowość, dominacja wierzchołkowa</i> • wymienia sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin	<i>Uczeń:</i> • wskazuje rolę wierzchołków wzrostu i merystemów bocznych w rozwoju wegetatywnym • charakteryzuje sposoby rozmnażania wegetatywnego roślin • określa wpływ fitohormonów na rozwój wegetatywny roślin	<i>Uczeń:</i> • określa, na czym polega biegunowość rośliny • porównuje rozmnażanie wegetatywne z rozmnażaniem generatywnym roślin • charakteryzuje procesy, które zachodzą w okresie wzrostu u roślin	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia rolę wierzchołków wzrostu i merystemów bocznych w rozwoju wegetatywnym roślin • wyjaśnia wpływ auksyn i etylenu na rozwój wegetatywny i generatywny roślin	<i>Uczeń:</i> • wykazuje zależność przyrostu wtórnego od działania tkanek twórczych i fitohormonów • wyjaśnia mechanizm działania auksyn na wzrost wydłużeniowy komórek

		• podaje przykłady roślin monokarpicznych i polikarpicznych	• podaje, które etapy cyklu życiowego rośliny składają się na stadium wegetatywne, a które – na generatywne • określa różnicę między roślinami monokarpicznymi a polikarpicznymi	• planuje i przeprowadza doświadczenie, którego celem jest zbadanie wpływu etylenu na dojrzewanie owoców • przedstawia przebieg zawiązywania się i dojrzewania owoców	• planuje i przeprowadza doświadczenie, którego celem jest zbadanie biegunowości pędów rośliny	• planuje i przeprowadza doświadczenia, którego celem jest wykazanie roli stożka wzrostu w dominacji wierzchołkowej u roślin
49.	Spoczynek i starzenie się roślin	<i>Uczeń:</i> • definiuje spoczynek względny i bezwzględny roślin	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje spoczynek względny i bezwzględny roślin • przedstawia, w jaki sposób przebiega zimowy spoczynek drzew	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia wpływ fitohormonów (auksyn i etylenu) na spoczynek i starzenie się roślin	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia rolę warstwy odcinającej w obrębie ogonków liściowych i szypułek owoców	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia znaczenie przystosowawcze spoczynku drzew rosnących w klimacie umiarkowanym
50. 51.	Ruchy roślin	<i>Uczeń:</i> • przedstawia nastie i tropizmy jako reakcje roślin na bodźce • wymienia rodzaje ruchów roślin oraz podaje ich przykłady • przedstawia rodzaje bodźca w różnych typach tropizmów • podaje podstawową różnicę między tropizmem a nastiami wynikającą z rodzaju bodźca • wymienia typy tropizmów • wymienia rodzaje nastii	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia różnicę między tropizmami a nastiami • charakteryzuje rodzaje tropizmów i nastii w zależności od rodzaju bodźca zewnętrznego	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia mechanizm fototropizmu • przedstawia mechanizm powstawania ruchów wzrostowych i turgorowych • wyjaśnia przyczynę odmiennej reakcji korzenia i łodygi na działanie siły grawitacyjnej • omawia przykłady nastii • planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące różnice geotropizmu korzenia i pędu i interpretuje uzyskane wyniki	<i>Uczeń:</i> • wykazuje różnicę między tropizmem dodatnim a tropizmem ujemnym • wyjaśnia znaczenie auksyn w ruchach wzrostowych roślin • planuje i przeprowadza doświadczenie mające na celu wykazanie różnic fototropizmu korzenia i pędu	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że nastie mogą mieć charakter ruchów turgorowych i wzrostowych
52. 53.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Funkcjonowanie roślin”					

Rozdział 4. Różnorodność bezkręgowców						
54.	Kryteria klasyfikacji zwierząt	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>zwierzęta dwuwarstwowe, zwierzęta trójwarstwowe</i> • określa rodzaj symetrii ciała u podanych zwierząt • klasyfikuje i podaje przykłady zwierząt na podstawie następujących kryteriów: wykształcenie tkanek, rodzaj symetrii ciała, liczba listków zarodkowych, występowanie lub brak wtórnej jamy ciała	<i>Uczeń:</i> • wymienia etapy rozwoju zarodkowego u zwierząt • przedstawia podział zwierząt na acelomatyczne, pseudocelomatyczne i celomatyczne • przedstawia przebieg rozwoju zarodkowego zwierząt	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje przebieg bruzdkowania i gastrulacji • wykazuje związek budowy ciała o symetrii promienistej z trybem życia zwierząt • charakteryzuje zwierzęta celomatyczne, pseudocelomatyczne i celomatyczne	<i>Uczeń:</i> • klasyfikuje zwierzęta celomatyczne ze względu na rodzaj segmentacji i obecność lub brak struny grzbietowej • uzasadnia związek między symetrią ciała a budową zwierzęcia i jego trybem życia	<i>Uczeń:</i> • na podstawie drzewa filogenetycznego wykazuje pokrewieństwo między grupami zwierząt
55. 56.	Tkanka nabłonkowa	<i>Uczeń:</i> • klasyfikuje tkanki zwierzęce • definiuje pojęcie: <i>tkanka</i> • omawia budowę tkanki nabłonkowej • wymienia rodzaje nabłonków jednowarstwowych i wielowarstwowych • przedstawia funkcje tkanki nabłonkowej • wymienia rodzaje gruczołów • wymienia połączenia międzykomórkowe u zwierząt	<i>Uczeń:</i> • rozpoznaje tkankę nabłonkową na preparacie mikroskopowym, mikrofotografii, schemacie • określa kryteria podziału nabłonków: na podstawie liczby warstw komórek, kształtu komórek i pełnionych funkcji • podaje funkcje gruczołów oraz dzieli te struktury na gruczoły wydzielania wewnętrznego i zewnętrznego	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje nabłonki pod względem budowy, pełnionej funkcji i miejsca występowania • przedstawia znaczenie połączeń międzykomórkowych w tkankach zwierzęcych	<i>Uczeń:</i> • wykazuje związek budowy tkanki nabłonkowej z pełnioną funkcją • wykazuje różnice między rodzajami połączeń międzykomórkowych	<i>Uczeń:</i> • określa pochodzenie poszczególnych rodzajów tkanek
57. 58.	Tkanka łączna	<i>Uczeń:</i> • wymienia cechy tkanki łącznej • klasyfikuje tkanki łączne	<i>Uczeń:</i> • rozpoznaje różne tkanki łączne na preparatach mikroskopowych,	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje pod względem budowy, roli i występowania tkanki łączne właściwe	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia związek budowy tkanek podporowych	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, w jaki sposób tkanka tłuszczowa brunatna

		- wymienia rodzaje tkanek łącznych - przedstawia podstawowe funkcje tkanki łącznej - wymienia białka tkanki łącznej i podaje ich funkcje - wymienia przykłady tkanek łącznych właściwych, podporowych i płynnych - wymienia składniki osocza i elementy morfotyczne krwi - określa, czym jest hemolimfa i podaje jej funkcje oraz miejsce występowania - przedstawia budowę tkanki chrzęstnej i kostnej	mikrofotografiach lub schematach - charakteryzuje tkanki łączne właściwe, podporowe i płynne - podaje kryteria podziału tkanek łącznych: ze względu na budowę i pełnione funkcje - wskazuje funkcje tkanki chrzęstnej i kostnej - charakteryzuje poszczególne elementy morfotyczne krwi	- porównuje rodzaje tkanek chrzęstnych i kostnych pod względem budowy i miejsca występowania - wyjaśnia, jakie znaczenie mają komórki kościotwórcze i kościogubne	z pełnionymi przez nie funkcjami porównuje skład i funkcję krwi, limfy oraz hemolimfy	pełni funkcję termoregulacyjną wykazuje związek między występowaniem dużej ilości włókien białkowych w tkance łącznej a miejscem jej występowania i pełnioną funkcją
59. 60.	Tkanka nerwowa i mięśniowa	<i>Uczeń:</i> - podaje ogólne cechy budowy tkanki mięśniowej - omawia budowę i rolę elementów tkanki nerwowej - przedstawia budowę neuronu - definiuje pojęcia: <i>impuls nerwowy, synapsa</i> - wymienia rodzaje synaps (chemiczną i elektryczną) - podaje kolejne poziomy organizacji budowy ciała zwierząt - wymienia układy narządów budujących ciała zwierząt	<i>Uczeń:</i> - rozpoznaje tkankę mięśniową i nerwową na preparacie mikroskopowym, mikrofotografii, schemacie - wymienia funkcje komórek glejowych - porównuje rodzaje tkanki mięśniowej	<i>Uczeń:</i> - opisuje poszczególne rodzaje tkanki mięśniowej - określa różnice budowy i działania między synapsą elektryczną a synapsą chemiczną - wyjaśnia, na czym polega pobudliwość tkanki mięśniowej i nerwowej - przedstawia przystosowania w budowie neuronu do przewodzenia i przekazywania impulsów nerwowych	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia związek budowy tkanki nerwowej i mięśniowej z pełnionymi przez nie funkcjami - porównuje pod względem budowy i sposobu funkcjonowania tkanki: mięśniową gładką, poprzecznie prążkowaną serca oraz poprzecznie prążkowaną szkieletową - wyjaśnia przystosowania w budowie neuronu do	<i>Uczeń:</i> wyjaśnia zmiany, jakie zachodzą w komórce mięśnia w czasie skurczu

					przewodzenia i przekazywania impulsu nerwowego	
61.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z treści dotyczących klasyfikacji zwierząt i tkanek zwierzęcych					
62.	Parzydełkowce - zwierzęta dwuwarstwowe	<i>Uczeń:</i> • przedstawia środowisko i tryb życia parzydełkowców • przedstawia ogólną budowę ciała parzydełkowców • wymienia podstawowe czynności życiowe parzydełkowców i w jaki sposób je spełnia • definiuje pojęcie: <i>przemiana pokoleń</i> • podaje znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> • omawia sposób wykonywania ruchów i przemieszczania się parzydełkowców • charakteryzuje sposoby rozmnażania się parzydełkowców • omawia sposoby trawienia u parzydełkowców • definiuje pojęcie <i>cialko brzeżne (ropalia)</i>	<i>Uczeń:</i> • porównuje budowę polipa z budową meduzy • wymienia funkcje i miejsca występowania poszczególnych rodzajów komórek ciała parzydełkowców • charakteryzuje budowę ściany ciała parzydełkowca • omawia przemianę pokoleń u parzydełkowców na przykładzie chełbii modrej • wyjaśnia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> • wskazuje podobieństwa i różnice między wewnętrzną a zewnętrzną ścianą ciała u parzydełkowca • omawia budowę i znaczenie parzydełek • wyjaśnia rolę koralowców w tworzeniu raf koralowych • określa, które stadium w cyklu rozwojowym chełbii rozmnaża się płciowo, a które bezpłciowo, podaje ich ploidalność	<i>Uczeń:</i> • wykazuje cechy pozwalające odróżnić parzydełkowce od innych zwierząt • uzasadnia twierdzenie, że mezoglei nie można uznać za tkankę • charakteryzuje grupy systematyczne parzydełkowców i podaje przykłady ich przedstawicieli
63. 64.	Plazińce – zwierzęta spłaszczone grzbieto-brzusznie	<i>Uczeń:</i> • przedstawia ogólną budowę ciała płazińców • definiuje pojęcia: <i>żywiciel pośredni, żywiciel ostateczny, obojnak, zapłodnienie krzyżowe</i> • wymienia grupy systematyczne płazińców i podaje ich przedstawicieli • wymienia gatunki pasożytnicze płazińców, które mogą stanowić	<i>Uczeń:</i> • definiuje pojęcia: <i>statocysta, partenogeneza</i> • wyjaśnia znaczenie nabłonka w postaci syncytium u płazińców pasożytniczych • przedstawia budowę wewnętrzną płazińców • przedstawia sposoby rozmnażania się płazińców • proponuje działania profilaktyczne mające na	<i>Uczeń:</i> • omawia budowę worka powłokowo-mięśniowego • omawia budowę układu pokarmowego wyprawka • omawia budowę i funkcje układu wydalniczego płazińców • przedstawia cykl rozwojowy tasiemca nieuzbrojonego, tasiemca uzbrojonego, bruzdogłowca szerokiego i motylicy wątrobowej	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje rozmnażanie płazińców • wykazuje różnicę między rozwojem prostym a rozwojem złożonym u płazińców • porównuje przebieg cykli rozwojowych u tasiemca uzbrojonego, nieuzbrojonego,	<i>Uczeń:</i> • określa cechy pozwalające odróżnić płazińce od innych zwierząt, uzasadnia swój wybór

		zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka • podaje, że ścianę ciała płazińców stanowi wór powłokowo-mięśniowy • podaje nazwę typu układów wydalniczego płazińców • omawia sposoby odżywiania się płazińców • wymienia przykłady adaptacji tasiemców do pasożytniczego trybu życia • podaje żywicieli pośrednich i ostatecznych u wybranych płazińców • omawia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka	celu zmniejszenie prawdopodobieństwa zarażenia człowieka płazińcami pasożytniczymi • wyjaśnia, w jaki sposób u płazińców zachodzi wymiana gazowa i transport substancji • za pomocą schematu opisuje przebieg cyklu rozwojowego wybranych płazińców		bruzdogłowca i motylicy wątrobowej	
65. 66.	Nicienie – zwierzęta o obłym, nieczłonowanym ciele	<i>Uczeń:</i> • przedstawia ogólną budowę ciała nicieni • definiuje pojęcia: <i>dymorfizm płciowy, oskórek, linienie</i> • wymienia gatunki pasożytnicze nicieni, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka • określa, że ścianę ciała nicieni stanowi wór powłokowo-mięśniowy • podaje nazwę typu układu wydalniczego nicieni	<i>Uczeń:</i> • przedstawia budowę wewnętrzną nicieni • przedstawia sposoby rozwoju nicieni • proponuje działania profilaktyczne mające na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa zarażenia człowieka nicieniami pasożytniczymi • wyjaśnia, w jaki sposób u nicieni zachodzi wymiana gazowa i transport substancji	<i>Uczeń:</i> • omawia pokrycie ciała u nicieni • charakteryzuje budowę układu pokarmowego nicieni • omawia budowę układów wydalniczego nicieni • wyjaśnia sposób rozmnażania się i rozwoju nicieni • charakteryzuje cykl rozwojowy glisty ludzkiej i włośnia krętego • wykazuje, że u nicieni występuje pseudoceloma	<i>Uczeń:</i> • wykazuje związek budowy nicienia ze środowiskiem życia, w którym występuje • wyjaśnia, dlaczego w przypadku stwierdzenia zarażenia nicieniem jednej osoby w rodzinie leczeniu podlegają wszyscy jej członkowie	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia wybór tych cech, które pozwalają odróżnić nicienie od innych zwierząt • wyróżnia cechy nicieni, które pozwoliły tym zwierzętom opanować różnorodne środowiska, a następnie uzasadnia swój wybór

		- wymienia przykłady adaptacji wybranych nicieni do pasożytniczego trybu życia - podaje żywicieli wybranych nicieni - wskazuje drogi zarażenia człowieka nicieniami pasożytniczymi - omawia znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka	na podstawie schematu cyklu rozwojowego włośnia krętego i glisty ludzkiej omawia przebieg tych cyklów			
67. 68.	Pierścienice – bezkręgowce o wyraźnej metamerii	<i>Uczeń:</i> - przedstawia ogólną budowę ciała pierścienic - definiuje pojęcia: <i>segmentacja (metameria), hydroszkielet, cefalizacja, zapłodnienie krzyżowe</i> - charakteryzuje tryb życia pierścienic - wymienia grupy systematyczne należące do pierścienic i podaje ich przedstawicieli - podaje nazwę typu układu wydalniczego pierścienic - wymienia cechy budowy anatomicznej wspólne dla wszystkich pierścienic - wymienia cechy budowy pijawek o znaczeniu przystosowawczym do pasożytniczego trybu życia - omawia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> - omawia budowę układu pokarmowego pierścienic - omawia wewnętrzną budowę ciała pierścienic na przykładzie dżdżownicy - wyjaśnia, w jaki sposób u pierścienic zachodzi wymiana gazowa i transport substancji - omawia budowę układów krwionośnego u pierścienic - omawia sposób rozmnażania się pierścienic - opisuje funkcjonowanie narządów zmysłów u pierścienic - wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie krzyżowe u dżdżownicy	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia różnicę między metamerią homonomiczną a metamerią heteronomiczną - wymienia funkcje parapodiów - charakteryzuje budowę i funkcje układu wydalniczego pierścienic - opisuje, na czym polega cefalizacja - omawia pokrycie ciała u pierścienic i wskazuje na jego związek z środowiskiem, w jakim te zwierzęta żyją - podaje podobieństwa i różnice w rozmnażaniu się wieloszczetów, skąposzczetów i pijawek - wyjaśnia znaczenie siodełka u skąposzczetów i pijawek	<i>Uczeń:</i> - omawia budowę morfologiczną odcinka głowowego ciała nereidy - omawia budowę morfologiczną parapodium nereidy - wyjaśnia działanie szkieletu hydraulicznego u dżdżownicy - podaje cechy budowy odróżniające pijawki od innych pierścienic	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia różnice w rozmnażaniu i rozwoju skąposzczetów, wieloszczetów i pijawek - wykazuje związek między budową morfologiczną i anatomiczną a przystosowaniem do pasożytniczego trybu życia pijawek

				• omawia etapy ruchu lokomotorycznego na przykładzie dżdżownicy		
69. 70. 71. 72.	Stawonogi – zwierzęta o członowanych odnóżach	<i>Uczeń:</i> • przedstawia ogólną budowę ciała stawonogów • dzieli stawonogi na trzy skorupiaki, pajęczaki i owady i podaje ich przedstawicieli • definiuje pojęcia: <i>przeobrażenie zupełne, przeobrażenie niezupełne, imago, poczwarka</i> • przedstawia budowę powłoki ciała stawonogów • porównuje grupy stawonogów pod względem liczby par odnóży i tagm • omawia modyfikacje odnóży u owadów • podaje nazwy narządów wymiany gazowej stawonogów • podaje rodzaje odnóży u stawonogów • wskazuje położenie poszczególnych układów narządów na schemacie budowy stawonoga • podaje nazwy narządów wydalania i osmoregulacji u stawonogów • omawia przebieg rozwoju złożonego z przeobrażeniem niezupełnym i zupełnym	<i>Uczeń:</i> • wymienia typy aparatów gębowych owadów i podaje przykłady owadów, u których one występują • wymienia typy odnóży owadów i podaje przykłady owadów, u których one występują • omawia budowę, liczbę i funkcję skrzydeł u owadów • wymienia rodzaje ruchów wykonywanych przez stawonogi • definiuje pojęcia: <i>miksocel, hemolimfa</i> • wymienia przykłady zwierząt o rozwoju złożonym z przeobrażeniem zupełnym i niezupełnym • omawia różne sposoby odżywiania się stawonogów w zależności od rodzaju spożywanego pokarmu • charakteryzuje skorupiaki, pajęczaki oraz owady • wyjaśnia znaczenie stawonogów w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> • porównuje budowę morfologiczną i anatomiczną skorupiaków, pajęczaków i owadów • omawia budowę układu pokarmowego i wydalniczego stawonogów • porównuje budowę narządów oddechowych stawonogów żyjących w wodzie i na lądzie • omawia sposób działania otwartego układu krwionośnego stawonogów • wyjaśnia, na czym polegają partenogeneza i heterogonia u stawonogów • wyjaśnia rolę pokładełka • charakteryzuje funkcjonowanie narządów zmysłów u stawonogów	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia, że stawonogi przystosowały się do pobierania różnorodnego pokarmu • wyjaśnia rolę ostiów w sercu • omawia budowę oka złożonego występującego u owadów • wyjaśnia rolę narządów tympanalnych • porównuje budowę anatomiczną skorupiaków, owadów i pajęczaków • wymienia przystosowania w budowie i funkcjonowaniu stawonogów do życia w różnorodnych typach środowisk • wyjaśnia różnice w przebiegu rozwoju złożonego z przeobrażeniem niezupełnym i z przeobrażeniem zupełnym	<i>Uczeń:</i> • podaje i wyjaśnia zalety oraz wady wynikające z pokrycia ciała twardym oskórkiem • porównuje stawonogi wodne i lądowe pod względem budowy narządów wydalniczych oraz usuwanych produktów przemiany materii • podaje cechy, które pozwalają odróżnić stawonogi od innych zwierząt i uzasadnia swój wybór • wyjaśnia różnice między poszczególnymi grupami stawonogów

		• podaje przedstawicieli poszczególnych grup stawonogów			• wyjaśnia znaczenie stawonogów w przyrodzie i dla człowieka	
73. 74.	Mięczaki – zwierzęta o miękkim niesegmentowanym ciele	<i>Uczeń:</i> • podaje miejsce występowania mięczaków • definiuje pojęcia: <i>tarka</i>, <i>anabioza</i> • przedstawia ogólną budowę ciała mięczaków na przykładzie ślimaka • wymienia cechy budowy charakterystyczne dla wszystkich przedstawicieli mięczaków • przedstawia podział mięczaków na ślimaki, małże i głowonogi • wymienia przykłady gatunków należących do poszczególnych grup mięczaków • omawia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka	<i>Uczeń:</i> • omawia budowę układu pokarmowego mięczaków i sposoby pobierania przez nie pokarmu • charakteryzuje rozmnażanie się mięczaków • wykazuje, że małże są filtratorami • wyjaśnia, w jaki sposób zachodzi przepływ krwi w układzie krwionośnym mięczaków • charakteryzuje narządy zmysłów u mięczaków	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia budowę i funkcje muszli u mięczaków • charakteryzuje budowę i sposób funkcjonowania narządów oddechowych u mięczaków zasiedlających środowiska wodne i lądowe • omawia budowę układu krwionośnego głowonogów • omawia wydalanie i osmoregulację u mięczaków	<i>Uczeń:</i> • porównuje budowę zewnętrzną i budowę muszli u poszczególnych gromad mięczaków • wyjaśnia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka • wskazuje charakterystyczne cechy budowy morfologicznej poszczególnych grup mięczaków umożliwiające ich identyfikację	<i>Uczeń:</i> • uzasadnia twierdzenie, że głowonogi są mięczakami o najwyższym stopniu złożoności budowy • wymienia cechy budowy pozwalające odróżnić mięczaki od innych zwierząt, a następnie uzasadnia swój wybór • charakteryzuje grupy systematyczne mięczaków
75.	Szkarłupnie – bezkręgowce z układem wodnym	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje środowisko i tryb życia szkarłupni • przedstawia ogólną budowę ciała szkarłupni • podaje podział szkarłupni na liliowce, rozgwiazdy, wężowidła, strzykwę i jeżowce	<i>Uczeń:</i> • omawia czynności życiowe szkarłupni • opisuje budowę i działanie układu wodnego • opisuje funkcje narządów zmysłów u szkarłupni	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje budowę wewnętrzną szkarłupni na przykładzie rozgwiazdy • omawia sposób odżywiania się i budowę układu pokarmowego szkarłupni • wyjaśnia, w jaki sposób zachodzą wymiana gazowa,	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia znaczenie szkarłupni w przyrodzie i dla człowieka • omawia sposób rozmnażania się szkarłupni	<i>Uczeń:</i> • wykazuje, iż szkarłupnie są nietypowymi bezkręgowcami, uwzględniając ich cechy regresywne i progresywne • porównuje tryb życia i budowę morfologiczną

		- wymienia funkcje układu wodnego (ambulakralnego) szkarłupni - omawia znaczenie szkarłupni w przyrodzie i życiu człowieka		transport substancji oraz wydalanie i osmoregulacja u szkarłupni charakteryzuje budowę i funkcje układu wodnego (ambulakralnego)		liliowców, rozgwiazd, wężowideł, jeżowców i strzykw
76.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności od parzydelkowców do szkarłupni					
Rozdział 5. Różnorodność kręgowców						
77.	Cechy charakterystyczne kręgowców	<i>Uczeń:</i> - wymienia cechy wspólne wszystkich kręgowców - wymienia grupy kręgowców - definiuje pojęcia: <i>zwierzęta ektotermiczne, zwierzęta endotermiczne</i> - podaje przykłady zwierząt stałocieplnych i zmiennocieplnych oraz owodniowców i bezowodniowców - podaje typy narządów wymiany gazowej u kręgowców - wymienia błony płodowe i u kogo występują	<i>Uczeń:</i> - przedstawia drzewo rodowe kręgowców - wykazuje różnice między organizmami stałocieplnymi a organizmami zmiennocieplnymi - podaje przykłady organizmów, które są ektotermami, oraz tych, które nazywane są endotermami - omawia funkcje błon płodowych	<i>Uczeń:</i> - przedstawia przykłady sposobów regulacji temperatury ciała u zwierząt endotermicznych i ektotermicznych - wyjaśnia sposoby pozyskiwania przez kręgowce ciepła niezbędnego do ogrzania organizmu - charakteryzuje cechy wspólne kręgowców	<i>Uczeń:</i> - porównuje cechy głównych grup kręgowców - na podstawie cech pozwalających rozróżnić poszczególne grupy kręgowców, identyfikuje wybrane organizmy jako przedstawicieli danej grupy systematycznej kręgowców - wyjaśnia sposoby regulacji ciała u zwierząt ektotermicznych i u zwierząt endotermicznych	<i>Uczeń:</i> - omawia etapy ewolucji łuków skrzelowych u poszczególnych grup kręgowców - wyjaśnia, czym jest bilans cieplny u ptaków i ssaków - wykazuje, że przedstawione drzewo rodowe odzwierciedla ewolucyjny rozwój kręgowców
78. 79. 80.	Ryby – kręgowce pierwotnie wodne	<i>Uczeń:</i> - wymienia cechy charakterystyczne ryb - wymienia płetwy parzyste i nieparzyste oraz ich funkcje - na podstawie schematu omawia ogólną budowę ciała ryb	<i>Uczeń:</i> - wykazuje związek kształtu ciała ryb z warunkami, w których te zwierzęta żyją - wyjaśnia mechanizm wymiany gazowej u ryb - wyjaśnia znaczenie linii bocznej	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje budowę i funkcje układu szkieletowego ryb - omawia elementy budowy układu pokarmowego ryb - omawia budowę i funkcje układu oddechowego ryb	<i>Uczeń:</i> - omawia budowę mózgowia u ryby kostnoszkieletowej - proponuje działania mające na celu ochronę różnorodności gatunkowej ryb	<i>Uczeń:</i> - wykazuje konieczność regulacji osmotycznej u ryb żyjących w różnych środowiskach wodnych - wykazuje różnice między rybami chrzęstnoszkieletowymi

		• podaje podział ryb na grupy: chrzęstnoszkieletowe, promieniopłetwe i mięśniopłetwe oraz podaje przedstawicieli tych grup • definiuje pojęcia: <i>tarło</i>, <i>ikra</i>, <i>tryskawka</i>, <i>osmoregulacja</i> • wskazuje cechy, które stanowią przystosowanie do życia w wodzie • przedstawia budowę i funkcjonowanie układu krwionośnego ryb • wymienia azotowe produkty przemiany materii u ryb • wymienia typy nerek u ryb • charakteryzuje sposób rozmnażania się ryb • podaje cel i rodzaje wędrówek ryb • omawia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka	• omawia budowę i funkcje skrzelu ryb • definiuje pojęcie: <i>serce żylne</i> • omawia znaczenie i działanie pęcherza pławnego • omawia budowę i funkcjonowanie narządów zmysłów u ryb • opisuje rozmnażanie i rozwój ryb • podaje przykłady potwierdzające, że kształt ciała ryby odbiegający od typowego dla nich wzorca wynika z adaptacji do życia w różnych warunkach środowiska wodnego • opisuje wędrówki ryb na przykładach • podaje, jakie elementy ciała ryby biorą udział podczas poruszania się tych zwierząt w wodzie	• omawia budowę układu nerwowego ryb • omawia działanie pokryw skrzelowych i tryskawki u ryb • wyjaśnia, na czym polega mechanizm przeciwpływów u ryb • charakteryzuje budowę i funkcje układu krwionośnego i wydalniczego ryb • opisuje, w jaki sposób zachodzi osmoregulacja u ryb kostnoszkieletowych, kostnoszkieletowych słonowodnych i chrzęstnoszkieletowych słonowodnych • uzasadnia, że ryby są dobrze przystosowane do życia w wodzie • wyjaśnia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka	• wykazuje na podstawie cech morfologicznych i fizjologicznych przystosowania ryb do środowiska wodnego • wyjaśnia mechanizm poruszania się ryb w wodzie • wyjaśnia, na jakiej zasadzie u ryb chrzęstnoszkieletowych, słonowodnych i słodkowodnych odbywa się wydalanie oraz osmoregulacja	a promieniopłetwymi i mięśniopłetwymi • uzasadnia, że często działalność człowieka jest zagrożeniem dla różnorodności biologicznej ryb • uzasadnia, że rybom prowadzącym przydenny tryb życia nie jest potrzebny jest pęcherz pławny • wykazuje związek między środowiskiem życia ryb (słonowodne i słodkowodne) a rodzajem wydalanego azotowego produktu przemiany materii • wyjaśnia, w jakim celu niektóre ryby mają narządy elektryczne
81. 82.	Plazy – kręgowce dwuśrodowiskowe	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje środowisko życia płazów • wyjaśnia pojęcia: <i>zwierzęta ureoteliczne</i>, <i>skrzel</i>, <i>kijanka</i> • przedstawia budowę i funkcje skóry płazów • wyróżnia w gromadzie płazów następujące grupy: płazy ogoniaste, płazy	<i>Uczeń:</i> • opisuje sposoby wymiany gazowej u dorosłych płazów i ich larw • charakteryzuje różnorodność gatunkową płazów, uwzględniając podział na grupy:	<i>Uczeń:</i> • omawia cechy budowy i funkcje szkieletu płazów na przykładzie szkieletu żaby • charakteryzuje budowę układu pokarmowego i sposób odżywiania się płazów	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia mechanizm wentylacji płuc u żaby • przedstawia budowę mózgowia płaza • wyjaśnia, dlaczego – pomimo braku przegrody w komorze serca – do tkanek docelowych płazów	<i>Uczeń:</i> • wyjaśnia, dlaczego zdecydowana większość płazów nie może przetrwać w środowisku suchym • uzasadnia, że działalność człowieka może być zagrożeniem

		bezogonowe i płazy beznogie oraz podaje ich przedstawicieli - wymienia główne elementy szkieletu osiowego żaby - wymienia narządy wymiany gazowej u dorosłych płazów i u ich larw - wymienia elementy układu wydalniczego płaza - wymienia cechy charakterystyczne układu krwionośnego płazów, w tym budowy serca - omawia rozmnażanie się płazów - wymienia przystosowania płazów do życia w środowisku wodnym i w środowisku lądowym - omawia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka	ogoniaste, bezogonowe i beznogie - charakteryzuje rozwój płazów bezogonowych na przykładzie żaby - podaje nazwę elementu, który zapobiega mieszanii się obu rodzajów krwi (odtlenowanej i utlenowanej) płynącej przez stożek tętniczy i wyjaśnia jej działanie - przedstawia rozwój płazów bezogonowych - opisuje cechy płazów, które umożliwiają im życie na lądzie, oraz te, które umożliwiają im życie w wodzie - na podstawie schematu opisuje mechanizm wentylacji płuc u płazów - na podstawie schematów omawia cykl rozwojowy żaby trawnej	- omawia budowę układu oddechowego płazów - charakteryzuje budowę układu nerwowego płazów - wyjaśnia znaczenie poszczególnych narządów zmysłów płazów - omawia proces wydalania u płazów - charakteryzuje rozmnażanie i rozwój płazów - wymienia charakterystyczne cechy budowy i trybu życia kijanek - proponuje działania mające na celu ochronę różnorodności gatunkowej płazów - wyjaśnia, w jaki sposób płazy są przystosowane do życia w środowiska wodnym i środowisku lądowym - porównuje rozwój różnych grup płazów	jest dostarczana odpowiednia ilość tlenu - wykazuje różnice między wentylacją płuc a wymianą gazową zachodzącą w płucach płaza - analizuje modyfikacje budowy i czynności wybranych narządów zmysłów u płazów związane z ich funkcjonowaniem w warunkach środowiska lądowego - uzasadnia znaczenie budowy poszczególnych narządów i układów narządów w przystosowaniu do życia płaza w środowisku wodnym oraz środowisku lądowym	dla różnorodności biologicznej płazów - wyjaśnia związek między wykształceniem narządu wymiany gazowej w postaci płuc a modyfikacją budowy układu krwionośnego u płazów - wykazuje związek między pojawieniem się narządu wymiany gazowej w postaci płuc a modyfikacją budowy układu krwionośnego u płazów
83. 84.	Gady – pierwsze owodniowce	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje środowisko życia gadów - przedstawia sposób odżywiania się gadów - przedstawia budowę i funkcje skóry gadów	<i>Uczeń:</i> - wymienia cechy pokrycia ciała gadów, które stanowią adaptacje do życia w środowisku lądowym - przedstawia cechy budowy oraz funkcje	<i>Uczeń:</i> - wskazuje kryterium, na podstawie którego została utworzona systematyka gadów - proponuje działania mające na celu ochronę różnorodności gatunkowej gadów	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia rolę częściowej przegrody występującej w komorze serca u większości gadów - omawia proces wentylacji płuc u gadów	<i>Uczeń:</i> - uzasadnia, że działalność człowieka może być zagrożeniem dla różnorodności biologicznej gadów - wykazuje, że produkcja i wydalanie kwasu

		- wymienia główne elementy szkieletu osiowego jaszczurki - wymienia elementy układu wydalniczego gada - definiuje pojęcia: <i>owodniowce, akomodacja, zwierzę urykoteliczne</i> - wymienia cechy charakterystyczne układu krwionośnego gada, w tym budowy serca - omawia rozmnażanie się i rozwój gadów - wymienia błony płodowe i podaje ich funkcje - wyróżnia rzędy gadów: żółwie, krokodyle, hatterie i łuskonośne (jaszczurki i węże) oraz podaje ich przedstawicieli - wymienia przystosowania w budowie gadów będące adaptacjami do życia na lądzie - omawia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka	szkieletu gadów na przykładzie jaszczurki - omawia budowę układu wydalniczego gadów - charakteryzuje różnorodność gatunkową gadów, uwzględniając podział na rzędy: żółwie, krokodyle, hatterie i łuskonośne - charakteryzuje rozwój gadów na przykładzie jaszczurki - omawia budowę i funkcjonowanie narządów zmysłów gadów - podaje nazwy typów czaszek gadów i je omawia - wymienia funkcje poszczególnych błon płodowych u gadów - uzasadnia, że gady muszą prowadzić oszczędną gospodarkę wodną	- omawia cechy budowy i funkcje szkieletu gadów na przykładzie szkieletu jaszczurki - wykazuje, że gady to zwierzęta zmiennocieplne (ektotermiczne) - charakteryzuje budowę układu pokarmowego i sposób odżywiania się gadów - omawia budowę układu oddechowego gadów - charakteryzuje budowę układu nerwowego gadów - omawia proces wydalania u gadów - charakteryzuje rozmnażanie i rozwój gadów - wyjaśnia, w jaki sposób gady są przystosowane do życia w środowisku lądowym - przedstawia budowę i czynności mózgowia gada	- porównuje proces wydalania u gadów żyjących na lądzie i w wodzie - uzasadnia, że sposób rozmnażania i rozwoju gadów stanowi adaptację do życia na lądzie - wyjaśnia, dlaczego – pomimo braku całkowitej przegrody w komorze serca – do tkanek gadów jest dostarczana odpowiednia ilość tlenu - wyjaśnia, jakie znaczenie dla gadów miało wykształcenie klatki piersiowej - uzasadnia znaczenie budowy poszczególnych narządów i układów narządów w przystosowaniu gadów do życia na lądzie	moczowego jest dla większości gadów korzystna, mimo że synteza tego związku jest bardziej kosztowna energetycznie niż synteza amoniaku i mocznika - wykazuje, że dobrze rozwinięte kresomózgowie i mózdzek są cennymi przystosowaniami gada do życia w środowisku lądowym - wyjaśnia, w jaki sposób gady radzą sobie z niekorzystnymi dla nich warunkami środowiska występującymi w strefie klimatów umiarkowanych
85. 86.	Ptaki – latające zwierzęta pokryte piórami	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje środowisko życia ptaków - omawia ogólną budowę ciała ptaków - definiuje pojęcia: <i>kości pneumatyczne, gniazdownik, zagniazdownik</i>	<i>Uczeń:</i> - opisuje budowę i funkcjonowanie narządów zmysłów ptaków - porównuje gniazdowniki z zagniazdownikami	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje budowę szkieletu ptaka zdolnego do lotu - przedstawia budowę skrzydła ptaka - wymienia elementy budowy mózgowia ptaków	<i>Uczeń:</i> - przedstawia budowę i czynności mózgowia ptaków - omawia zjawisko wędrówek ptaków - wykazuje, że ptaki są stałocieplne	<i>Uczeń:</i> - wyjaśnia, na czym polega i jaki jest cel pierzenia się ptaków - wyjaśnia znaczenie układów oddechowego i krwionośnego w utrzymaniu stałocieplności u ptaków

		• wymienia rodzaje piór • przedstawia budowę i funkcję pióra • wymienia wytwory naskórka u ptaków • omawia budowę jaja ptaków • podaje funkcje elementów jego budowy • wymienia przykłady ptaków odżywiających się różnym pokarmem i zamieszkujących różne środowiska • wymienia przystosowania ptaków drapieżnych i owadożernych do różnych sposobów odżywiania się • wymienia główne elementy szkieletu ptaka • wymienia części przewodu pokarmowego ptaka • wymienia elementy układu wydalniczego ptaka • wymienia cechy charakterystyczne układu krwionośnego ptaka, w tym budowy serca • omawia rozmnażanie się i rozwój ptaków • wymienia przystosowania w budowie ptaków będące adaptacją do lotu • omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka	• wyjaśnia rolę gruczołu kuprowego • wymienia i opisuje cechy pokrycia ciała ptaków, które stanowią adaptacje do lotu • przedstawia cechy budowy oraz funkcje szkieletu ptaków • klasyfikuje ptaki w zależności od rodzaju spożywanego pokarmu • omawia budowę układu wydalniczego ptaków • omawia budowę układu rozrodczego ptaków • podaje znaczenie worków powietrznych występujących u ptaków • opisuje wybrane gatunki ptaków niezdolnych do lotu • charakteryzuje przystosowania ptaków do zdobywania pokarmu w wodzie • podaje przystosowania ptaków, które odżywiają się ziarnami i pestkami • podaje przystosowania w budowie ptaków wszystkożernych • charakteryzuje przystosowania ptaków, które odżywiają się bezkręgowcami	• charakteryzuje rozmieszczenie i funkcje worków powietrznych u ptaków • charakteryzuje budowę i funkcjonowanie układu wydalniczego ptaków • analizuje przystosowania ptaków do lotu • proponuje działania mające na celu ochronę ptaków • charakteryzuje budowę układu pokarmowego i sposób odżywiania się ptaków • omawia budowę układu oddechowego ptaków • charakteryzuje rozmnażanie i rozwój ptaków • wykazuje związek obecności kości pneumatycznych z trybem życia ptaka	• wyjaśnia cel tworzenia wypłuwek przez niektóre ptaki • wyjaśnia znaczenie obecności żołądka dwukomorowego u ptaków • wykazuje związek bardzo dobrze rozwiniętego narządu wzroku, kresomózgowia oraz mózdzku z trybem życia ptaków • wyjaśnia zjawisko wentylacji płuc u ptaków podczas lotu	• wyjaśnia, dlaczego mechanizm podwójnego oddychania stanowi przystosowanie ptaków do lotu
--	--	--	--	---	--	--

87. 88.	Ssaki – kręgowce wszechstronne i ekspansywne	<i>Uczeń:</i> • charakteryzuje środowisko życia ssaków • opisuje cechy charakterystyczne wyłącznie dla ssaków • wymienia nazwy podgromad ssaków: prassaki, ssaki niższe, ssaki wyższe (łożyskowce) i podaje przykłady zwierząt należących do wskazanych grup • wymienia najważniejsze rzędy ssaków łożyskowych • charakteryzuje pokrycie ciała ssaków • wymienia wytwory naskórka u ssaków i podaje ich funkcje • wymienia główne elementy szkieletu ssaków • wymienia i podaje znaczenie kosteczek słuchowych, znajdujących się w uchu środkowym ssaków • podaje cechy charakterystyczne układu krwionośnego ssaków, w tym budowy serca • wymienia rodzaje zębów • definiuje pojęcia: <i>heterodontyzm, kosmki jelitowe, akomodacja, zwierzę ureoteliczne</i>	<i>Uczeń:</i> • określa cechy, które pozwalają ssakom na utrzymanie stałej temperatury ciała • opisuje ssaki jako grupę monofiletyczną • podaje znaczenie łożyska i pępowiny • omawia budowę układu wydalniczego oraz sposób wydalania i osmoregulacji u ssaków • charakteryzuje rodzaje zębów • opisuje rodzaje i funkcje gruczołów: łojowych, potowych, zapachowych i mlekowych • charakteryzuje budowę układu pokarmowego ssaków i rolę poszczególnych jego narządów • opisuje rozmnażanie i rozwój ssaków	<i>Uczeń:</i> • omawia budowę szkieletu ssaków • charakteryzuje narządy zmysłów ssaków • porównuje sposoby rozmnażania się stekowców, torbaczy i łożyskowców • charakteryzuje budowę przewodu pokarmowego u przeżuwaczy • charakteryzuje różnorodność ssaków, uwzględniając ich podział systematyczny • podaje różnice w procesie rozmnażania się ssaków łożyskowych i torbaczy • wyjaśnia znaczenie symbiotycznych mikroorganizmów w trawieniu pokarmu u roślinożerców • wyjaśnia, na czym polega echolokacja	<i>Uczeń:</i> • przedstawia budowę i czynności mózgowia ssaków • wyjaśnia proces akomodacji oka u ssaków • wyjaśnia, na czym polega specjalizacja uzębienia ssaków • uzasadnia różnice w długości przewodów pokarmowych ssaków drapieżnych i roślinożernych • porównuje budowę układu krwionośnego ssaków z budową układów krwionośnych pozostałych kręgowców	<i>Uczeń:</i> • wykazuje na przykładach, w jaki sposób ssaki, aby przetrwać w niskich temperaturach otoczenia, wykształciły mechanizmy zabezpieczające organizm przed zbyt dużą utratą ciepła • wyjaśnia, na przykładzie wybranych przez siebie gatunków, przystosowania ssaków do wysokiej temperatury środowiska • uzasadnia, że niektóre ssaki są przystosowane do życia w określonym środowisku (pod ziemią, na gałęziach, w powietrzu) • wykazuje różnice w budowie płuc u ssaków i innych kręgowców • uzasadnia związek między rodzajem wydalanych azotowych produktów przemiany materii a środowiskiem życia kręgowców
------------	---	---	---	--	--	--

		• podaje rolę wątroby i trzustki • przedstawia budowę układu oddechowego ssaków • wyjaśnia rolę pęcherzyków płucnych • wymienia sposoby rozrodu ssaków • omawia znaczenie ssaków w przyrodzie i dla człowieka				
89. 90.	Powtórzenie i sprawdzenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności z rozdziału „Różnorodność kręgowców”					

Autorka: Małgorzata Miękus

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny

Dział: I. Wartości i postawy.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-podaje formy dyskryminacji ze względu na ludzką różnorodność; -wskazuje postawy prospołeczne w odniesieniu do zdrowia własnego i innych osób; -podaje, na czym polega postawa altruizmu w odniesieniu do zdrowia innych osób; -podaje, czym zajmuje się dawstwo komórek, tkanek i narządów oraz honorowe oddawanie krwi; -podaje, co to jest zgoda świadoma, zgoda domniemana oraz sprzeciw wyrażony za życia;	-omawia formy dyskryminacji ze względu na ludzką różnorodność; -opisuje postawy prospołeczne w odniesieniu do zdrowia własnego i innych osób; -przedstawia, na czym polega postawa altruizmu w odniesieniu do zdrowia innych osób; -opisuje na czym polega dawstwo komórek, tkanek i narządów, szpiku oraz honorowe oddawanie krwi; -omawia, co to jest zgoda świadoma, zgoda domniemana oraz sprzeciw wyrażony za życia i jaka jest rola osób bliskich dawcy w tym zakresie;	-wykazuje, że godność i szacunek wobec człowieka wykluczają wszelkie formy dyskryminacji ze względu na ludzką różnorodność; -charakteryzuje postawy prospołeczne w odniesieniu do zdrowia własnego i innych osób; -wyjaśnia, na czym polega postawa altruizmu w odniesieniu do zdrowia innych osób; -wyjaśnia, czym zajmuje się transplantologia oraz na czym polega dawstwo komórek, tkanek i narządów oraz krwiodawstwo; -wyjaśnia, na czym polega zgoda świadoma, zgoda domniemana oraz sprzeciw wyrażony z a życia i jaka jest rola osób bliskich dawcy w tym zakresie;	-uzasadnia, że godność i szacunek wobec człowieka wykluczają wszelkie formy dyskryminacji ze względu na ludzką różnorodność; -analizuje postawy prospołeczne w odniesieniu do zdrowia własnego i innych osób; - analizuje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju; -ocenia gotowość do wspierania badań naukowych w obszarze zdrowia; -uzasadnia dużą wartość dawstwa komórek, tkanek i narządów zarówno za życia, jak i po śmierci oraz znaczenie i wartość honorowego oddawania krwi; -analizuje, na czym polega zgoda świadoma, zgoda domniemana oraz sprzeciw wyrażony za życia i jaka jest rola osób bliskich dawcy w tym zakresie;	-promuje godność i szacunek wobec człowieka; -promuje postawy prospołeczne w odniesieniu do zdrowia własnego i innych osób; -wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju; -angażuje się do wspierania badań naukowych w obszarze zdrowia; -upowszechnia dużą wartość transplantologii komórek, tkanek i narządów zarówno za życia, jak i po śmierci oraz honorowego oddawania krwi; -inicjuje działania związane z wolontariatem na rzecz zdrowia, w tym wobec osób w wieku senioralnym, z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, i uczestniczy w tych działaniach.

Dział: II. Zdrowie fizyczne.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-podaje znaczenie edukacji zdrowotnej; -podaje znaczenie dostępu do rzetelnych źródeł informacji o zdrowiu; -wymienia skutki zdrowego i niezdrowego stylu życia; -wskazuje zmiany we wskaźnikach zdrowia	-omawia znaczenie edukacji zdrowotnej; -omawia znaczenie dostępu do rzetelnych źródeł informacji o zdrowiu; -opisuje skutki zdrowego i niezdrowego stylu życia; -opisuje zmiany we wskaźnikach zdrowia fizycznego na różnych	-wyjaśnia skutki zdrowego i niezdrowego stylu życia dla jakości zdrowia w trakcie całego życia; -dostrzega zmiany we wskaźnikach zdrowia fizycznego na różnych etapach życia oraz przy występowaniu chorób przewlekłych;	-ocenia skutki zdrowego i niezdrowego stylu życia dla jakości zdrowia w trakcie całego życia; -analizuje zmiany we wskaźnikach zdrowia fizycznego na różnych etapach życia oraz przy występowaniu chorób przewlekłych;	-upowszechnia wiedzę o skutkach zdrowego i niezdrowego stylu życia dla jakości zdrowia w trakcie całego życia; -promuje profilaktykę stomatologiczną -upowszechnia znaczenie stanu jamy ustnej dla zdrowia całego organizmu;

fizycznego na różnych etapach życia oraz przy występowaniu chorób przewlekłych; -podaje, na czym polega profilaktyka stomatologiczna; -podaje, na czym polega profilaktyka nadwagi i otyłości; -podaje znaczenie nadwagi i otyłości dla ogólnego stanu zdrowia; -wskazuje wpływ otyłości na występowanie innych chorób i na jakość życia; -podaje, co to jest wskaźnik masy ciała (BMI); -podaje, co to są badania diagnostyczne; -wymienia badania stosowane w profilaktyce na różnych etapach życia; -podaje, czego dotyczy profilaktyka kardiologiczna; -definiuje, co to jest profilaktyka onkologiczna; -wymienia programy profilaktyczne w onkologii realizowane w Polsce; -wymienia najczęstsze nowotwory; -wymienia choroby zakaźne człowieka; -definiuje pojęcia: antybiotyki, antybiotykooporność;	etapach życia oraz przy występowaniu chorób przewlekłych; -omawia, na czym polega profilaktyka stomatologiczna; -opisuje, na czym polega profilaktyka nadwagi i otyłości; -omawia znaczenie nadwagi i otyłości dla ogólnego stanu zdrowia; -omawia wpływ otyłości na występowanie innych chorób i na jakość życia; -przedstawia, dlaczego warto znać swój wskaźnik masy ciała (BMI) i obwód talii; -omawia rodzaje badań diagnostycznych; -opisuje, na czym polega profilaktyka kardiologiczna; -opisuje, na czym polega profilaktyka onkologiczna; -klasyfikuje najczęstsze nowotwory (złośliwe i niezłośliwe); -omawia, dlaczego trzeba badać skórę i oceniać znamiona; -opisuje, jak przebiega samobadanie piersi i jąder; -omawia profilaktykę chorób zakaźnych na różnych etapach życia oraz w aspekcie podróży w rejonach endemicznych; -opisuje sytuacje, w których lekarz może przepisać antybiotyki, a kiedy są one niewskazane; -omawia zagrożenia wynikające z antybiotykooporności;	-wyjaśnia, na czym polega profilaktyka stomatologiczna oraz jakie jest znaczenie stanu jamy ustnej dla zdrowia całego organizmu; -wyjaśnia, na czym polega profilaktyka nadwagi i otyłości oraz zespołu metabolicznego na różnych etapach życia; -dowodzi wpływ nadwagi i otyłości dla ogólnego stanu zdrowia całego organizmu; -charakteryzuje normy wskaźnika masy ciała (BMI) i obwodu talii; -oblicza swój wskaźnik masy ciała (BMI); -mierzy obwód swojej talii; -wyjaśnia, czym są badania diagnostyczne; -uzasadnia, że w profilaktyce kardiologicznej ważne jest zdrowe odżywianie i aktywność fizyczna; -wyjaśnia, na czym polegają badania przesiewowe w kierunku chorób sercowo-naczyniowych; -mierzy ciśnienie tętnicze krwi aparatem automatycznym; -wyjaśnia, na czym polega profilaktyka onkologiczna; -bada stan swojej skóry i znamiona; -wykonuje samobadanie piersi lub jąder; -wyjaśnia, jak zapobiegać chorobom zakaźnym na różnych etapach życia; -wyjaśnia, jak zapobiegać chorobom zakaźnym w aspekcie podróży w rejonach endemicznych; -wyjaśnia w jakich sytuacjach lekarz może przepisać antybiotyki, a kiedy są one niewskazane;	-argumentuje, dlaczego ważna jest profilaktyka stomatologiczna; -uzasadnia, jakie jest znaczenie stanu jamy ustnej dla zdrowia całego organizmu; -uzasadnia, dlaczego profilaktyka nadwagi i otyłości oraz zespołu metabolicznego na różnych etapach życia jest ważna; -ocenia znaczenie nadwagi i otyłości dla ogólnego stanu zdrowia; -analizuje wpływ otyłości na występowanie innych chorób i na jakość życia; -interpretuje normy wskaźnika masy ciała (BMI) i obwodu talii; -interpretuje swój wynik pomiaru BMI i obwodu talii. -uzasadnia rolę badań diagnostycznych na różnych etapach życia; -uzasadnia, dlaczego wczesne wykrycie chorób sercowo-naczyniowych jest ważne; -interpretuje wynik badania własnego ciśnienia krwi; -uzasadnia, dlaczego wczesne wykrycie nowotworów jest ważne; -uzasadnia, dlaczego trzeba badać skórę i oceniać znamiona; -uzasadnia, dlaczego trzeba badać skórę i oceniać znamiona; -ocenia stan swojej skóry i znamiona; -ocenia swoje samobadanie piersi lub jąder; -uzasadnia rolę profilaktyki chorób zakaźnych w aspekcie podróży w rejonach endemicznych; -uzasadnia, w jakich sytuacjach lekarz może przepisać antybiotyki, a kiedy są one niewskazane;	-planuje działania promujące profilaktykę nadwagi i otyłości oraz zespołu metabolicznego na różnych etapach życia; -upowszechnia wiedzę o znaczeniu nadwagi i otyłości dla ogólnego stanu zdrowia; -upowszechnia wiedzę o wpływie otyłości na występowanie innych chorób i na jakość życia; -upowszechnia wiedzę o wskaźniku masy ciała (BMI) i obwodzie talii; -promuje wykonywanie badań diagnostycznych na różnych etapach życia; -promuje profilaktykę kardiologiczną oraz badania przesiewowe w kierunku chorób sercowo-naczyniowych; -promuje mierzenie ciśnienia tętniczego krwi; -upowszechnia wiedzę, że wczesne wykrycie nowotworów jest ważne; -promuje badania skóry i ocenę znamion; -promuje samobadanie piersi i jąder; -upowszechnia profilaktykę chorób zakaźnych na różnych etapach życia oraz w aspekcie podróży w rejonach endemicznych;
---	--	--	---	--

Dział III. Aktywność fizyczna.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-podaje zalety regularnie podejmowanej aktywności fizycznej; -identyfikuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na temat aktywności fizycznej; -podaje proste programy aktywności fizycznej dla siebie i innych; -wymienia zagrożenia związane z nadmierną aktywnością fizyczną;	-omawia rolę aktywności fizycznej, dostosowaną do indywidualnych potrzeb zdrowotnych oraz upodobań; -przedstawia wiarygodne i rzetelne źródła informacji na temat aktywności fizycznej; -opisuje sposoby przeciwdziałania sedentarnemu stylowi życia dostosowane do wieku i ograniczeń zdrowotnych; -przedstawia zagrożenia związane z nadmierną aktywnością fizyczną;	-podejmuje aktywność fizyczną, dostosowaną do indywidualnych potrzeb zdrowotnych oraz upodobań; -wyjaśnia wpływ sedentarnego stylu życia (bezczynności ruchowej) na zdrowie fizyczne i psychiczne ludzi w różnym wieku; -rozpoznaje zagrożenia związane z nadmierną aktywnością fizyczną, z kompulsywnym wykonywaniem ćwiczeń fizycznych oraz zagrożenia związane z aktywnością fizyczną na powietrzu w czasie epizodów smogowych i w miejscach ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń powietrza (np. przy drogach); -wyjaśnia, jak unikać powyższych zagrożeń przy planowaniu wysiłku fizycznego; -wyjaśnia znaczenie turystyki dla zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego;	-ocenia wiarygodność i rzetelność źródeł informacji na temat aktywności fizycznej; -ocenia proste programy aktywności fizycznej dla siebie i innych, bazując na rekomendacjach oraz wiarygodnych i rzetelnych źródłach informacji; -formuluje argumenty na temat aktywności fizycznej dla różnych grup wiekowych (np. dzieci i młodzieży, osób dorosłych, seniorów), grup ze zróżnicowanymi potrzebami; -ocenia zagrożenia związane z aktywnością fizyczną na powietrzu w czasie epizodów smogowych i w miejscach ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń powietrza (np. przy drogach); -uzasadnia dlaczego należy unikać powyższych zagrożeń przy planowaniu wysiłku fizycznego;	-planuje aktywność fizyczną, dostosowaną do indywidualnych potrzeb zdrowotnych oraz upodobań; -dobiera proste programy aktywności fizycznej dla siebie, bazując na rekomendacjach oraz wiarygodnych i rzetelnych źródłach informacji; -promuje aktywność fizyczną w najbliższym otoczeniu i wśród osób z różnymi potrzebami i możliwościami psychofizycznymi oraz o różnym stanie zdrowia; -planuje, jak unikać różnych zagrożeń przy planowaniu wysiłku fizycznego; -planuje wycieczkę turystyczną, w której uwzględni podstawowe zasady zrównoważonej turystyki; -organizuje wycieczkę turystyczną i w niej uczestniczy; -w planowaniu i realizacji wycieczki turystycznej

Dział IV. Odżywianie.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-podaje co to jest zbilansowana dieta; -wymienia nazwy różnych diet; -podaje wybrane założenia strategii „od pola do stołu”; -wymienia zrównoważone praktyki żywieniowe; -podaje, jaki wpływ	-omawia podstawowe założenia dobrze zbilansowanej diety; -opisuje wybrane założenia strategii „od pola do stołu”; -omawia zrównoważone praktyki żywieniowe; -omawia wpływ przetwarzanie żywności na jej wartość odżywczą;	-charakteryzuje wybrane diety korzystając z wiarygodnych i rzetelnych źródeł informacji; -wyjaśnia wybrane założenia strategii „od pola do stołu”; -wyjaśnia, jaki wpływ ma przetwarzanie	-analizuje skład posiłków w różnych dietach (np. diety planetarnej, wegetariańskiej, wegańskiej, śródziemnomorskiej, bezglutenowej), korzystając z wiarygodnych i rzetelnych źródeł informacji;	-planuje posiłki dla dobrze zbilansowanych diet (np. diety planetarnej, wegetariańskiej, wegańskiej, śródziemnomorskiej, bezglutenowej); -promuje diety dobre dla zdrowia człowieka

ma przetwarzanie żywności na jej wartość odżywczą; -podaje wpływ reklam i trendów żywieniowych na osobiste wybory dietetyczne;	-omawia wpływ reklam i trendów żywieniowych na osobiste wybory dietetyczne;	żywności na jej wartość odżywczą; -wyjaśnia wpływ reklam i trendów żywieniowych na osobiste wybory dietetyczne ważne dla zdrowia i środowiska naturalnego;	-uzasadnia wpływ diet na zdrowie człowieka i środowisko naturalne; -analizuje wybrane założenia strategii „od pola do stołu”; omawia zrównoważone praktyki żywieniowe; -formułuje argumenty na temat wpływu reklam i trendów żywieniowych na osobiste wybory dietetyczne oraz na temat konsekwencji tych wyborów dla zdrowia i środowiska naturalnego;	i środowiska naturalnego; -wdraża wybrane założenia strategii „od pola do stołu”; -promuje zrównoważone praktyki żywieniowe; -organizuje dyskusję w klasie na temat świadomych wyborów konsumenckich;
--	--	--	--	---

Dział: V. Zdrowie psychiczne.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-definiuje termin dobrostan; -nazywa swoje uczucia; -identyfikuje bezpieczne relacje interpersonalne, zachowując uważność na siebie i drugiego człowieka; -nazywa potrzeby osób z zaburzeniami psychicznymi występującymi na różnych etapach życia; -podaje czym zajmuje się psycholog, psychoterapeuta, psychiatra, specjalista psychoterapii uzależnień, trener, coach;	-opisuje swój dobrostan psychiczny; -omawia różnice między adekwatną i nieadekwatną samooceną; -wyraża swoje uczucia; -wyraża wdzięczność; -omawia , jak buduje się prawidłowe relacje w rodzinie oraz innych grupach społecznych; -opisuje potrzeby osób z zaburzeniami psychicznymi występującymi na różnych etapach życia; -omawia czym zajmuje się psycholog, psychoterapeuta, psychiatra, specjalista psychoterapii uzależnień, trener, coach;	-łączy swój dobrostan psychiczny z prowadzeniem zdrowego stylu życia; -wyjaśnia , jak budować prawidłowe relacje w rodzinie oraz innych grupach społecznych; -łączy bezpieczne relacje interpersonalne z zachowaniem uważności na siebie i drugiego człowieka; -łączy presję otoczenia, przekazy z Internetu i mediów społecznościowych oraz oczekiwania społeczne z podejmowaniem świadomych decyzji dotyczących swojego życia; -dobiera odpowiednią pomoc specjalistyczną adekwatnie do sytuacji; -wyjaśnia różnice między: psychologiem, psychoterapeutą, psychiatrą, specjalistą psychoterapii uzależnień, trenerem, coachem;	-ocenia swój dobrostan psychiczny w tym znajomość swoich emocji i potrzeb, troskę o relacje społeczne, równowagę między obowiązkami a czasem wolnym; -przekształca nieracjonalne przekonania na swój temat, na temat innych ludzi i świata w racjonalne odpowiedniki; -buduje prawidłowe relacje w rodzinie oraz innych grupach społecznych; -nawiązuje bezpieczne relacje interpersonalne, zachowując uważność na siebie i drugiego człowieka; -analizuje presję otoczenia, przekazy z Internetu i mediów społecznościowych oraz oczekiwania społeczne i podejmuje świadome decyzje dotyczące swojego życia;	-planuje swój dobrostan psychiczny przez prowadzenie zdrowego stylu życia; -modeluje swoją samooceną; -inicjuje przekształcenie swoich nieracjonalnych przekonań na swój temat, na temat innych ludzi i świata w racjonalne odpowiedniki; -promuje prawidłowe relacje w rodzinie oraz innych grupach społecznych; -upowszechnia bezpieczne relacje interpersonalne, zachowując uważność na siebie i drugiego człowieka; -planuje świadome decyzje dotyczące swojego życia; -koordynuje pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi; -inicjuje odpowiednią pomoc specjalistyczną adekwatnie do sytuacji;

Dział: VI. Zdrowie społeczne.

OCENA				
Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
Uczeń:				
-definiuje termin dobrostan; -wymienia kompetencje, które pomagają w prowadzeniu świadomego i szczęśliwego dorosłego życia; -podaje sposoby dbania o relacje; -wymienia cechy przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej. -podaje zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu oraz stosowaniem substancji psychoaktywnych w ciąży;	-opisuje swój dobrostan psychiczny; -omawia , w jaki sposób jest odpowiedzialny za własny rozwój; -omawia etapy bliskiej, długotrwałej relacji, w tym koleżeńskiej, przyjacielskiej, romantycznej, małżeńskiej, rodzinnej, partnerskiej, i sposoby dbania o nią; -odróżnia zachowania prawidłowe od przemocowych w relacjach; -omawia zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu oraz stosowaniem substancji psychoaktywnych w ciąży;	-łączy swój dobrostan psychiczny z prowadzeniem zdrowego stylu życia; -charakteryzuje etapy bliskiej, długotrwałej relacji, w tym koleżeńskiej, przyjacielskiej, romantycznej, małżeńskiej, rodzinnej, partnerskiej; -wyjaśnia , dlaczego należy dbać o relacje; -wykazuje , które cechy są objawem przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej. -wyjaśnia , dlaczego spożywanie alkoholu i stosowanie substancji psychoaktywnych ma wpływ na rozwój płodu;	-ocenia swój dobrostan psychiczny dzięki prowadzeniu zdrowego stylu życia; -analizuje etapy bliskiej, długotrwałej relacji, w tym koleżeńskiej, przyjacielskiej, romantycznej, małżeńskiej, rodzinnej, partnerskiej; -uzasadnia , dlaczego należy dbać o relacje; -weryfikuje , które zachowania są prawidłowe, a które są przemocowe; -ocenia zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu i stosowaniem substancji psychoaktywnych do prawidłowego przebiegu ciąży;	-planuje swój dobrostan psychiczny przez prowadzenie zdrowego stylu życia; -modeluje własne kompetencje, które pomagają w prowadzeniu świadomego i szczęśliwego dorosłego życia; -wdraża zasady dbania o dobre relacje; -promuje zachowania prawidłowe; -inicjuje działania przeciwdziałające przemocy fizycznej, psychicznej i ekonomicznej. -projektuje kampanie przeciw spożywaniu alkoholu i stosowaniu substancji psychoaktywnych w ciąży;

Dział: VII. Zdrowie środowiskowe.

OCENA				
Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
Uczeń:				
-definiuje termin dieta planetarna; -rozpoznaje dezinformacje dotyczące zmian klimatu i ich wpływu na zdrowie; -rozpoznaje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na temat zmian klimatu oraz ich wpływu na zdrowie.	-omawia założenia diety planetarnej; -przedstawia wiarygodne i rzetelne źródła informacji na temat zmian klimatu oraz ich wpływu na zdrowie. -omawia przykłady działań na rzecz poprawy zdrowia środowiskowego w swojej lokalnej społeczności;	-wyjaśnia wpływ diety planetarnej na zdrowie człowieka i środowisko naturalne; -wyjaśnia wpływ dezinformacji o zmianach klimatu oraz ich wpływu na zdrowie; -wyjaśnia , jaki wpływ na zdrowie człowieka ma stan środowiska naturalnego;	-analizuje swoją dietę i porównuje ją z dietą planetarną; -wprowadzenia -analizuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na temat zmian klimatu oraz ich wpływu na zdrowie. -uzasadnia celowość podejmowanych działań na rzecz poprawy zdrowia środowiskowego w swojej lokalnej społeczności;	-promuje dietę dobrą dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego; -promuje tylko wiarygodne źródła informacji na temat klimatu i zdrowia; -opracowuje plan działań na rzecz poprawy zdrowia środowiskowego w swojej lokalnej społeczności (np. działań związanych z ochroną powietrza, wody i gleby oraz redukcją hałasu);

Dział: VIII. Internet i profilaktyka uzależnień.

OCENA				
Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń:				
-wymienia rodzaje dezinformacji; -definiuje pojęcie fake news; -wymienia korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji; -podaje przykłady uzależnienia fizycznego i behawioralnego, w tym hazard; -wymienia objawy uzależnień; -podaje sytuacje, w których należy podjąć leczenie uzależnień w trybie ambulatoryjnym, dziennym, stacjonarnym albo w trybie leczenia przymusowego; -definiuje pojęcie sharenting;	-opisuje rodzaje dezinformacji; -omawia korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji; -omawia wpływ reklam na postawy i decyzje w zakresie używania substancji psychoaktywnych, w tym w szczególności alkoholu i nowatorskich wyrobów tytoniowych; -omawia mechanizm uzależnienia; -omawia sytuacje, w których należy podjąć leczenie uzależnień w trybie ambulatoryjnym, dziennym, stacjonarnym albo w trybie leczenia przymusowego. -omawia sposoby ochrony prywatności swojej i bliskich osób; -omawia zagrożenia związane z udostępnianiem wizerunku dzieci w Internecie (sharenting);	-charakteryzuje pojęcie fake news; -wykazuje korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji; -wyjaśnia wpływ reklam na postawy i decyzje w zakresie używania substancji psychoaktywnych, w tym w szczególności alkoholu i nowatorskich wyrobów tytoniowych; -charakteryzuje uzależnienie fizyczne i behawioralne, w tym hazard; -wykazuje , w jakich sytuacjach należy podjąć leczenie uzależnień w trybie ambulatoryjnym, dziennym, stacjonarnym albo w trybie leczenia przymusowego. -uzasadnia potrzebę ochrony prywatności swojej i bliskich osób, a szczególnie dzieci;	-analizuje rodzaje dezinformacji; -interpretuje pojęcie fake news; -analizuje korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji; -ocenia wpływ reklam na postawy i decyzje w zakresie używania substancji psychoaktywnych, w tym w szczególności alkoholu i nowatorskich wyrobów tytoniowych; -analizuje mechanizm uzależnienia; -ocenia własne zachowania pod względem potencjalnego ryzyka uzależnień fizycznych i behawioralnych; -wyszukuje przepisy prawne dotyczące zakazu posiadania, nakłaniania do używania, udzielania substancji psychoaktywnych oraz handlu nimi;	-planuje działania przeciwdziałające dezinformacji i fake newsom; -upowszechnia wiedzę o korzyściach i zagrożeniach związanych z rozwojem sztucznej inteligencji; -organizuje działania przeciwdziałające uzależnieniom fizycznym i behawioralnym, w tym hazard; -upowszechnia wiedzę o uzależnieniach; -promuje przepisy prawne dotyczące zakazu posiadania, nakłaniania do używania, udzielania substancji psychoaktywnych oraz handlu nimi; -projektuje działania związane z ochroną prywatności w Internecie;

Dział: IX. System ochrony zdrowia.

OCENA				
Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
Uczeń:				
-wymienia prawa pacjenta; -wymienia osoby i instytucje, które są odpowiedzialne za przestrzeganie praw pacjenta; -wymienia ogólne zasady badań klinicznych; -podaje , co to jest podstawowa opieka zdrowotna; -identyfikuje podmioty lecznicze świadczące usługi w zależności od potrzeb zdrowotnych; -podaje , czym jest telemedycyna;	-omawia sposób reagowania w przypadku naruszenia praw pacjenta; -opisuje rolę Rzecznika Praw Pacjenta; -omawia rolę dowodów naukowych i badań klinicznych w profilaktyce oraz terapii chorób; -omawia ogólne zasady badań klinicznych i zasady udziału w nich; -omawia znaczenie i rolę Internetowego Konta Pacjenta (IKP); -opisuje sytuacje, w których należy wezwać zespół	-wyjaśnia , dlaczego należy reagować gdy naruszone zostają jego prawa jako pacjenta; -wyjaśnia , jak korzystać ze świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej (POZ), nocnej i świątecznej pomocy lekarskiej (NiŚPL), ambulatoryjnej opiece specjalistycznej (AOS), szpitalu, w tym szpitalnym oddziale ratunkowym (SOR); -wyszukuje podmioty lecznicze świadczące usługi w zależności	-uzasadnia , w jakich sytuacjach należy zwrócić się do Rzecznika Praw Pacjenta; -ocenia rolę dowodów naukowych i badań klinicznych w profilaktyce oraz terapii chorób; -uzasadnia , kiedy należy skorzystać z telemedycyny; -analizuje zawartość Internetowego Konta Pacjenta (IKP); -symuluje przeprowadzenie rozmowy z dyspozytorem ratownictwa medycznego	-upowszechnia prawa pacjenta; -promuje działania Rzecznika Praw Pacjenta; -upowszechnia wiedzę o badaniach klinicznych, profilaktyce i terapii chorób; -promuje korzystanie z Internetowego Konta Pacjenta (IKP); -organizuje pokazy, jak postępować w stanach zagrożenia życia i zdrowia; -upowszechnia zasadę, aby w nieuzasadnionych przypadkach nie wzywać pogotowia ratunkowego;

-podaje, co to jest e-zdrowie; - podaje, co to jest Internetowe Konto Pacjenta (IKP); -podaje, czym jest samoleczenie; -definiuje, co to jest lek i suplement diety; -podaje działania niepożądane najczęściej stosowanych leków dostępnych bez recepty. -wymienia założenia standardów opieki okołoporodowej;	ratownictwa medycznego; -omawia przykłady nieuzasadnionego wezwania zespołu ratownictwa medycznego; -omawia przykłady nieuzasadnionego zgłoszenia się na szpitalny oddział ratunkowy (SOR); -omawia, jak postępować w przypadku podwyższonej temperatury ciała; -omawia, jak prawidłowo stosować leki bez recepty; -omawia zasady dostępu do leków na receptę i bez recepty; -omawia podstawowe zasady refundacji leków w Polsce; -omawia działania niepożądane najczęściej stosowanych leków dostępnych bez recepty; -omawia podstawowe założenia standardów opieki okołoporodowej;	od potrzeb zdrowotnych; -wyjaśnia, czym jest telemedycyna oraz co to jest e-zdrowie; -wyjaśnia, jak korzystać z Internetowego Konta Pacjenta (IKP), -wyjaśnia, czym jest samoleczenie; -wyjaśnia, jak przygotować się do badań diagnostycznych i jak przedstawić swoje dolegliwości w gabinecie lekarskim; -wyjaśnia różnice między lekiem a suplementem diety; -czyta ze zrozumieniem ulotki leków;	i przedstawia, na czym polega problem zdrowotny; -ocenia, kiedy należy stosować leki bez recepty; -analizuje różnice między lekiem a suplementem diety; -interpretuje zapisy w ulotce leków; -analizuje zasady dostępu do leków na receptę i bez recepty; -analizuje zasady refundacji leków w Polsce;	-promuje badania diagnostyczne; -upowszechnia wiedzę o suplementach diety; -promuje dokładne czytanie ze zrozumieniem ulotek leków;
--	---	---	---	---

Wymagania edukacyjne końcoworoczne z matematyki klasa IV liceum poziom podstawowy

Na podstawie Planu wynikowego MATeMATyka 4 wydawnictwa Nowa Era

WYMAGANIA NA OCENĘ:				
dopuszczającą	dostateczną (Uczeń opanował również wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą)	dobrą (Uczeń opanował również wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą i dostateczną)	bardzo dobrą (Uczeń opanował również wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą)	celującą (Uczeń opanował również wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą)
Uczeń:				
1. RACHUNEK PRAWDOPODOBIEŃSTWA I STATYSTYKA				
- wypisuje wszystkie wyniki danego doświadczenia - przedstawia drzewo ilustrujące zbiór wszystkich możliwych wyników danego doświadczenia - określa przestrzeń zdarzeń elementarnych dla danego doświadczenia - wypisuje wyniki sprzyjające danemu zdarzeniu losowemu - określa zdarzenia: niemożliwe i pewne - podaje rozkład prawdopodobieństwa dla rzutu kostką lub monetą	- wypisuje wszystkie możliwe permutacje danego zbioru - oblicza liczbę permutacji danego zbioru - oblicza liczbę wariacji bez powtórzeń - oblicza liczbę wariacji z powtórzeniami - wykonuje obliczenia, stosując definicję silni - wypisuje wszystkie k-elementowe kombinacje danego zbioru n-elementowego, np. dla $k = 4$, $n = 5$ - oblicza liczbę kombinacji - oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń losowych, stosując klasyczną definicję prawdopodobieństwa	- wykorzystuje permutacje do rozwiązywania zadań - wykorzystuje wariacje bez powtórzeń do rozwiązywania zadań - wykorzystuje wariacje z powtórzeniami do rozwiązywania zadań - wykorzystuje kombinacje do rozwiązywania zadań - stosuje regułę mnożenia do obliczania liczby wyników doświadczenia spełniających dany warunek - stosuje regułę dodawania do obliczania liczby wyników spełniających dany warunek - wyznacza sumę, iloczyn i różnicę zdarzeń losowych - wypisuje pary zdarzeń przeciwnych i pary zdarzeń wykluczających się - wykorzystuje regułę mnożenia,	- wykorzystuje podstawowe pojęcia kombinatoryki do rozwiązywania zadań - stosuje twierdzenie o prawdopodobieństwie sumy zdarzeń - sprawdza, czy zdarzenia się wykluczają	stosuje własności prawdopodobieństwa w dowodach twierdzeń oraz w zadaniach wykorzystujących własności prawdopodobieństwa

	• oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia przeciwnego • oblicza średnią arytmetyczną i średnią ważoną, znajduje medianę i dominantę	regułę dodawania, permutacje, wariacje i kombinacje do obliczania prawdopodobieństw zdarzeń		
2. GRANIASTOSŁUPY I OSTROSŁUPY				
• przedstawia graniastosłupy na rysunkach • przedstawia graniastosłupy na rysunkach • określa liczbę ścian, wierzchołków i krawędzi graniastosłupa • oblicza pole powierzchni bocznej i pole powierzchni całkowitej graniastosłupa prostego • rysuje siatkę graniastosłupa prostego • przedstawia ostrosłupy na rysunkach • wskazuje elementy charakteryzujące ostrosłup	• wskazuje w wielościanie proste prostopadłe, równoległe i skośne • wskazuje w wielościanie rzut prostokątny danego odcinka na daną płaszczyznę • sprawdza, czy istnieje graniastosłup o danej liczbie krawędzi • wskazuje elementy charakteryzujące graniastosłup • stosuje wzory na pole powierzchni bocznej i pole powierzchni całkowitej do rozwiązywania zadań • oblicza długości przekątnych graniastosłupa prostego (również z wykorzystaniem	• stosuje funkcje trygonometryczne do obliczanie pola powierzchni graniastosłupa • stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni ostrosłupa • stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania objętości ostrosłupa • wskazuje i wyznacza kąty między odcinkami w graniastosłupie a płaszczyzną jego podstawy lub ścianą boczną • wskazuje kąt między sąsiednimi ścianami wielościanów	• rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące graniastosłupów • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące ostrosłupów • wskazuje i wyznacza kąty między odcinkami w ostrosłupie a płaszczyzną jego podstawy • wyznacza kąt między sąsiednimi ścianami wielościanów	• przeprowadza wnioskowania dotyczące położenia prostych w przestrzeni • uzasadnia prawdziwość wzorów dotyczących przekątnych prostopadłościanów • rozwiązuje zadania dotyczące miary kąta między prostą a płaszczyzną (również z wykorzystaniem trygonometrii) • rozwiązuje zadania dotyczące miary kąta dwuściennego

	trygonometrii) • oblicza objętość graniastosłupa prostego • oblicza pole powierzchni ostrosłupa, mając daną jego siatkę • rysuje siatkę ostrosłupa prostego, mając dany jej fragment • oblicza pole powierzchni bocznej i pole powierzchni całkowitej ostrosłupa • oblicza objętość ostrosłupa prawidłowego			
3. BRYŁY OBROTOWE				
• wskazuje elementy charakteryzujące walec • zaznacza przekrój osiowy walca • wskazuje elementy charakteryzujące stożek • zaznacza przekroje kuli	• oblicza pole powierzchni całkowitej walca • oblicza objętość walca • zaznacza przekrój osiowy stożka i kąt rozwarcia stożka • wskazuje elementy charakteryzujące kulę i sferę • wyznacza skalę podobieństwa brył podobnych	• rozwiązuje zadania dotyczące rozwinięcia powierzchni bocznej walca • oblicza pole powierzchni całkowitej stożka • oblicza objętość stożka • oblicza pole powierzchni kuli i jej objętość	• stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni i objętości walca • rozwiązuje zadania dotyczące rozwinięcia powierzchni bocznej stożka • stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni i objętości kuli • wykorzystuje podobieństwo brył do rozwiązywania zadań i skalę podobieństwa brył podobnych	• rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące walca • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące stożka • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące kuli

4. PRZYKŁADY DOWODÓW W MATEMATYCE				
• podaje założenie i tezę twierdzenia geometrycznego	• dowodzi własności liczb całkowitych, zapisanych za pomocą potęg lub wyrażeń algebraicznych, np. podzielności	• stosuje metodę równoważnego przekształcania tezy do uzasadnienia własności wyrażeń algebraicznych • wykorzystuje przystawanie trójkątów do dowodzenia twierdzeń • wykorzystuje podobieństwo trójkątów do dowodzenia twierdzeń	• dowodzi prawdziwości nierówności, wykorzystując zależność między średnią arytmetyczną a średnią geometryczną • uzasadnia niewymierność liczby, stosując dowód nie wprost • dowodzi własności odcinków w trójkącie prostokątnym	• wykorzystuje związki miarowe w trójkątach do dowodzenia twierdzeń • uzasadnia niewymierność liczby, stosując dowód nie wprost
5. LICZBY RZECZYWISTE				
• wykonuje działania (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie, potęgowanie, pierwiastkowanie, logarytmowanie) w zbiorze liczb rzeczywistych; • posługuje się pojęciem przedziału liczbowego, zaznacza przedziały na osi liczbowej;	• stosuje własności pierwiastków dowolnego stopnia, w tym pierwiastków stopnia nieparzystego z liczb ujemnych • stosuje związek logarytmowania z potęgowaniem, posługuje się wzorami na logarytm iloczynu, logarytm ilorazu i logarytm potęgi	• stosuje związek pierwiastkowania z potęgowaniem oraz prawa działań na potęgach i pierwiastkach • wykorzystuje własności potęgowania i pierwiastkowania w sytuacjach praktycznych, w tym do obliczania procentów składanych, zysków z lokat i kosztów kredytów	• stosuje monotoniczność potęgowania, w szczególności własności: jeśli $x < y$ i $a > 1$, to $a^x < a^y$ oraz gdy $x < y$ i $0 < a < 1$, to $a^x > a^y$ • stosuje interpretację geometryczną i algebraiczną wartości bezwzględnej, rozwiązuje równania typu: $x+4 =5$	• przeprowadza proste dowody dotyczące podzielności liczb całkowitych i reszt z dzielenia nie trudniejsze niż, np.: • a) dowód podzielności przez 24 iloczynu czterech kolejnych liczb naturalnych, • b) dowód własności: jeśli liczba przy dzieleniu przez 4 daje resztę 3, to nie jest kwadratem liczby całkowitej
6. WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE				

• dodaje, odejmuje i mnoży wielomiany jednej i wielu zmiennych	• stosuje wzory skróconego mnożenia na: $(a+b)^2$, $(a-b)^2$, a^2-b^2 • wyłącza poza nawias jednomian z sumy algebraicznej;	• mnoży i dzieli wyrażenia wymierne		
7. RÓWNANIA I NIERÓWNOŚCI				
• rozwiązuje równania i nierówności liniowe z jedną niewiadomą	• interpretuje równania i nierówności liniowe spreczne oraz tożsamościowe • rozwiązuje równania i nierówności kwadratowe • rozwiązuje równania wielomianowe postaci $WW(xx)=0$ dla wielomianów doprowadzonych do postaci iloczynowej	• przekształca równania i nierówności w sposób równoważny, w tym np. przekształca równoważnie równanie $5:(x+1) = (x+3): (2-x)$		
8. UKŁADY RÓWNAŃ				
• rozwiązuje układy równań liniowych z dwiema niewiadomymi	• podaje interpretację geometryczną układów oznaczonych, nieoznaczonych i sprzecznych	• stosuje układy równań do rozwiązywania zadań tekstowych		
9. FUNKCJE				
• oblicza wartość funkcji zadanej wzorem algebraicznym	• określa funkcje jako jednoznaczne przyporządkowanie za	• odczytuje i interpretuje wartości funkcji określonych za pomocą tabel, wykresów, wzorów itp.,	• interpretuje współczynniki występujące we wzorze funkcji liniowej	• wyznacza wzór funkcji liniowej na podstawie informacji o jej wykresie

	pomocą opisu słownego, tabeli, wykresu, wzoru (także różnymi wzorami na różnych przedziałach) • szkicuje wykres funkcji kwadratowej zadanej wzorem • na podstawie wykresu funkcji $y=f(x)$ szkicuje wykresy funkcji $y=f(x-a)$, $y=f(x)+a$	również w sytuacjach wielokrotnego użycia tego samego źródła informacji lub kilku źródeł jednocześnie • odczytuje z wykresu funkcji: dziedzinę, zbiór wartości, miejsca zerowe, przedziały monotoniczności, przedziały, w których funkcja przyjmuje wartości większe (nie mniejsze) lub mniejsze (nie większe) od danej liczby, największe i najmniejsze wartości funkcji (o ile istnieją) w danym przedziale domkniętym oraz argumenty, dla których wartości największe i najmniejsze są przez funkcję przyjmowane	• wyznacza największą i najmniejszą wartość funkcji kwadratowej w przedziale domkniętym • wykorzystuje własności funkcji liniowej i kwadratowej do interpretacji zagadnień geometrycznych, fizycznych itp., także osadzonych w kontekście praktycznym • posługuje się funkcją $f(x)=a:x$, w tym jej wykresem, do opisu i interpretacji zagadnień związanych z wielkościami odwrotnie proporcjonalnymi, również w zastosowaniach praktycznych	• lub o jej własnościach interpretuje współczynniki występujące we wzorze funkcji kwadratowej w postaci ogólnej, kanonicznej i iloczynowej (jeśli istnieje) • wyznacza wzór funkcji kwadratowej na podstawie informacji o tej funkcji lub o jej wykresie • posługuje się funkcjami wykładniczą i logarytmiczną, w tym ich wykresami, do opisu i interpretacji zagadnień związanych z zastosowaniami praktycznymi
10. CIĄGI				
• oblicza wyrazy ciągu określonego wzorem ogólnym	• w prostych przypadkach bada, czy ciąg jest rosnący czy malejący	• sprawdza, czy dany ciąg jest arytmetyczny lub geometryczny • stosuje wzór na n-ty wyraz i na sumę n początkowych wyrazów ciągu arytmetycznego • stosuje wzór na n-ty wyraz i na sumę n początkowych wyrazów ciągu geometrycznego	• wykorzystuje własności ciągów, w tym arytmetycznych i geometrycznych, do rozwiązywania zadań, również osadzonych w kontekście praktycznym	

11. TRYGONOMETRIA				
wykorzystuje definicje funkcji: sinus, cosinus i tangens dla kątów od 0° do 180°, w szczególności wyznacza wartości funkcji trygonometrycznych dla kątów 30°, 45°, 60°;	korzysta z wzorów $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$, $\operatorname{tg} \alpha = \sin \alpha : \cos \alpha$	- stosuje twierdzenie cosinusów oraz wzór na pole trójkąta $P = 1/2 \cdot a \cdot b \cdot \sin \alpha$ - oblicza kąty trójkąta prostokątnego i długości jego boków przy odpowiednich danych (rozwiązuje trójkąty prostokątne, w tym z wykorzystaniem funkcji trygonometrycznych)		
12. PLANIMETRIA				
rozpoznaje wielokąty foremne i korzysta z ich podstawowych własności	- wyznacza promienie i średnice okręgów, długości cięciw okręgów oraz odcinków stycznych, w tym z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - korzysta z własności kątów i przekątnych w prostokątach, równoległobokach, rombach i trapezach - stosuje własności kątów wpisanych i środkowych - stosuje wzory na pole wycinka koła i długość łuku okręgu - stosuje twierdzenie Talesa	- rozpoznaje trójkąty ostrokątne, prostokątne i rozwartokątne przy danych długościach boków (m.in. stosuje twierdzenie odwrotne do twierdzenia Pitagorasa i twierdzenie cosinusów); stosuje twierdzenie: w trójkącie naprzeciw większego kąta wewnętrznego leży dłuższy bok - wykorzystuje zależności między obwodami oraz między polami figur podobnych	- wskazuje podstawowe punkty szczególne w trójkącie: środek okręgu wpisanego w trójkąt, środek okręgu opisanego na trójkącie, ortocentrum, środek ciężkości oraz korzysta z ich własności - stosuje funkcje trygonometryczne do wyznaczania długości odcinków w figurach płaskich oraz obliczania pól figur	przeprowadza dowody geometryczne

	korzysta z cech podobieństwa trójkątów			
13. GEOMETRIA ANALITYCZNA				
oblicza odległość dwóch punktów w układzie współrzędnych	posługuje się równaniem okręgu $(x-a)^2+(y-b)^2=r^2$;	- rozpoznaje wzajemne położenie prostych na płaszczyźnie na podstawie ich równań, w tym znajduje wspólny punkt dwóch prostych, jeśli taki istnieje - posługuje się równaniami prostych na płaszczyźnie, w postaci kierunkowej i ogólnej, w tym wyznacza równanie prostej o zadanych własnościach (takich, jak np. przechodzenie przez dwa dane punkty, znany współczynnik kierunkowy, równoległość do innej prostej	wyznacza obrazy okręgów i wielokątów w symetriach osiowych względem osi układu współrzędnych, symetrii środkowej (o środku w początku układu współrzędnych)	
14. OPTYMALIZACJA				
				rozwiązuje zadania optymalizacyjne w sytuacjach dających się opisać funkcją kwadratową

DOSTOSOWANIA OCENIANIA: ADHD, SPEKTRUM AUTYZMU, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ INTELEKTUALNA, DYSLEKSJA

Dostosowanie wymagań edukacyjnych nie obejmuje ograniczania treści edukacyjnych, ale sposobów ich nauczania/przekazywania oraz weryfikowania ich opanowania. W tym kontekście zgodnie z rozpoznaniem indywidualnych potrzeb, uczeń może:

- korzystać z uproszczonych form zadań pisemnych
- mieć dostosowane graficznie sprawdziany i kartkówki, zadania podzielone na mniejsze części
- ustnie komentować wykonywane zadanie
- wybrać alternatywne formy wyrażenia swojej wiedzy i umiejętności
- korzystać z modeli
- rozpoznawać odpowiednie wykresy na gotowym rysunku
- korzystać z tablic graficznych
- rozwiązywać zadania o skróconej treści, czy prostszym sformułowaniu polecenia.
- odpowiadać ustnie lub pisemnie z mniejszej partii materiału
- mieć wydłużony czas prac pisemnych
- korzystać z dodatkowych wyjaśnień poleceń przez nauczyciela

Wymagania edukacyjne

Zakres rozszerzony

Klasa 4LB

Opracowane na podstawie materiałów pochodzących z wydawnictwa Nowa Era

- Wymagania **konieczne (K)** dotyczą zagadnień elementarnych, stanowiących swego rodzaju podstawę, powinny być zatem opanowane przez każdego ucznia.
- Wymagania **podstawowe (P)** zawierają wymagania z poziomu (K) wzbogacone o typowe problemy o niewielkim stopniu trudności.
- Wymagania **rozszerzające (R)**, zawierające wymagania z poziomów (K) i (P), dotyczą zagadnień bardziej złożonych i nieco trudniejszych.
- Wymagania **dopełniające (D)**, zawierające wymagania z poziomów (K), (P) i (R), dotyczą zagadnień problemowych, trudniejszych, wymagających umiejętności przetwarzania przyswojonych informacji.

- Wymagania **wykraczające (W)** dotyczą zagadnień trudnych, oryginalnych, wykraczających poza obowiązkowy program nauczania.

Poniżej przedstawiony został podział wymagań na poszczególne oceny szkolne:

ocena dopuszczająca	–	wymagania na poziomie (K)
ocena dostateczna	–	wymagania na poziomie (K) i (P)
ocena dobra	–	wymagania na poziomie (K), (P) i (R)
ocena bardzo dobra	–	wymagania na poziomie (K), (P), (R) i (D)
ocena celująca	–	wymagania na poziomie (K), (P), (R), (D) i (W)

1. RACHUNEK PRAWDOPODOBIENSTWA

Poziom (K)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

• wypisuje wszystkie możliwe wyniki danego doświadczenia
• stosuje regułę mnożenia do wyznaczenia liczby wyników doświadczenia spełniających dany warunek – w typowych sytuacjach
• przedstawia drzewo ilustrujące wyniki danego doświadczenia – w prostych sytuacjach
• wypisuje wszystkie możliwe permutacje danego zbioru
• wykonuje obliczenia, stosując definicję silni
• oblicza liczbę permutacji danego zbioru – w prostych sytuacjach
• oblicza liczbę wariacji bez powtórzeń – w prostych sytuacjach
• oblicza liczbę wariacji z powtórzeniami – w prostych sytuacjach
• oblicza wartość symbolu Newtona
• oblicza liczbę kombinacji – w prostych sytuacjach
• stosuje regułę dodawania do obliczania liczby wyników spełniających dany warunek – w prostych sytuacjach
• wykorzystuje podstawowe pojęcia kombinatoryki do rozwiązywania zadań o niewielkim stopniu trudności
• określa przestrzeń (zbiór) zdarzeń elementarnych dla danego doświadczenia
• wypisuje wyniki sprzyjające danemu zdarzeniu losowemu
• określa zdarzenia: przeciwne, niemożliwe, pewne i wykluczające się
• wyznacza sumę, iloczyn i różnicę zdarzeń losowych – w prostych sytuacjach
• stosuje klasyczną definicję prawdopodobieństwa do obliczania prawdopodobieństw zdarzeń losowych – w typowych sytuacjach
• podaje rozkład prawdopodobieństwa dla rzutu kostką
• oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia przeciwnego
• stosuje twierdzenie o prawdopodobieństwie sumy zdarzeń – w prostych sytuacjach

Poziom (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli , jeśli opanował poziomy (K) oraz dodatkowo:

• oblicza prawdopodobieństwo warunkowe – w prostych sytuacjach
• sprawdza, czy są spełnione założenia twierdzenia o prawdopodobieństwie całkowitym – w prostych sytuacjach
• oblicza prawdopodobieństwo całkowite – w prostych sytuacjach
• stosuje wzór Bayesa do obliczania prawdopodobieństwa przyczyny – w prostych przypadkach

• ilustruje doświadczenie wieloetapowe za pomocą drzewa
• oblicza prawdopodobieństwo sukcesu i porażki w pojedynczej próbie Bernoulliego
• stosuje wzór Bernoulliego do obliczenia prawdopodobieństwa otrzymania k sukcesów w n próbach – w prostych przypadkach

Poziom (R)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• stosuje regułę mnożenia i regułę dodawania do obliczania liczby wyników doświadczenia spełniających dany warunek – w złożonych sytuacjach
• oblicza liczbę kombinacji – w złożonych sytuacjach
• stosuje własności trójkąta Pascala
• wykorzystuje wzór dwumianowy Newtona do rozwinięcia wyrażeń postaci $(a + b)^n$ i wyznaczenia współczynników wielomianów
• uzasadnia zależności, w których występuje symbol Newtona
• stosuje klasyczną definicję prawdopodobieństwa do obliczania prawdopodobieństw zdarzeń losowych – w złożonych sytuacjach
• stosuje własności prawdopodobieństwa do obliczania prawdopodobieństw zdarzeń
• stosuje własności prawdopodobieństwa w dowodach twierdzeń
• ilustruje doświadczenia wieloetapowe za pomocą drzewa i na tej podstawie oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń
• stosuje wzór Bayesa do obliczania prawdopodobieństwa zdarzenia
• stosuje wzór Bernoulliego do obliczenia prawdopodobieństwa otrzymania k sukcesów w n próbach – w złożonych sytuacjach
• stosuje wzór Bernoulliego do obliczenia prawdopodobieństwa otrzymania co najmniej k sukcesów w n próbach

Poziom (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K), (P) i (R) oraz dodatkowo:

• oblicza liczbę wariacji bez powtórzeń – w złożonych sytuacjach
• oblicza liczbę permutacji danego zbioru – w złożonych sytuacjach
• oblicza liczbę wariacji z powtórzeniami – w złożonych sytuacjach
• stosuje twierdzenie o prawdopodobieństwie sumy zdarzeń – w złożonych sytuacjach
• oblicza prawdopodobieństwo warunkowe – w złożonych sytuacjach
• oblicza prawdopodobieństwo całkowite – w złożonych sytuacjach
• ilustruje doświadczenia wieloetapowe za pomocą drzewa i na tej podstawie oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń
• stosuje wzór Bayesa do obliczania prawdopodobieństwa zdarzenia
• stosuje wzór Bernoulliego do obliczenia prawdopodobieństwa otrzymania k sukcesów w n próbach – w złożonych sytuacjach
• stosuje wzór Bernoulliego do obliczenia prawdopodobieństwa otrzymania co najmniej k sukcesów w n próbach

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów od (K) do (D) oraz:

• rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące własności prawdopodobieństwa
• udowadnia wzór Bayesa

- stosuje własności prawdopodobieństwa w dowodach twierdzeń

2. GRANIASTOSŁUPY I OSTROSŁUPY

Poziom (K)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

• wskazuje w wielościanie proste prostopadłe, równoległe i skośne
• wskazuje w wielościanie rzut prostokątny danego odcinka na daną płaszczyznę
• określa liczbę ścian, wierzchołków i krawędzi wielościanu; sprawdza, czy istnieje graniastosłup o danej liczbie krawędzi
• wskazuje elementy charakterystyczne wielościanu (np. wierzchołek ostrosłupa)
• rysuje siatkę wielościanu na podstawie jej fragmentu
• wskazuje kąt między przekątną graniastosłupa a płaszczyzną jego podstawy
• wskazuje kąty między odcinkami w ostrosłupie a płaszczyzną jego podstawy – w prostych przypadkach
• wskazuje kąt między sąsiednimi ścianami wielościanu – w prostych przypadkach

Poziom (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli , jeśli opanował poziomy (K) oraz dodatkowo:

• oblicza pole powierzchni bocznej i całkowitej graniastosłupa i ostrosłupa
• oblicza objętość graniastosłupa prostego i ostrosłupa prawidłowego
• oblicza długości przekątnych graniastosłupa prostego – w prostych przypadkach
• rozwiązuje typowe zadania dotyczące kąta między prostą a płaszczyzną
• stosuje twierdzenie o trzech prostych prostopadłych do uzasadniania prostopadłości prostych w prostopadłościanach
• stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni i objętości wielościanu – w typowych sytuacjach
• na rysunku sześcienu lub ostrosłupa prawidłowego zaznacza przekroje – w prostych sytuacjach
• oblicza pole danego przekroju sześcienu lub ostrosłupa prawidłowego – w prostych sytuacjach

Poziom (R)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• przeprowadza wnioski dotyczące położenia prostych w przestrzeni
• przeprowadza dowód twierdzenia o prostej prostopadłej
• stosuje i przekształca wzory na pola powierzchni i objętości wielościanów

Poziom (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K), (P) i (R) oraz dodatkowo:

• stosuje funkcje trygonometryczne i twierdzenia planimetrii do obliczenia pola powierzchni i objętości wielościanu – w złożonych sytuacjach
• oblicza miarę kąta dwuściennego między ścianami wielościanu oraz między ścianą wielościanu a jego przekrojem (również z wykorzystaniem trygonometrii)
• rozwiązuje zadania dotyczące miary kąta między prostą a płaszczyzną (również z wykorzystaniem trygonometrii)
• stosuje twierdzenie o trzech prostych prostopadłych do uzasadniania prostopadłości prostych
• przeprowadza dowód twierdzenia o trzech prostych prostopadłych
• stosuje twierdzenie o trzech prostych prostopadłych do rozwiązywania zadań
• oblicza pola przekrojów sześcienu lub ostrosłupa prawidłowego (również z wykorzystaniem

trygonometrii)

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów od (K) do (D) oraz:

rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów oraz ich przekrojów (również z wykorzystaniem trygonometrii)
przeprowadza dowody twierdzeń dotyczących związków miarowych w wielościanach

3. BRYŁY OBROTOWE

Poziom (K)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

wskazuje elementy charakterystyczne bryły obrotowej (np. kąt rozwarcia stożka)
zaznacza przekrój osiowy walca i stożka oraz przekroje kuli
oblicza pole powierzchni i objętość bryły obrotowej – w prostych sytuacjach

Poziom (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli , jeśli opanował poziomy (K) oraz dodatkowo:

rozwiązuje zadania dotyczące rozwinięcia powierzchni bocznej walca i stożka – w prostych sytuacjach
stosuje funkcje trygonometryczne do obliczania pola powierzchni i objętości bryły obrotowej – w prostych sytuacjach
wyznacza skalę podobieństwa brył podobnych – w prostych przypadkach

Poziom (R)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

stosuje funkcje trygonometryczne i twierdzenia planimetrii do obliczenia pola powierzchni i objętości bryły obrotowej – w złożonych sytuacjach

Poziom (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K), (P) i (R) oraz dodatkowo:

wykorzystuje podobieństwo brył i skalę podobieństwa podczas rozwiązywania zadań
opisuje funkcją jednej zmiennej pole powierzchni lub objętość bryły i określa jej dziedzinę oraz wyznacza jej największą albo najmniejszą wartość (zadania optymalizacyjne)

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów od (K) do (D) oraz:

rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące brył obrotowych (również z wykorzystaniem trygonometrii)
przeprowadza dowody twierdzeń dotyczących związków miarowych w bryłach obrotowych
wyprowadza wzory na objętość i pole powierzchni bocznej stożka ściętego

4. PRZYKŁADY DOWODÓW W MATEMATYCE

Poziom (K)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

przeprowadza proste dowody dotyczące własności liczb całkowitych

Poziom (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli , jeśli opanował poziomy (K) oraz dodatkowo:

• przeprowadza proste dowody, stosując metodę równoważnego przekształcania tezy
• przeprowadza proste dowody dotyczące własności figur płaskich

Poziom (R)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• przeprowadza trudniejsze dowody dotyczące własności liczb całkowitych
• przeprowadza trudniejsze dowody dotyczące nierówności, wykorzystując zależność między średnią arytmetyczną a średnią geometryczną

Poziom (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K), (P) i (R) oraz dodatkowo:

• stosuje metodę równoważnego przekształcania tezy – w trudnych sytuacjach
• przeprowadza trudne dowody dotyczące własności figur płaskich

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów od (K) do (D) oraz:

• przeprowadza dowód nie wprost (np. dotyczący liczb pierwszych)
--

5. POWTÓRZENIE

Wymagania dotyczące powtarzanych wiadomości zostały opisane w propozycjach przedmiotowego systemu oceniania dla klas pierwszej, drugiej i trzeciej. Z kolei te z zakresu rachunku prawdopodobieństwa i stereometrii są opisane powyżej.

DOSTOSOWANIA OCENIANIA: ADHD, SPEKTRUM AUTYZMU, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ INTELEKTUALNA, DYSLEKSJA

Dostosowanie wymagań edukacyjnych nie obejmuje ograniczania treści edukacyjnych, ale sposobów ich nauczania/przekazywania oraz weryfikowania ich opanowania. W tym kontekście zgodnie z rozpoznaniem indywidualnych potrzeb, uczeń może:

- korzystać z uproszczonych form zadań pisemnych
- mieć dostosowane graficznie sprawdziany i kartkówki, zadania podzielone na mniejsze części
- ustnie komentować wykonywane zadanie
- wybrać alternatywne formy wyrażenia swojej wiedzy i umiejętności
- korzystać z modeli brył
- wykorzystywać narzędzia cyfrowe do wykonywania szkiców geometrycznych
- rozpoznawać odpowiednie wykresy na gotowym rysunku
- korzystać z tablic matematycznych
- rozwiązywać zadania o skróconej treści, czy prostszym sformułowaniu polecenia.
- korzystać z kalkulatora
- odpowiadać ustnie lub pisemnie z mniejszej partii materiału
- mieć wydłużony czas prac pisemnych
- korzystać z dodatkowych wyjaśnień poleceń przez nauczyciela

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 4. Edycja 2024

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącym propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *Ponad słowami* w klasie 4. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

* zakres rozszerzony

	materiał obligatoryjny
	materiał fakultatywny

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
WSPÓŁCZESNOŚĆ – O EPOCE					
2. Współczesna rzeczywistość	• określić początek epoki • wskazać wydarzenia historyczne oraz inne czynniki, które ukształtowały epokę	• zaprezentować najważniejsze wydarzenia w powojennej historii Polski i omówić ich wpływ na kulturę	• omówić zjawisko globalizacji • wypowiedzieć się na temat rewolucji informatycznej i jej znaczenia we współczesnym świecie	• wypowiedzieć się na temat funkcjonowania demokracji i przestrzegania praw człowieka we współczesnym świecie	• wypowiedzieć się na temat zjawiska wielokulturowości we współczesnym świecie
3. Filozofia współczesna	• wymienić najważniejsze kierunki filozoficzne współczesności	• zreferować założenia współczesnych nurtów filozoficznych	• omówić relacje pomiędzy filozofią a rzeczywistością współczesną	• porównać współczesne nurty filozoficzne	• podjąć dyskusję na temat współczesnych nurtów filozoficznych
4. i 5. Sztuka współczesna	• wymienić cechy dominujących w epoce stylów sztuki • omówić nowe formy artystyczne	• rozpoznać na przykładach dominujące style sztuki współczesnej • wymienić nazwiska najważniejszych twórców epoki i rozpoznać ich dzieła • wskazać najważniejsze tendencje w historii kina powojennego	• wskazać najważniejsze tendencje we współczesnej muzyce rozrywkowej i je omówić	• wskazać dominujące tendencje w teatrze współczesnym	• przeanalizować wybrane dzieło sztuki na podstawie podanych kryteriów

WSPÓŁCZESNOŚĆ – TEKSTY Z EPOKI					
6. Wprowadzenie do literatury współczesnej	wymienić tendencje we współczesnej literaturze światowej	wskazać najważniejszych twórców literatury światowej	wskazać najważniejsze tendencje w literaturze polskiej i omówić ich związek z wydarzeniami historycznymi	wymienić i scharakteryzować tematy dominujące w literaturze polskiej	omówić wybrany trend literatury światowej
9. i 10. <i>Dżuma</i> Alberta Camusa – różne poziomy odbioru powieści (lektura obowiązkowa)	zrelacjonować treść powieści	- wskazać elementy powieści pozwalające traktować ją jako parabolę - wskazać metaforyczne odczytania powieści	uzasadnić, w oparciu o tekst, możliwość odczytania utworu jako opowieści o chorobie, wojnie, systemie totalitarnym, ogólnym problemie zła w świecie	zinterpretować zakończenie utworu	omówić konteksty potrzebne do interpretacji utworu
11. i 12. Bohaterowie w konfrontacji ze złem – <i>Dżuma</i> Alberta Camusa (lektura obowiązkowa)	scharakteryzować życie mieszkańców Oranu przed dżumą i w trakcie epidemii	- omówić postawy bohaterów wobec dżumy w znaczeniu dosłownym i metaforycznym - wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	zinterpretować historię Jeana Tarrou	rozpatrzyć postawę doktora Rieux w kontekście filozofii egzystencjalnej	dokonać analizy kazań ojca Paneloux
13. <i>Dżuma</i> Alberta Camusa – kształt artystyczny utworu	wskazać różne formy narracji w powieści	określić funkcję różnych form narracyjnych w utworze	wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do orańczyków oraz bohaterów drugoplanowych	omówić funkcję uniwersalizacji czasu i przestrzeni w powieści	analizować sposób opisu miasta w powieści
14. Motyw zła w literaturze	wymienić utwory, w których pojawił się motyw zła	rozpoznać i skategoryzować realizację motywu zła w opisanych utworach	omówić różne sposoby opisywania zła w utworach literackich	przeanalizować sposób ukazania zła w utworach literackich	omówić sposób przedstawienia zła w tekście nieliterackim
15. Kreowanie świata poprzez słowo – <i>W środku życia</i> Tadeusza Różewicza*	przedstawić sytuację liryczną	- wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego - rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w wierszu	- wykorzystywać odpowiednie konteksty w interpretacji kreacji podmiotu lirycznego - omówić funkcję środków językowych w	- zinterpretować symbolikę noża i chleba w kontekście utworu - zinterpretować zakończenie wiersza	dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.			budowaniu przesłania wiersza		
16. Dialog z kulturą w wierszu Tadeusza Różewicza* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• przedstawić sytuację liryczną • przytoczyć kontekst mitologiczny – mit o Dedalu i Ikarze	• wskazać powiązania pomiędzy obrazem a wierszem • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście	• omówić reinterpretację mitu dokonaną przez Pietera Bruegla • omówić stosunek podmiotu lirycznego do Ikara w pierwszej i drugiej części wiersza • określić funkcję środków językowych użytych w wierszu	• zinterpretować znaczenie tytułu	• omówić wykorzystanie toposu Ikara w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok
17. Poeta wobec braku Boga – bez Tadeusza Różewicza* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• przedstawić sytuację liryczną	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • wskazać nawiązania biblijne obecne w wierszu	• wskazać konteksty filozoficzne	• zinterpretować początek utworu	• zinterpretować wiersz w kontekście filozofii egzystencjalnej i nietzscheańskiej tezy „Bóg umarł”
18. Współczesne piekło – brama Tadeusza Różewicza* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• opisać przestrzeń przedstawioną w wierszu • wskazać aluzję literacką w wierszu Różewicza	• wskazać elementy groteski w wierszu Różewicza	• określić funkcję groteski w wierszu Różewicza • omówić wykorzystanie nawiązań do <i>Boskiej komedii</i> Dantego w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok	• zinterpretować znaczenie wizji piekła przedstawionych w obu tekstach	• zinterpretować symboliczne znaczenie bramy w kontekstach: religijnym, literackim, historycznym
19. Poetycki pomnik – Matka odchodzi Tadeusza Różewicza*	• zrelacjonować treść fragmentów • wskazać środki językowe użyte we	• wypowiedzieć się na temat kreacji narratora i podmiotu lirycznego	• omówić sposób opisywania matki w podanych fragmentach • omówić sposób przedstawienia emocji	• omówić sposób przedstawienia samotności osoby umierającej	• omówić wykorzystanie toposu matki w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok

*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	fragmentach i określić ich funkcję	• wskazać środki językowe użyte w podanych fragmentach • wskazać w tekście cechy literatury funeralnej • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	w podanych fragmentach • określić funkcję środków językowych użytych w podanych fragmentach • porównać język liryki z językiem prozy we fragmentach	• zinterpretować przesłanie wierszy	
20. Kartoteka Tadeusza Różewicza – wprowadzenie do analizy utworu (lektura uzupełniająca)	• wskazać w <i>Kartotece</i> cechy zaczerpnięte z tradycji dramaturgicznej	• omówić funkcję didaskaliów • wskazać elementy oniryczne w utworze • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• omówić funkcję fragmentarycznej kompozycji dramatu	• wyjaśnić znaczenie tytułu	• wyjaśnić, w jaki sposób <i>Kartoteka</i> realizuje założenia teatru otwartego
21. Wśród bohaterów <i>Kartoteki</i> (lektura uzupełniająca)	• wymienić bohaterów pojawiających się w utworze i wyjaśnić, jaką pełnią funkcję w dramacie	• omówić kreację postaci • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście • wskazać elementy groteski w dramacie • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• określić funkcję środków językowych • określić funkcję chóru • określić funkcję groteski • omówić funkcję didaskaliów	• omówić kreację Bohatera – przedstawionego w samotności i wśród innych postaci	• omówić sposób konstruowania postaci w dramacie
22. Kartoteka – diagnoza współczesności (lektura uzupełniająca)	• ułożyć życiorys Bohatera na podstawie informacji znajdujących się w tekście	• wskazać doświadczenia generacyjne, które dzielą bohaterów • wskazać w tekście elementy języka propagandy • wskazać konteksty historyczne, społeczne i literackie	• omówić stosunek Bohatera do świata • omówić wpływ przeszłości na Bohatera	• wypowiedzieć się na temat nieufności Bohatera wobec języka	• omówić funkcję przestrzeni scenicznej w utworze
23. Kartoteka Tadeusza Różewicza –	• wymienić konteksty	• zaprezentować wybrane konteksty	• wskazać powiązania pomiędzy tekstem <i>Kartoteki</i> a kontekstami	• zinterpretować znaczenia wynikające z	• przeanalizować sposób przedstawienia

konteksty (lektura uzupełniająca)	powiązane z utworem			intertekstualnego odczytania utworu	podobnego motywu w <i>Kartotece</i> i przywołanych kontekstach
24. Obraz państwa totalitarnego w <i>Roku 1984</i> George'a Orwella (lektura obowiązkowa)	• zrelacjonować treść powieści • zaprezentować ministerstwa Oceanii i zakres ich działalności	• zaprezentować podział społeczny Oceanii i scharakteryzować przestrzeń, w której rozgrywa się akcja antyutopii • wymienić i omówić sposoby sprawowania kontroli nad obywatelami • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• omówić rolę Emmanuela Goldsteina w procesie kreacji państwa totalitarnego • omówić funkcję konfliktów zbrojnych w procesie kształtowania się państwa totalitarnego	• wypowiedzieć się na temat relacji międzyludzkich w państwie totalitarnym	• przywołać i omówić konteksty kulturowe, historyczne i społeczno-polityczne
25. Kondycja człowieka i człowieczeństwo w warunkach państwa totalitarnego (lektura obowiązkowa)	• scharakteryzować Winstona i Julię	• zaprezentować, na czym polega wolność według Winstona i jak postrzega ją Julia • zaprezentować, na czym polega bunt bohaterów • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	• wyjaśnić przyczyny różnych sposobów postrzegania wolności przez bohaterów • omówić koncepcję człowieczeństwa na podstawie ostatniej rozmowy Winstona z O'Brienem • przywołać konteksty literackie dotyczące człowieczeństwa i wolności	• zinterpretować słowa Winstona • zinterpretować zakończenie powieści	• podjąć dyskusję na temat człowieczeństwa w kontekście utworu
26. Językowy obraz świata – nowomowa w <i>Roku 1984</i> Orwella (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić, na czym polega kontrola nad przeszłością • scharakteryzować nowomowę	• wyjaśnić, na czym polega <i>dwójmyślenie</i> • wyjaśnić funkcję redukcji słownictwa w procesie indoktrynacji	• omówić funkcję kontroli przeszłości w państwie totalitarnym	• w kontekście lektury wyjaśnić znaczenie słów Ludwiga Wittgensteina	• podjąć dyskusję na temat tezy głoszącej, że granice naszego języka są granicami naszego świata

27. Rok 1984 George'a Orwella – konteksty	• porównać metody przesłuchań opisane w <i>Roku 1984</i> z metodami śledczymi przedstawionymi w <i>Innym świecie</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego	• przywołać obrazy antyutopii w znanych sobie filmach • zaprezentować literackie obrazy władzy totalitarnej w znanych sobie tekstach literackich	• wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	• przeanalizować plakaty propagandowe i porównać je z obrazem świata przedstawionym przez Orwella	• omówić adaptacje książki Orwella
28. Motyw utopii w literaturze	• wymienić utwory, w których zawarty jest motyw utopii	• rozpoznać i skategoryzować realizację motywu utopii w opisanych utworach	• omówić różne sposoby przedstawiania utopii w utworach literackich	• interpretować motyw utopii w odniesieniu do kontekstów: historycznego, społecznego i politycznego	• przeanalizować sposób ukazania utopii w utworach literackich
29. * Kto przyniesie światu moralne ocalenie? – <i>Traktat moralny</i> Czesława Miłosza (lektura obowiązkowa)	• zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	• określić tematykę <i>Traktatu moralnego</i> • omówić kreację podmiotu lirycznego • wskazać w tekście postawę, którą zaleca poeta wobec wszelkich idei, teorii, programów • wskazać wykorzystane w utworze zabiegi retoryczne	• wyjaśnić, w jaki sposób została przedstawiona relacja człowiek – historia • omówić zaproponowany przez podmiot liryczny sposób ocalenia moralnego	• zinterpretować zakończenie traktatu	• omówić funkcję zabiegów retorycznych
30. Odezwa do rządzących – <i>Który skrzywdziłeś</i> Czesława Miłosza* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• przedstawić sytuację liryczną • wskazać adresata utworu	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego • przedstawić zawartą w utworze koncepcję artysty i sztuki	• omówić funkcję zastosowanej w utworze liryki apelu • wskazać konteksty literackie odnoszące się do roli poety w zbiorowości	• zinterpretować ostatni wers utworu • zinterpretować przesłanie utworu	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza

31. <i>Ars poetica?</i> Czesław Miłosz – dialog z tradycją* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• zrelacjonować treść wiersza	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego • wskazać w tekście fragmenty mówiące o problemach związanych z aktem tworzenia dzieła literackiego • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw poety	• omówić sposób przedstawienia artysty w wierszu • wyjaśnić, jaka, według podmiotu lirycznego, powinna być relacja między formą a treścią dzieła • scharakteryzować język wywodu poetyckiego • wskazać konteksty dotyczące ujęcia motywu <i>ars poetica</i>	• omówić sposób przedstawienia motywu poety w różnych utworach literackich	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
32. O społecznej i intymnej roli języka – <i>Moja wierna mowa</i> Czesław Miłosz* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego • wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw ojczyzny	• omówić kontekst historyczny utworu • omówić kontekst biograficzny utworu • omówić powiązania pomiędzy kontekstem biograficznym i historycznym a treścią utworu • omówić sposób przedstawienia motywu ojczyzny w różnych utworach literackich	• zinterpretować metaforę utworu • zinterpretować ostatnią strofę wiersza	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
33. Odwrócony topos raju – <i>Nad strumieniem</i> Czesław Miłosz* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• przedstawić sytuację liryczną • określić rodzaj liryki	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw raju	• określić funkcję środków językowych • omówić sposób przedstawienia natury w wierszu • wyjaśnić, na czym polega paradoksalny charakter piękna • omówić odwołanie do motywu raju w utworze	• zinterpretować zakończenie utworu • omówić sposób przedstawienia motywu raju w różnych utworach literackich	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

			• wskazać konteksty literackie dotyczące kreacji świata		
34. Poetycki obraz Apokalipsy – <i>U wrót doliny</i> Zbigniewa Herberta* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• przedstawić sytuację liryczną • wskazać kontekst biblijny • zaprezentować różne postawy ludzkie wobec nieuniknionego	• omówić kreację podmiotu lirycznego • określić rodzaj stylów językowych zestawionych ze sobą w utworze • wskazać kontekst historyczny – II wojnę światową, obozy koncentracyjne • wskazać konteksty kulturowe	• omówić znaczenie czasu i przestrzeni w wierszu • omówić stosunek bohaterów wiersza do innych ludzi, zwierząt i przedmiotów • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw sądu ostatecznego	• omówić sposób przedstawienia motywu sądu ostatecznego w różnych utworach literackich	• wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy wiersza
35. Konfrontacja dwóch koncepcji sztuki – <i>Apollo i Marsjasz</i> Zbigniewa Herberta* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• przedstawić sytuację liryczną • zrelacjonować mit o Apollu i Marsjaszu • określić rodzaj liryki	• określić, jaką koncepcję sztuki symbolizuje Apollo, a jaką – Marsjasz • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście	• omówić kreację Apolla w wierszu Herberta • omówić sposób przedstawienia Marsjasza • omówić funkcję kontrastowego zestawienia Apolla i Marsjasza • omówić funkcję cierpienia w wierszu	• zinterpretować początkowe wersy utworu • zinterpretować zakończenie wiersza	• wypowiedzieć się na temat dwóch koncepcji sztuki przedstawionych w wierszu
36. <i>Dlaczego klasycy</i> Zbigniewa Herberta* – manifest artystyczny poety <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• przedstawić sytuację liryczną • określić rodzaj liryki	• wskazać części kompozycyjne utworu • zaprezentować kontekst historyczny wiersza • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście	• wypowiedzieć się na temat postawy Tukidydesa • skonfrontować ze sobą postawy Tukidydesa i współczesnych dowódców • określić artystyczne credo poety poprzez udzielenie odpowiedzi na pytanie zawarte w tytule	• zinterpretować ostatnią strofę	• podjąć dyskusję na temat roli i zadań sztuki w kontekście utworu

37. Refleksje na temat historii i kultury – Akropol Zbigniewa Herberta <i>*W podstawie programowej wybrany esej tego poety jest wskazany jako obowiązkowy.</i>	• zrelacjonować treść eseju	• wskazać cechy gatunkowe eseju w tekście • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście	• omówić, opisane przez Herberta, doświadczenie podróży • wyjaśnić, na czym polegały obawy poety przed konfrontacją z Akroplem • określić funkcję środków językowych użytych w tekście	• zinterpretować tytuł zbioru <i>Labirynt nad morzem</i>	• omówić refleksje poety na temat współczesnego oglądu sztuki greckiej
40. Poetycka pokuta – Rehabilitacja Wisławy Szymborskiej* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• zrelacjonować treść wiersza	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego, uwzględniając kontekst biograficzny • rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście	• omówić topos błazna w odniesieniu do wcześniej poznanych lektur • określić funkcję środków językowych użytych w tekście	• zinterpretować zakończenie wiersza	• zinterpretować wiersz w kontekście historycznym i w odniesieniu do prawd uniwersalnych
41. Człowiek wobec natury – Rozmowa z kamieniem Wisławy Szymborskiej* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• wymienić cechy charakterystyczne dla twórczości Wisławy Szymborskiej • zrelacjonować treść wiersza	• omówić kompozycję wiersza • wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego	• omówić specyfikę twórczości Wisławy Szymborskiej • omówić funkcję powtórzeń • wypowiedzieć się na temat wyłaniającego się z utworu obrazu człowieka	• zinterpretować sformułowane przez kamień argumenty	• podjąć dyskusję na temat zawartej w wierszu koncepcji człowieczeństwa
42. Poetycki akt kreacji – Radość pisania Wisławy Szymborskiej*	• opisać świat wykreowany przez poetkę	• omówić kreację podmiotu lirycznego • wskazać środki językowe służące do wykreowania efektu plastyczności i zmysłowości	• porównać zaprezentowany w wierszu świat poetycki ze światem realnym • omówić motyw poety kreatora w odniesieniu do	• zinterpretować metaforę wiersza • zinterpretować tytuł utworu • zinterpretować puentę utworu	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.			wiersza i innych utworów literackich		
43. Filozoficzny namysł nad człowiekiem – <i>Monolog dla Kasandry</i> Wisławy Szymborskiej* *W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.	• zaprezentować sytuację liryczną • wskazać fragmenty nawiązujące do mitologicznego źródła	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w odniesieniu do kontekstu mitologicznego • omówić kompozycję wiersza • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw Kasandry • wskazać środki językowe użyte w tekście	• zaprezentować i zinterpretować wnioski Kasandry na temat jej postawy • odnieść przesłanie wiersza do kontekstów filozoficznych • omówić funkcję środków językowych użytych w tekście	• zinterpretować obecne w utworze przeciwstawienia <i>ja – oni</i> • przeanalizować stosunek Kasandry do umiejętności jasnowidzenia • zinterpretować zakończenie wiersza	• omówić sposób przedstawienia motywu Kasandry w różnych utworach literackich
44. Namysł nad sztuką zideologizowaną – <i>Miniatura średniowieczna</i> Wisławy Szymborskiej* *W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.	• omówić sytuację liryczną w wierszu • wskazać elementy opisaną w wierszu feudalnej rzeczywistości • określić rodzaj liryki	• odnaleźć w wierszu zarzuty wobec sztuki podporządkowanej konkretnej wizji świata • wskazać konteksty kulturowe i historyczne	• omówić funkcję idealizacji świata • omówić funkcję użytych w tekście środków językowych	• zaprezentować uniwersalną wymowę wiersza • odnieść problematykę wiersza do znanych sobie kontekstów literackich i kulturowych	• podjąć dyskusję na temat zasadności istnienia sztuki zideologizowanej
45. Życie jako przedstawienie – <i>Życie na poczekaniu</i>	• zaprezentować sytuację liryczną wiersza	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego	• wypowiedzieć się na temat zapisanej w utworze wizji roli człowieka w świecie	• zinterpretować funkcję odwołań do teatru w wierszu	• omówić sposób przedstawienia toposu <i>theatrum mundi</i> w różnych utworach literackich

Wisławy Szymborskiej* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.</i>	wskazać sformułowania związane z teatrem		zaprezentować utwory, w których pojawia się topos <i>theatrum mundi</i>	zinterpretować zakończenie wiersza	
46. Namysł nad fenomenem zła – <i>Nienawiść</i> Wisławy Szymborskiej* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.</i>	wskazać przedstawione w wierszu przyczyny istnienia nienawiści i skutki jej działań	- wskazać środki językowe użyte w tekście - scharakteryzować tytułową nienawiść - wskazać konteksty historyczne i społeczne, które łączą się z problematyką utworu	- określić funkcję środków językowych - odnieść problematykę wiersza do zakończenia <i>Dżumy</i> Alberta Camusa - omówić funkcję zastosowanej w wierszu ironii	- zinterpretować metaforę wiersza - zinterpretować zakończenie utworu	sformułować uniwersalne przesłanie wiersza
47. Kochankowie jako motyw literacki – *** [<i>Jestem Julią...</i>] Haliny Poświatowskiej* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.</i>	zaprezentować sytuację liryczną w wierszu	- wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego - wskazać środki językowe użyte w tekście - wskazać utwory, w których pojawia się motyw kochanków	- omówić sposób przeżywania miłości przez podmiot liryczny - omówić sposób mówienia o miłości – w kontekście biologicznym i kulturowym - omówić tragizm podmiotu lirycznego - zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw kochanków	zinterpretować znaczenie specyficznej kompozycji wiersza	omówić sposób przedstawienia motywu kochanków w różnych utworach literackich
48. Śmierć i miłość w wierszu ***[<i>Zawsze kiedy chcę żyć</i>]	- zaprezentować sytuację liryczną w wierszu - określić rodzaj liryki	- wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w kontekście biograficznym - zaprezentować concept, na podstawie którego poeta konstruuje swój wiersz	- omówić sposób przedstawienia motywów miłości i śmierci w wierszu - zaprezentować utwory, w których pojawia się topos <i>vanitas</i>	- zinterpretować użytą w wierszu grę słów - zinterpretować puentę utworu	omówić sposób przedstawienia toposu <i>vanitas</i> w różnych utworach literackich

krzyczę...] Haliny Poświatowskiej* *W podstawie programowej wybrane wiersze tej poetki są wskazane jako obowiązkowe.					
49. Estetyka kiczu i przestrzeń sacrum w <i>Karuzeli z madonnami</i> Mirona Białoszewskiego* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• zaprezentować sytuację liryczną przedstawioną w wierszu • określić rodzaj liryki	• zaprezentować kolorystykę zawartą w wierszu • wskazać fragmenty, w których język literacki łączy się z językiem potocznym • wskazać w wierszu fragmenty charakterystyczne dla poezji lingwistycznej • wyjaśnić, kim są madonny w wierszu Białoszewskiego • wskazać konteksty literackie, kulturowe i religijne w wierszu • wskazać utwory, w których pojawia się motyw Madonny	• omówić sposób przedstawienia ruchu karuzeli w utworze • omówić funkcję kolorystyki zawartej w wierszu • wyjaśnić, w jaki sposób został w wierszu osiągnięty efekt melodyjności • omówić funkcję łączenia języka literackiego z potocznym • omówić funkcję kontekstów literackich, kulturowych i religijnych w wierszu • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw Madonny	• odnaleźć motyw karuzeli w innych utworach literackich i omówić sposób jego wykorzystania	• omówić sposób przedstawienia motywu Madonny w różnych utworach literackich
50. Sakralizacja codzienności – <i>Podłogo błogosław</i> Mirona Białoszewskiego* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są	• wskazać w wierszu zwroty należące do sfery sacrum i profanum • wskazać adresata wiersza	• wskazać parafrazy i motywy biblijne w wierszu • wskazać konteksty kulturowe i religijne • wskazać utwory, w których pojawia się motyw codzienności	• omówić funkcję parafraz i motywów biblijnych w wierszu • omówić warstwę brzmieniową wiersza • wyjaśnić, na czym polega poetycka deklaracja Białoszewskiego	• na podstawie fragmentów tekstów zamieszczonych w podręczniku wypowiedzieć się na temat symbolicznej funkcji przedmiotów codziennego użytku	• omówić sposób przedstawienia motywu codzienności w różnych utworach literackich

wskazane jako obowiązkowe.			• zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw codzienności		
51. namuzowywanie – deklaracja poetycka Mirona Białoszewskiego* <i>*W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.</i>	• wyjaśnić znaczenie neologizmów użytych w wierszu	• na podstawie wiersza sformułować prośbę, z jaką podmiot liryczny zwraca się do muzy • dokonać analizy słotwórczej neologizmów, utworzonych przez Białoszewskiego • wskazać konteksty literackie odnoszące się do wykorzystania motywu muzy	• wyjaśnić, na czym polega lingwistyczny charakter wiersza • wskazać związek pomiędzy budową neologizmów a problematyką wiersza • wyjaśnić, z czego wynika żartobliwy charakter wiersza <i>namuzowywanie</i>	• zinterpretować motyw muzy użyty w wierszu i w kontekście mitologicznym	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
52. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekście	• przetworzyć informacje zawarte w tekście	• rozpoznać główny problem w tekście	• sformułować argumenty potwierdzające stanowisko autorki • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę z tezami postawionymi przez autorów
53. Interpretacja tekstu – ćwiczenia	• odczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstu	• zinterpretować tekst według podanych wskazówek	• wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	• określić rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworu	• omówić funkcję środków językowych w tekście
<i>*54. Współczucie</i> Sławomira Mrożka* – mechanizmy działania ludzkiej psychiki <i>*W podstawie programowej wybrane opowiadania tego</i>	• zrelacjonować treść opowiadania • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat narratora • określić problematykę opowiadania • wskazać elementy ironii i groteski w utworze	• określić funkcję ironii i groteski w utworze • wskazać nawiązania do egzystencjalizmu	• zinterpretować puentę opowiadania • omówić obraz ludzkiej natury, który wyłania się z utworu	• podjąć polemikę z przesłaniem utworu

twórcy są wskazane jako obowiązkowe.					
55. Realne i metaforyczne więzienie w opowiadaniu <i>Mój przyjaciel nieznajomy</i> Sławomira Mrożka *W podstawie programowej wybrane opowiadania tego twórcy są wskazane jako obowiązkowe.	• zrelacjonować treść opowiadania • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować narratora • określić problematykę opowiadania • wskazać środki językowe użyte w tekście • wskazać ironię • wskazać konteksty społeczno-polityczne i kulturowe	• określić funkcję środków językowych • omówić funkcję zacytowanego fragmentu <i>Hamleta</i> Williama Szekspira • wypowiedzieć się na temat postawy moralnej narratora • określić funkcję ironii w tekście • omówić symboliczne znaczenie gołębia	• zinterpretować zakończenie utworu • zinterpretować tytuł opowiadania • zinterpretować utwór w kontekście państwa totalitarnego • odnieść symboliczne znaczenie gołębia do problematyki utworu	• omówić różne sposoby ukazania motywu szatana w różnych tekstach kultury
56. i 57. Dramat o rodzinie i społeczeństwie – <i>Tango</i> Sławomira Mrożka (lektura obowiązkowa)	• opisać przestrzeń sceniczną • zrelacjonować treść dramatu	• scharakteryzować bohaterów dramatu • zaprezentować bohaterów dramatu jako reprezentantów grup społecznych	• wyjaśnić, na czym polega odwrócenie ról w świecie <i>Tanga</i> • omówić wyłaniający się z dramatu obraz rodziny i stosunków międzyludzkich • omówić relacje pomiędzy członkami rodziny a Edkiem w kontekście problematyki społecznej • omówić postawy poszczególnych członków rodziny jako reprezentantów różnych postaw społecznych	• zinterpretować utwór jako dramat rodzinny • zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować zakończenie utworu jako parabolę polityczną
58. Obraz buntu w <i>Tangu</i> Sławomira Mrożka (lektura obowiązkowa)	• zdefiniować pojęcie buntu • wymienić cechy bohatera romantycznego	• scharakteryzować Artura • wskazać cechy bohatera romantycznego w Arturze • wskazać cechy stylu romantycznego w wypowiedziach Artura • wskazać elementy groteskowe w utworze	• wyjaśnić przyczyny niezgody Artura na zastaną rzeczywistość • omówić funkcję narzuconego przez Artura ceremoniału • porównać wypowiedzi Artura do monologów	• omówić tragizm Artura	• omówić sposób przedstawienia motywu buntu w różnych utworach literackich

		• wskazać konteksty literacki i historycznoliteracki	Konrada, wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy nimi • omówić funkcję groteski w utworze • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw buntu		
59. Wokół <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka (lektura obowiązkowa)	• przedstawić trzy tańce opisane w: <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza, <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego i <i>Tangu</i> Sławomira Mrożka	• porównać trzy tańce przedstawione w różnych tekstach literackich: <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza, <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego i <i>Tangu</i> Sławomira Mrożka	• omówić portrety polskiej inteligencji w różnych tekstach kultury • porównać sposoby ukazania konfliktów społecznych w różnych tekstach literackich	• zinterpretować plakat Andrzeja Pągowskiego	• wypowiedzieć się na temat trudnych wyborów młodego bohatera w różnych tekstach literackich i filmowych
60. Wypełnić czytelnym pismem, <i>Tłum, który tłum</i> Stanisława Barańczaka – gry językowe poety *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.	• wymienić wyrażenia, zwroty i formy językowe charakterystyczne dla języka urzędowego oraz sformułowania charakterystyczne dla stylu poetyckiego w <i>Wypełnić czytelnym pismem</i> • wskazać wyrazy i sformułowania charakteryzujące tłum w wierszu <i>Tłum, który tłum</i> i <i>tłumaczy</i>	• określić problematykę utworów • wypowiedzieć się na temat sposobu traktowania człowieka w państwie totalitarnym w kontekście wierszy • wskazać paradoks w wierszu <i>Tłum, który tłum</i> i <i>tłumaczy</i> • wskazać elementy poetyki lingwistycznej w omawianych utworach	• odnieść treść wierszy do kontekstu historycznego – rzeczywistości PRL-u • wyjaśnić funkcję paradoksu w wierszu <i>Tłum, który tłum</i> i <i>tłumaczy</i>	• zinterpretować zakończenia utworów • podjąć dyskusję na temat uniwersalności omawianych wierszy	• omówić funkcję niejednorodności stylistycznej wiersza • analizować warstwę językową wiersza
*61. i 62. Skargi do Pana Boga – <i>Drogi kąciku porad</i> i <i>Widokówka z tego</i>	• zrelacjonować treść wierszy • wskazać adresatów lirycznych wierszy	• wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotów lirycznych w wierszach • omówić kompozycję utworów	• omówić sposób przedstawienia świata i człowieka w wierszach	• zinterpretować zakończenia utworów • zinterpretować tytuł wiersza <i>Widokówka z tego świata</i>	• przeanalizować stronę graficzną wiersza <i>Drogi kąciku porad</i>

świata Stanisława Barańczaka* *W podstawie programowej wybrane wiersze tego poety są wskazane jako obowiązkowe.		• określić problematykę utworów • wskazać teksty literackie, w których pojawia się motyw rozmowy człowieka z Bogiem	• omówić różne postawy bohaterów literackich wobec Boga		
*63. Straszny i śmieszny obraz PRL-u. <i>Mała apokalipsa</i> Tadeusza Konwickiego (lektura obowiązkowa)	• zrelacjonować treść utworu • omówić świat przedstawiony w powieści • opisać przedstawioną w utworze rzeczywistość PRL-u	• wypowiedzieć się na temat narracji • wskazać elementy autobiograficzne w utworze • scharakteryzować bohaterów pod kątem ich postaw i stosunku do ustroju	• wypowiedzieć się na temat funkcji nieokreślonego czasu i przestrzeni w powieści	• omówić symbolikę przestrzeni w powieści	
*64. i 65. Wędrówka w poszukiwaniu odpowiedzi – <i>Mała apokalipsa</i> Tadeusza Konwickiego (lektura obowiązkowa)	• zrelacjonować etapy wędrówki bohatera-narratora	• scharakteryzować bohatera-narratora • wskazać toposy i motywy literackie wykorzystane w kreacji przestrzeni • wskazać elementy katastroficzne w powieści	• omówić motywy działania bohatera • wskazać konteksty biblijne i omówić ich funkcję	• wypowiedzieć się na temat symbolicznego znaczenia wędrówki bohatera • zinterpretować znaczenie tytułu	• podjąć dyskusję na temat roli <i>paradygmatu polskiej kultury tyrtejskiej</i> w powieści
*66. <i>Mała apokalipsa</i> Tadeusza Konwickiego w dialogu z tekstami kultury	• wskazać utwory, w których pojawiają się podobne wątki i motywy	• zaprezentować różne ujęcia motywu samobójstwa w tekstach literackich	• omówić sposób ukazania motywu miłości w rzeczywistości państwa totalitarnego w <i>Małej Apokalipsie</i> i <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> Bułhakowa oraz w innych tekstach kultury	• porównać obraz i funkcję przestrzeni w powieści Konwickiego i <i>Procesie</i> Franza Kafki	• omówić, jaką funkcję pełni szpital psychiatryczny w powieściach <i>Mała Apokalipsa</i> oraz <i>Mistrz i Małgorzata</i>
*67. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekście	• przetworzyć informacje zawarte w tekście	• rozpoznać główny problem w tekście	• sformułować argumenty potwierdzające stanowisko autorki • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę z tezą artykułu

69. Edek w nowej rzeczywistości – <i>Górq Edek</i> Marka Nowakowskiego (lektura obowiązkowa)	• zrelacjonować treść opowiadania • scharakteryzować bohaterów opowiadania	• omówić kreację bohaterów • wypowiedzieć się na temat narracji • wskazać konteksty: społeczno-obyczajowy i literacki	• omówić funkcję nawiązań do <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka • omówić kontekst społeczno-obyczajowy lat 90. XX wieku	• wyjaśnić symboliczny sens sceny na parkingu • zinterpretować tytuł	• omówić konteksty: społeczno-obyczajowy i literacki
*70. i 71. <i>Wieża</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego – studium samotności (lektura uzupełniająca)	• zrelacjonować treść opowiadania • wskazać plany czasowe w opowiadaniu	• wypowiedzieć się na temat narracji opowiadania • omówić kompozycję utworu • zaprezentować utwory, w których pojawia się motyw samotności	• wypowiedzieć się na temat drogi Lebbrosa do zaakceptowania swojej samotności • omówić kompozycyjną funkcję motywu pielgrzyma świętokrzyskiego • wypowiedzieć się na temat parabolicznej wymowy utworu	• zinterpretować symboliczne znaczenie wieży • porównać stosunek do samotności bohaterów opowiadania – Lebbrosa i nauczyciela z Turynu • zinterpretować znaczenie tytułu	• omówić sposób przedstawienia motywu samotności w różnych tekstach kultury
72. i 73. Rozważania o cierpieniu w <i>Dzienniku pisanym nocą</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego <i>*W podstawie programowej należy omówić wybrany esej wskazanych autorów, w tym Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.</i>	• zrelacjonować treść fragmentu • wymienić utwory, w których pojawia się motyw cierpienia	• wypowiedzieć się na temat struktury eseju • wskazać cechy gatunkowe eseju • wskazać analogie literackie, kulturowe i filozoficzne, które stały się osią tekstu	• omówić sposób interpretacji tekstów literackich i filozoficznych w <i>Dzienniku pisanym nocą</i> • omówić funkcję kompozycyjną przedostatniego akapitu fragmentu	• omówić sposób przedstawienia motywu cierpienia w różnych utworach literackich	• podjąć dyskusję na temat roli cierpienia w ludzkim życiu
*74., 75. i 76. W poszukiwaniu bliskości drugiego człowieka – <i>Antygona</i> w <i>Nowym Jorku</i> Janusza Głowackiego	• zrelacjonować treść dramatu • zaprezentować miejsce akcji dramatu	• scharakteryzować bohaterów dramatu w kontekście losu emigranta i kryzysu bezdomności • omówić relacje pomiędzy bohaterami	• omówić funkcję przestrzeni w dramacie • omówić rolę Policjanta • wskazać elementy tragiczne i komiczne w dramacie i określić ich funkcję	• porównać <i>Antygonę</i> w <i>Nowym Jorku</i> i <i>Antygonę</i> Sofoklesa • wypowiedzieć się na temat fatum w obu dramatach	• omówić funkcję aluzji literackiej w dramacie • omówić sposób przedstawienia motywu domu w różnych tekstach

		wskazać utwory, w których pojawia się motyw domu	wypowiedzieć się na temat funkcji czekania w dramacie	zinterpretować ostatnie słowa Policjanta	kultury, uwzględniając szerokie konteksty
80. i 81. Beskidzki realizm magiczny – <i>Miejsce</i> Andrzeja Stasiuka (lektura obowiązkowa)	- zrelacjonować treść opowiadania - określić rodzaj narracji w utworze	- wypowiedzieć się na temat narratora - zaprezentować różne płaszczyzny czasowe przedstawione w opowiadaniu - wskazać w tekście środki językowe - wskazać cechy realizmu magicznego w utworze - wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu	- omówić funkcję przedstawienia różnych perspektyw czasowych w utworze - wypowiedzieć się na temat sposobu postrzegania przestrzeni w opowiadaniu - omówić rolę natury w opowiadaniu - omówić funkcję środków językowych użytych w tekście	- zinterpretować tytuł utworu - wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia motywu przemijania w opowiadaniu	omówić funkcję kontekstów przywołanych w utworze
82. i 83. Samotność i wyobcowanie – <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> Olgi Tokarczuk (lektura obowiązkowa)	- zrelacjonować treść opowiadania - określić narrację w utworze	- omówić świat przedstawiony, uwzględniając kontekst historyczny - wypowiedzieć się na temat kreacji tytułowego bohatera - wskazać konteksty historyczne i literackie	- wskazać symbole występujące w opowiadaniu i omówić ich funkcję - omówić przyczyny zagubienia bohatera w Warszawie - omówić funkcję kontekstu literackiego - zaprezentować utwory, w których pojawia się topos labiryntu	- omówić symboliczne znaczenie toposu labiryntu w opowiadaniu - zinterpretować zakończenie utworu	omówić sposób przedstawienia toposu labiryntu w różnych utworach literackich
84. i 85. Spotkanie z innością – <i>Podróże z Herodotem</i> Ryszarda Kapuścińskiego (lektura obowiązkowa)	- zrelacjonować treść fragmentu - wskazać różnice kulturowe pomiędzy reporterem a spotkanymi ludźmi	- zaprezentować zdanie Kapuścińskiego na temat istoty zawodu reportera - scharakteryzować język, którym posługuje się autor	- omówić funkcję <i>Dziejów</i> Herodota w reportażu Kapuścińskiego - omówić sposób przedstawienia inności przez Kapuścińskiego - omówić funkcję fragmentów autobiograficznych	wypowiedzieć się na temat znaczeń wędrówki w różnych epokach	omówić ujęcia motywu podróży w różnych utworach literackich

WSPÓŁCZESNOŚĆ – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
86. Od informacji do dezinformacji	definiować zjawisko dezinformacji	- omówić funkcję fake newsów w procesie dezinformacji - wskazać różnice pomiędzy dezinformacją a kłamstwem - rozpoznać fake newsy	- zaprezentować strategię odróżniania fake newsów od rzetelnych informacji - wyjaśnić, na czym polega nierzetelność wskazanych wypowiedzi - wyjaśnić, w jaki sposób dezinformacja przyczynia się do manipulowania informacją i opinią publiczną	rozpoznać manipulację medialną w podanym przykładzie i wyjaśnić jej mechanizm	
87. Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia	posługiwać się nowo poznaną terminologią	wykorzystywać teorię do rozwiązywania zadań	poszerzać swoją świadomość językową	funkcjonalnie wykorzystywać wiedzę językową	wykorzystywać wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
WSPÓŁCZESNOŚĆ – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
88. Reklama w wymiarze pragmatycznym i etycznym	- określić cel reklamy i wymienić jej formy - wymienić techniki perswazyjne, stosowane w reklamie	- wskazać charakterystyczne cechy języka reklamy - zaprezentować techniki tworzenia sloganów - rozpoznać argumenty retoryczne, stosowane w tekście reklamowym - wskazać techniki manipulacyjne, stosowane w reklamie	- rozpoznać techniki perswazyjne w reklamie - zaprezentować i omówić obraz świata, przedstawiony w reklamie - rozpoznać manipulację w tekstach reklamowych - rozpoznać ukryte treści reklamowe	- analizować język wybranych reklam - tworzy slogan reklamowy	wypowiedzieć się na temat etycznego wymiaru reklamy
89. Nowomowa	definiuje nowomowę	wskazać literackie pochodzenie terminu	wyjaśnić, na czym polegają językowe	uzasadnić, że podany tekst został	analizować teksty propagandowe i wyjaśnić, jak nowomowa

	- wymienić podstawowe właściwości nowomowy - wymienić zabiegi językowe, występujące w nowomowie	- wskazać właściwości nowomowy w podanych tekstach - rozpoznać językowe cechy nowomowy w podanych przykładach	cechy nowomowy w podanych przykładach omówić funkcję sloganów w podanych przykładach	napisany językiem nowomowy	może wpływać na odbiorcę
*90. Esej	- definiować esej - wymienić najważniejsze cechy eseju	wskazać cechy charakterystyczne języka eseju	- omówić założenia kompozycyjne eseju - przygotować materiały do napisania eseju	- analizować problematykę podanego eseju - analizować język podanego eseju	tworzyć, poprawny pod względem językowym i kompozycyjnym, esej
*91. Reportaż	- definiować reportaż - wymienić najważniejsze cechy reportażu	- wskazać cechy reportażu w podanych przykładach - wymienić i omówić odmiany reportażu - rozpoznać odmiany reportażu - zaprezentować założeniakompozycyjne reportażu - rozpoznać cechy językowe reportażu	- omówić cele i funkcje reportażu - omówić strukturę wskazanego reportażu - zgromadzić materiały do napisania reportażu	- przeanalizować kompozycję wskazanych reportaży - przeanalizować język podanego reportażu	stworzyć poprawny pod względem językowym i kompozycyjnym reportaż
POWTÓRZENIE I PODSUMOWANIE WSZYSTKICH EPOK					
92. Powtórzenie do matury – antyk	odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	wykorzystać najważniejsze konteksty	- wyciągnąć wnioski - określić własne stanowisko	- poprawnie zinterpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	wskazać i wykorzystać konteksty

93. Powtórzenie do matury – Biblia	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
94. Powtórzenie do matury – średniowiecze	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
95. Powtórzenie do matury – renesans	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
96. Powtórzenie do matury – barok	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
97. Powtórzenie do matury – oświecenie	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał	• wskazać i wykorzystać konteksty

				• właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	
98. Powtórzenie do matury – romantyzm	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
99. Powtórzenie do matury – pozytywizm	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
100. Powtórzenie do matury – Młoda Polska	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
101. Powtórzenie do matury – dwudziestolecie międzywojenne	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować	• wskazać i wykorzystać konteksty

				• uogólniać, podsumowywać i porównywać	
102. Powtórzenie do matury – wojna i okupacja	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
103., 104. i 105. Powtórzenie do matury – współczesność	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty

Autorka: Magdalena Lotterhoff

Uwaga: w wyniku uszczuplenia podstawy programowej, według przedstawionego rozkładu materiału, niewykorzystane godziny pozostają do decyzji nauczyciela.

WYMAGANIA EDUKACYJNE

CHEMIA

WE uwzględniają główne ramy i systemy wartości określone w Statucie Szkoły.

Cele edukacyjne z chemii:

- pogłębianie wiedzy o procesach w otaczającym nas świecie,
- zrozumienie znaczenia chemii w rozwoju cywilizacji,
- rozbudzenie zainteresowania chemią poprzez interpretację jej osiągnięć,
- rozwijanie zainteresowań poznawczych i postaw twórczych,
- umiejętne planowanie i wykonywanie eksperymentów,
- interpretacja wyników doświadczeń,
- wykształcenie umiejętności samokształcenia poprzez zdobywanie informacji z różnych źródeł,
- bezpieczne posługiwanie się substancjami w laboratorium i w życiu codziennym,

2. Cele kształcenia:

- kształcenie umiejętności myślenia prowadzącego do rozumienia przez ucznia poznawanej wiedzy, jak i nabycia umiejętności posługiwania się nią,
- ukazanie użyteczności wiedzy chemicznej w życiu codziennym, jej powiązania z innymi naukami oraz kształtowanie podstaw w zakresie ochrony środowiska w tym również własnego zdrowia i bezpieczeństwa.

3. Formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

- a) Odpowiedź ustna - przynajmniej raz w semestrze, pod względem rzeczowości, stosowania języka przedmiotu, umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi, Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych – z całego działu.
- b) Kartkówka obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji, nie wymagająca wcześniejszego zapowiadania.
- c) Sprawdzian – odpowiedź pisemna przeprowadzana po zakończeniu każdego działu, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. Poprawa sprawdzianu odbywa się zgodnie z dokumentami szkoły (Statut)
- d) Ocena pracy wykonanej przez ucznia i zaangażowanie podczas pracy na lekcji- stawiam „+” lub „-”.
- e) Aktywność na lekcji (uczeń może otrzymać częściową ocenę bardzo dobrą na koniec semestru jeżeli był aktywny i udzielał poprawnych odpowiedzi przez cały semestr).
- f) Ocena zeszytu przedmiotowego i zadanych ćwiczeń utrwalających. - oceny częściowe.
- g) Praca dodatkowa (uczeń może otrzymać ocenę za dużą ilość rozwiązanych zadań dodatkowych)

Oceny bieżące i klasyfikacyjne śródroczne i roczne ustala się w stopniach według następującej skali:

- 1) stopień celujący – 6
- 2) stopień bardzo dobry – 5
- 3) stopień dobry – 4
- 4) stopień dostateczny – 3
- 5) stopień dopuszczający – 2
- 6) stopień niedostateczny – 1

Oceny ustalane są przez nauczyciela indywidualnie w oparciu o postępy ucznia w opanowaniu wiedzy i umiejętności oraz realizacji wymagań edukacyjnych:

- 1) celujący – od 96 - 100%
- 2) bardzo dobry – od 86 - 95%
- 3) dobry – od 75 - 85%
- 4) dostateczny – 55 – 74%
- 5) dopuszczający – od 45 - 54%
- 6) niedostateczny – od 0 - 44%

4. Formy poprawy oceny, wystawienie oceny semestralnej i końcowej:

- a) nauczyciel oddaje sprawdzone prace pisemne w terminie dwóch tygodni,
- b) do dziennika obok oceny uzyskanej poprzednio ze sprawdzianu wpisuje się ocenę poprawioną,
- c) wystawienie oceny semestralnej i na koniec roku szkolnego dokonywane jest na podstawie ocen cząstkowych

5. Sposoby informowania uczniów.

Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie są zapoznawani z Statutem Szkoły i wymaganiami edukacyjnymi. Wymagania na poszczególne oceny są udostępniane wszystkim uczniom. Wszystkie oceny oparte o opracowane kryteria są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców.

6. Sposoby informowania rodziców.

O ocenach cząstkowych informuje się rodziców na zebraniach rodzicielskich lub w czasie indywidualnych spotkań, udostępniając zestawienie ocen. Rodzice mają również możliwość zapoznania się z ocenami ucznia na bieżąco, korzystając z dziennika elektronicznego.

7. Kryteria dla danej oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- odpowiednią na każde pytanie konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające i wyróżniające z danego działu chemii,
- posiada wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania,
- formułuje problemy oraz dokonuje analizy i syntezy nowych zjawisk,
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- jest aktywny i angażuje się we wszystkie prace na lekcji,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach chemicznych szczebla wyższego niż szkolny;

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- udziela odpowiedzi na pytania konieczne, podstawowe, rozszerzające i dopełniające z danego działu chemii,
- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem,
- stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów i zadań w nowych sytuacjach,
- wykazuje dużą samodzielność i bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł wiedzy,
- planuje i bezpiecznie przeprowadza eksperymenty chemiczne,
- biegle pisze i uzgadnia równania reakcji chemicznych oraz samodzielnie rozwiązuje zadania o dużym stopniu trudności;

Dobłą ocenę otrzymuje uczeń, który:

- udziela odpowiedzi na pytania konieczne, podstawowe i rozszerzające z danego działu chemii,
- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- bezpiecznie wykonuje doświadczenia chemiczne,
- pisze i uzgadnia równania reakcji chemicznych,
- samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności,
- korzysta z układu okresowego pierwiastków, wykresów, tablic i innych źródeł wiedzy chemicznej;

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- udziela odpowiedzi na pytania konieczne i podstawowe, musi także umieć i rozumieć podstawowe pojęcia i reakcje chemiczne.
- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności,
- korzysta z pomocą nauczyciela ze źródeł wiedzy,
- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności przy rozwiązywaniu typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela pisze i uzgadnia równania reakcji chemicznych oraz rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności;

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- udziela odpowiedzi na pytania konieczne, tzn. zna pojęcia, terminy, fakty, prawa, zasady, reguły, treści naukowe z danego działu, bez których nie zrozumiałby chemii na dalszych lekcjach,
- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela pisze proste wzory chemiczne i równania reakcji chemicznych;

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- nie zna symboliki chemicznej,
- nawet z pomocą nauczyciela nie pisze prostych wzorów chemicznych,
- nie potrafi bezpiecznie posługiwać się prostym sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi.

Zasady oceniania z zakresu historii oraz edukacji obywatelskiej w Liceum Ogólnokształcącym po Szkole Podstawowej

(Zasady oceniania uwzględniają nauczanie stacjonarne, hybrydowe i zdalne)

I. ZASADY OGÓLNE:

1. Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz przedstawia uczniom zasady przedmiotowego systemu oceniania.
2. Nauczyciel informuje uczniów i rodziców o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
3. Oceny są jawne – zarówno dla ucznia jak i jego rodziców.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń (jak i jego rodzic – w razie życzenia) otrzymuje do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela.
5. Oceny klasyfikacyjne ustala się w terminach i skali określonej w Statucie Szkoły.
6. Na ocenę semestralną i roczną z historii składa się wiedza merytoryczna, posługiwanie się terminologią właściwą przedmiotowi, umiejętność uzasadniania, argumentowania, sposób rozwiązywania problemów, kreatywność, umiejętność komunikowania, jasność, precyzyjność wypowiedzi i wykorzystywania wiedzy w nowych sytuacjach poznawczych.

II. ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

1. Prace pisemne:
 - zadania domowe w formie dłuższej wypowiedzi – referatu, opisu, notatki, wypracowania, albo w formie odpowiedzi na postawione pytania
 - brak zgłoszenia nieodrobionej pracy domowej odkryty przez nauczyciela w czasie lekcji skutkuje oceną niedostateczną wpisaną do dziennika.
 - wyznaczone przez nauczyciela prace podlegają ocenie.
 - przy ocenie pisemnej pracy domowej uwzględnia się: zgodność z tematem pracy, poprawność merytoryczną, zawartość rzeczową, wkład pracy ucznia, kreatywność, spójność językową oraz poprawność ortograficzną.
2. Kartkówki:
 - 5-15 minutowe kartkówki (testy sprawdzające) z ostatnich trzech lekcji bieżących
 - kartkówki nie są przez nauczyciela zapowiadane wcześniej i zastępują odpowiedzi ustne uczniów;
 - kartkówka może obejmować również materiał będący przedmiotem pracy domowej oraz materiał będący tematem lekcji bieżącej (uczeń może wówczas korzystać z

własnych notatek sporządzonych na lekcji po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem);

- przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzenia wiadomości trwającą nie dłużej niż 15 minut i obejmującą materiał nie większy niż do trzech ostatnich lekcji najczęściej pod postacią testu wyboru, pytań zamkniętych albo otwartych, lecz niewymagających dłuższej odpowiedzi;
- zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji zgodnie z punktem nr 6 zwalnia ucznia z pisania kartkówki;
- ocena uzyskana z kartkówki nie podlega poprawie.

3. Sprawdziany:

- sprawdziany przeprowadza się po zrealizowaniu każdego działu programowego i obejmują one większą partię materiału składającą się na cały zakres danego działu programowego;
- sprawdzian powinien być zapowiedziany, co najmniej jeden tydzień przed terminem jego przeprowadzenia;
- uczeń powinien być zapoznany z kryteriami stosowanymi przy ocenie danego sprawdzianu;
- w przypadku nieobecności na pisemnym sprawdzianie, bez względu na przyczyny, uczeń ma obowiązek poddać się tej formie sprawdzania osiągnięć w określonym przez Statut Szkoły terminie, niepoddanie się tej formie sprawdzania osiągnięć jest równoznaczne z wystawieniem oceny niedostatecznej;
- w przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub uzasadnionej nieobecności klasy, termin zostanie uzgodniony ponownie, ale nie obowiązuje wtedy konieczność tygodniowego wyprzedzenia;
- termin podania wyników sprawdzianu nie powinien przekraczać dwóch tygodni od czasu jego przeprowadzenia;
- prace pisemne (w tym kartkówki i sprawdziany) są punktowane zgodnie ze szczegółowymi zasadami wewnątrzszkolnego oceniania uczniów;
- ocenę semestralną i końcową nauczyciel wystawia na podstawie ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia, lecz nie jest to średnia ważona lub arytmetyczna z ocen.
- przeliczanie punktów na stopnie szkolne odbywa się według następującej skali procentowej w stosunku do ilości wszystkich, możliwych do uzyskania punktów:

ocena skala	1 – 6
niedostateczny	0 – 44 %
dopuszczający	45 – 54 %
dostateczny	55 – 74 %
dobry	75 – 85 %
bardzo dobry	86 – 95 %
celujący	96 – 100 %

- uczeń, który otrzymał ze sprawdzianu ocenę niedostateczną ma prawo do jej poprawy, zgodnie z przepisami obowiązującymi w szkole.

4. Wypowiedź ustna:

- w odpowiedzi ustnej ucznia ocenie podlega: zawartość merytoryczna wypowiedzi, w tym posługiwanie się terminologią przedmiotową, kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania i argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;
- wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących;
- ocena z odpowiedzi ustnej ucznia nie podlega poprawie.

5. Aktywność ucznia na lekcji:

- uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;
- brak jakiegokolwiek pracy ucznia na lekcji, pomimo kontroli i zwracania uwagi przez nauczyciela oraz niewykonanie żadnego ćwiczenia i zadania może skutkować oceną niedostateczną wpisaną na danej lekcji do dziennika.

6. Nieprzygotowanie do lekcji:

- uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania razy w semestrze, jeśli zajęcia obejmują jedną godzinę w tygodniu, lub dwa razy w semestrze, jeśli zajęcia odbywają się w wymiarze dwóch i więcej godzin lekcyjnych w tygodniu;
- zgłoszenie nieprzygotowania obejmuje nie tylko brak opanowania wiadomości z ostatnich trzech lekcji, ale również brak zadania domowego (bez względu na jego formę, to znaczy w formie pisemnej lub prezentacji ustnej), oraz brak wymaganych pomocy naukowych (podręcznik, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, lub inne wymagane na dane zajęcia pomoce na przykład mapy, artykuły prasowe i inne);
- nieprzygotowanie do lekcji należy zgłaszać na początku zajęć lekcyjnych, tuż po przerwie i przywitaniu się nauczyciela z klasą – nie jest wymagane wtedy podanie przyczyny nieprzygotowania;
- w przypadku, kiedy uczeń nie jest przygotowany do zajęć, a nie zgłosił tego faktu, otrzymuje ocenę niedostateczną z wpisem do dziennika;
- w przypadkach uzasadnionych, na przykład długiej choroby, potwierdzonej zwolnieniem lekarskim na piśmie, uczeń zgłasza brak przygotowania do lekcji i wówczas nie odnotowuje się tego nieprzygotowania jako kolejnego. W takich wypadkach uczeń ma jednak obowiązek uzupełnić braki wiedzy i notatki w zeszycie w możliwie szybkim czasie.

7. Zeszyt przedmiotowy:

- uczeń ma obowiązek posiadania zeszytu przedmiotowego na każdej lekcji historii i prowadzenia go systematycznie, który może podlegać ocenie;
- przy ocenie zeszytu przedmiotowego uwzględnia się: kompletność, systematyczność i czytelność prowadzenia notatek, estetykę zeszytu, poprawność wykonania tabel, rysunków, wykresów itp., poprawność językową i ortograficzną.
- nauczyciel może dokonać kontroli zeszytu przedmiotowego ucznia w każdym czasie, a nieusprawiedliwiony brak zeszytu na zajęciach lub stwierdzone rażące braki w zeszycie skutkują oceną niedostateczną z wpisem do dziennika.

III. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE:

Ocena niedostateczna - poniżej wymagań koniecznych:

Uczeń nie opanował wiedzy i umiejętności w stopniu koniecznym, pozwalającym na kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia i nie jest w stanie kontynuować nauki w klasie programowo wyższej.

Nie rozumie podstawowych wiadomości, ujętych w planie wynikowym, myli je i zniekształca. Nie jest w stanie nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela rozwiązać problemu o elementarnym stopniu trudności. Nie opanował koniecznej, prostej terminologii. Nie opanował najważniejszych dat, pojęć, wydarzeń, nazwisk i innych podstawowych faktów. Myli elementarne fakty i zjawiska. Nie potrafi poprawnie lokalizować w czasie (na osi czasu) i przestrzeni historycznej (na mapie ściennej lub w atlasie) wydarzeń i procesów historycznych. Ma poważne trudności w samodzielnym posługiwaniu się podstawowymi źródłami informacji historycznej. Nie zna przyczyn ani skutków wydarzeń omawianych zjawisk. Jest świadomy istnienia związków teraźniejszości z przeszłością, ale nie potrafi ich sensownie wytłumaczyć. W trakcie wypowiedzi ustnej lub pisemnej przedstawia jedynie nieliczne fakty dotyczące tematu, w tym wiele z błędami i bez zachowania porządku chronologicznego i hierarchii ważności. W niewielkim stopniu i z błędami określa ramy czasowo-przestrzenne poszczególnych tematów. W większości błędnie prezentuje związki i zależności pomiędzy opisywanymi faktami i zjawiskami. Posługuje się bardzo nielicznymi, najbardziej podstawowymi terminami historycznymi, często błędnie. Formułuje nieliczne i niepoprawne wnioski. Dokonując oceny opisywanych wydarzeń i zjawisk posługuje się tylko stereotypami i ogólnikami. Poważną trudność sprawia mu analiza tekstu źródłowego i udzielenie odpowiedzi na postawione do tekstu pytania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są nieudolne i nie spełniają wymogów kompozycyjnych i językowych. Zeszyt przedmiotowy prowadzi bardzo niesystematycznie, posiada duże luki w materiale lekcyjnym i zadaniach domowych. Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności przedmiotowych. Na lekcjach jest bierny i nie angażuje się w proces nauczania. Pomimo działań wspomagających ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Ocena dopuszczająca – poziom wymagań koniecznych:

Uczeń ma poważne braki w wiedzy i umiejętnościach przedmiotowych, ale przyswoił je w stopniu nieco poniżej wymagań programowych, z tego powodu nie jest w stanie samodzielnie rozwiązywać nawet prostych zadań o niewielkim stopniu trudności, nie jest w stanie samodzielnie pracować i aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Spore braki wiedzy w zakresie podstawy programowej nie uniemożliwiają mu jednak dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej i nie przekraczają możliwości uzyskania podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki w szkole. Przedstawia, w czasie prezentacji ustnej lub pisemnej, mniej niż połowę wymaganej przy danym temacie wiedzy, popełniając przy tym znaczną ilość błędów. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje znajomość jedynie nielicznych zagadnień. Prezentowany przez ucznia zasób wiedzy jest dosyć chaotyczny, mało uporządkowany i rzadko uwzględniający hierarchię ważności zjawisk i procesów. Częściowo trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń, nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy wydatnej pomocy nauczyciela. Lokuje na mapie tylko miejsca ważnych, przełomowych wydarzeń. W znikomy sposób wyjaśnia związki i relacje między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Formułuje bardzo ograniczone wnioski, w dodatku z błędami i bez odpowiedniego uzasadnienia. Zna przyczyny i skutki jedynie wybranych wydarzeń, najczęściej tych, które miały przełomowe znaczenie dla dziejów ludzkości. Wypowiedź ucznia jest nieuporządkowana, niepełna i w ponad połowie błędna, a wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy językowe i ortograficzne. Podejmowana przez ucznia na lekcjach analiza tekstów źródłowych jest najczęściej niepełna, błędna i mało uporządkowana. Dodatkowo uczeń posiada duże braki w zeszycie przedmiotowym, tak w notatkach z lekcji, jak i braki prac domowych. Prace domowe ucznia są często niestaranne i nieprzemyślane. Uczeń sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy. Jedynie przy aktywnej i częstej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy typowe o niewielkim stopniu trudności.

**Ocena dostateczna – poziom wymagań podstawowych:
(Zostały spełnione kryteria oceny dopuszczającej)**

Uczeń opanował wiadomości podstawowe ujęte w planie wynikowym na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej. Dysponuje niepełną wiedzą określoną programem nauczania, ale nie uniemożliwia mu to dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej. Opanował najważniejsze wiadomości i umiejętności, ale zapamiętywanie treści dominuje u niego nad ich rozumieniem. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje około połowy wymaganych zagadnień. W czasie wypowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy w większości uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując hierarchię ważności rozpatrywanych faktów i zjawisk oraz porządek chronologiczny. Przedstawia, w czasie prezentacji swej wiedzy, około połowy wymaganej przy temacie faktografii, nie popełniając przy tym znacznej ilości błędów. Trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń. Nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy pomocy nauczyciela. Ma dosyć dobrą orientację na mapie, ale samodzielnie lokuje na mapie jedynie miejsca ważnych wydarzeń. W ograniczonym stopniu prezentuje relacje i związki między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Dostrzega, w wąskim zakresie, zależności i związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zjawiskami z historii powszechnej i historii Polski. Posługuje się poprawnie terminologią historyczną i faktografią mieszczącą się w minimum programowym określonym ustawą. Formułuje samodzielnie mało uporządkowane wnioski, chociaż w większości poprawne, ale często bez odpowiedniego uzasadnienia. Analiza tekstów źródłowych jest u niego pełna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie, wykonywana samodzielnie i zawiera jedynie nieliczne błędy rzeczowe. Wykazuje znajomość najczęściej występujących i wykorzystywanych na lekcjach źródeł – umie je rozróżnić pod względem formy i treści oraz wykorzystać jako źródło informacji historycznej z instrukcją i pod kierunkiem nauczyciela. Umiejętności przedmiotowe stosuje w sytuacjach typowych. Jego wypowiedzi ustne i pisemne rzadko są chaotyczne i zawierają nieliczne błędy językowe. Nazywa problemy o średnim stopniu trudności i stawia do nich pytania. Prace domowe często są staranne i przemyślane i w przeważającej mierze pozostają w związku z tematem zadania. W zeszycie przedmiotowym nie ma rażących braków, prowadzi go systematycznie. Jest raczej mało aktywny na zajęciach, nie angażuje się szczególnie w proces dydaktyczny na lekcjach, sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy, chyba, że jest systematycznie do tego zachęcany przez nauczyciela.

**Ocena dobra – poziom wymagań rozszerzających:
(Zostały spełnione kryteria oceny dostatecznej i dopuszczającej)**

Uczeń opanował wiadomości z zakresu podstawowego w sposób zadowalający. Ma wprawdzie niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale udziela prawidłowych odpowiedzi naprowadzających na właściwy tok myślenia i poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności i wymagające opanowania umiejętności przewidzianych programem. Prawidłowo rozumie, dostrzega podobieństwa i różnice. W czasie odpowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując niemal całkowicie hierarchię ważności danych faktów, zjawisk i procesów oraz porządek chronologiczny. Wyodrębnia najważniejsze zagadnienia w obrębie poszczególnych tematów i czyni to niemal bezbłędnie. Potrafi samodzielnie i precyzyjnie określić ramy czasowo - przestrzenne danego zagadnienia czy zjawiska, lokalizując je w czasie i przestrzeni historycznej. Przedstawia zdecydowaną większość wymaganej faktografii, bez poważniejszych błędów. Poprawnie stosuje większość pojęć i terminologii przedmiotowej wymaganej przy danych tematach, pomijając jedynie jednostkowe pojęcia. Dostrzega i opisuje poprawnie zależności i związki przyczynowo – skutkowe między różnymi faktami, zjawiskami i procesami historycznymi, również pomiędzy zjawiskami z zakresu historii powszechnej i historii Polski. Formułuje, z nielicznymi błędami, prawidłowe wnioski częściowe i ogólne. Jego ocena wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych nie budzi większych zastrzeżeń, ale częściowo jest stereotypowa i emocjonalna. Podejmowana przez ucznia i wykonywana samodzielnie analiza tekstów źródłowych zawiera jedynie nieliczne jednostkowe błędy rzeczowe, jest w większości kompletna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie. Czytanie różnego rodzaju tekstów źródłowych ze zrozumieniem, pod kątem sformułowanych do tekstu pytań, nie stwarza uczniowi większego problemu- dokonuje właściwej selekcji informacji. Typowe zadania teoretyczne i praktyczne rozwiązuje całkowicie samodzielnie. Nabycie umiejętności przedmiotowe potrafi stosować w sytuacjach problemowych. Rozumie związki przyczynowo – skutkowe występujące w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym. Wiadomości nie tylko zapamiętuje, ale też je rozumie. Wiedzę czerpie nie tylko z podręcznika, ale także z innych źródeł informacji (literatura popularnonaukowa, Internet, prasa codzienna i inne). Jego prace pisemne domowe są zawsze związane z tematem, zawierają własne przemyślenia i wnioski i nie posiadają błędów merytorycznych. Uczeń jest aktywny w klasie, chętnie zabiera głos w dyskusji, zgodnie współpracuje w grupie. Ma starannie i systematycznie prowadzony zeszyt przedmiotowy.

**Ocena bardzo dobra – poziom wymagań dopełniających:
(Zostały spełnione kryteria dobrej, dostatecznej i dopuszczającej)**

Uczeń w pełni przyswoił sobie wiadomości podstawowe i ponadpodstawowe objęte podstawą programową. Właściwie stosuje zdobyte umiejętności i wiedzę. Posługuje się odpowiednim słownictwem - używa pojęć we właściwym znaczeniu. Samodzielnie podaje odpowiedzi, ocenia fakty, procesy i zjawiska rzeczywistości społeczno-politycznej. Samodzielnie również rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne. Samodzielnie analizuje teksty źródłowe dokonując prawidłowej interpretacji wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych i oceniając ich wiarygodność i przydatność. Potrafi integrować wiedzę z różnych źródeł informacji historycznej w czasie swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych. Potrafi korelować swą wiedzę historyczną z wiedzą z pokrewnych przedmiotów (język polski, wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie, geografia). Ma bardzo dobrą orientację we współczesnej rzeczywistości politycznej i społeczno - gospodarczej Polski i świata. Wykazuje pełną i rzetelną znajomość poznanej faktografii. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bogate w treści, fakty, opinie i oceny, bez błędów językowych i ortograficznych i integrują wiedzę uzyskaną z różnych źródeł informacji historycznej. Podejmuje próby twórczego rozwijania własnych uzdolnień. Samodzielnie i poprawnie interpretuje dane statystyczne, wykresy i mapy. Samodzielnie wyciąga wnioski, formułuje problemy i pytania. Prezentuje na forum klasy własne sądy i opinie uzasadniając je za pomocą trafnych argumentów w toku dyskusji. Jest bardzo aktywny na lekcjach, organizuje pracę w grupie. Starannie wykonuje zadania domowe i dodatkowe zadania wykraczające poza podstawowe wymagania programowe (Np. gromadzi materiał regionalny, opracowuje referaty, biogramy, przygotowuje gazetki ściennie). Chętnie angażuje się w różnego rodzaju konkursy przedmiotowe. Posiada wzorowo prowadzony zeszyt przedmiotowy.

**Ocena celująca – poziom wymagań wykraczających:
(Zostały spełnione kryteria oceny bardzo dobrej, dobrej, dostatecznej i dopuszczającej)**

Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bdb i w pełnym stopniu opanował wymagania określone w planie wynikowym, posiada także wiedzę wykraczającą wyraźnie poza podstawy programowe. Jego zasób wiedzy i umiejętności świadczy o wyraźnych i sprecyzowanych uzdolnieniach humanistycznych. Systematycznie pracuje nad pogłębianiem wiedzy historycznej i rozwijaniem własnych uzdolnień i zainteresowań - samodzielnie, poprzez lekturę pozycji popularnonaukowych, zdobywa dalszą wiedzę. Czynnie uczestniczy w lekcjach, prezentuje dociekliwość podczas rozwiązywania problemów historycznych, formułując własne sądy i opinie na podstawie znacznej wiedzy faktograficznej, a także w oparciu o odpowiednie teksty źródłowe i lekturę dla uzasadnienia swej wypowiedzi. Dokonuje pełnej oceny zjawisk, procesów i faktów w oparciu o szeroki zasób informacji zdobytych także ze źródeł pozapodręcznikowych (informacje wykraczające poza zakres podręcznika nie są konieczne). Umiejętnie wykorzystuje wiedzę z innych przedmiotów – historii czy geografii. Biegle rozwiązuje podane do przemyślenia problemy teoretyczne i praktyczne. Proponuje własne, niekonwencjonalne i nietypowe rozwiązania. Starannie wykonuje dodatkowe zadania – referaty, biogramy, odczyty, gazetki ściennie, artykuły. Współpracuje z nauczycielem w przygotowywaniu zajęć opartych na twórczym rozwiązywaniu problemów. Samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia. Wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy. Uczestniczy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych i osiąga w nich znaczące sukcesy.

V. ZASADY INFORMOWANIA O WYMAGANIACH EDUKACYJNYCH I POSTĘPACH UCZNIÓW W NAUCE PRZEDMIOTU:

1. Wszystkie oceny są jawne i podawane na bieżąco.
2. Prace pisemne otrzymuje uczeń do wglądu na lekcji, a rodzice w kontaktach indywidualnych i na zebraniach klasowych.
3. Sprawdziany są przechowywane przez nauczyciela do czasu wystawienia oceny semestralnej lub końcowej.
4. Ocena jest wyrażona stopniem szkolnym w skali od 1 do 6.
5. Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału nauczania może zwrócić się o pomoc do nauczyciela i jeżeli jest to pożądane, wspólnie ustalają program wspomagający.
6. Na miesiąc przed planowaną klasyfikacją (posiedzeniem Rady pedagogicznej klasyfikacyjnej) uczeń jest informowany o grożącej mu ocenie niedostatecznej na koniec semestru lub całego roku szkolnego.
7. Aby uzyskać promocję do następnej klasy uczeń obowiązany jest zaliczyć pozytywnie materiał nauczania z pierwszego semestru, jeśli za pierwszy semestr uzyskał ocenę niedostateczną. Zaliczenie odbywa się w formie ustalonej przez nauczyciela najpóźniej do końca marca.

Zasady oceniania z zakresu historii oraz edukacji obywatelskiej
w Liceum Ogólnokształcącym – Klasa I
(Zasady oceniania uwzględniają nauczanie stacjonarne, hybrydowe i zdalne)

I. ZASADY OGÓLNE:

1. Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz przedstawia uczniom zasady przedmiotowego systemu oceniania.
2. Nauczyciel informuje uczniów i rodziców o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
3. Oceny są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń (jak i jego rodzic w razie życzenia) otrzymuje do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela.
5. Oceny klasyfikacyjne ustala się w terminach i skali określonej w Statucie Szkoły.
6. Na ocenę semestralną i roczną z historii składa się wiedza merytoryczna, posługiwanie się terminologią właściwą przedmiotowi, umiejętność uzasadniania, argumentowania, sposób rozwiązywania problemów, kreatywność, umiejętność komunikowania, jasność, precyzyjność wypowiedzi i wykorzystywanie wiedzy w nowych sytuacjach poznawczych.

II. ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

1. Prace pisemne:

- zadania domowe w formie dłuższej wypowiedzi – referatu, opisu, notatki, wypracowania, albo w formie odpowiedzi na postawione pytania;
- brak zgłoszenia na początku lekcji nieodrobionej pracy domowej skutkuje oceną niedostateczną wpisaną do dziennika;
- wyznaczone przez nauczyciela prace podlegają ocenie;
- przy ocenie pisemnej pracy domowej uwzględnia się: zgodność z tematem pracy, poprawność merytoryczną, zawartość rzeczową, wkład pracy ucznia, kreatywność, spójność językową oraz poprawność ortograficzną.

2. Kartkówki:

- przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzenia wiadomości trwającą nie dłużej niż 15 minut i obejmującą materiał z trzech ostatnich lekcji najczęściej pod postacią testu wyboru, pytań zamkniętych albo otwartych;

- kartkówka może obejmować również materiał będący przedmiotem pracy domowej oraz materiał będący tematem lekcji bieżącej (uczeń może wówczas korzystać z własnych notatek sporządzonych na lekcji po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem);
- kartkówki nie są przez nauczyciela zapowiadane wcześniej i zastępują odpowiedzi ustne uczniów;
- zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji zwalnia ucznia z pisanja kartkówki;
- ocena uzyskana z kartkówki nie podlega poprawie.

3. Sprawdziany:

- sprawdziany przeprowadza się po zrealizowaniu każdego działu programowego i obejmują one większą partię materiału składającą się na cały zakres danego działu programowego;
- sprawdzian powinien być zapowiedziany, co najmniej jeden tydzień przed terminem jego przeprowadzenia;
- uczeń powinien być zapoznany z kryteriami stosowanymi przy ocenie danego sprawdzianu;
- w przypadku nieobecności na pisemnym sprawdzianie (bez względu na przyczyny nieobecności), uczeń ma obowiązek poddać się tej formie sprawdzania osiągnięć w określonym przez Statut Szkoły terminie, niepoddanie się tej formie sprawdzania osiągnięć jest równoznaczne z wystawieniem oceny niedostatecznej;
- w przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub uzasadnionej nieobecności klasy, termin zostanie uzgodniony ponownie, ale nie obowiązuje wtedy konieczność tygodniowego wyprzedzenia;
- prace pisemne (w tym kartkówki i sprawdziany) są punktowane zgodnie ze szczegółowymi zasadami wewnątrzszkolnego oceniania uczniów;
- ocenę semestralną i końcową nauczyciel wystawia na podstawie ocen częściowych uzyskanych przez ucznia, lecz nie jest to średnia ważona lub arytmetyczna z ocen.
- przeliczanie punktów na stopnie szkolne odbywa się według następującej skali procentowej w stosunku do ilości wszystkich, możliwych do uzyskania punktów:

ocena - skala 1 – 6

niedostateczny 0 – 44 %

dopuszczający 45 – 54 %

dostateczny 55 – 74 %

dobry 75 – 85 %

bardzo dobry 86 – 95 %

celujący 96 – 100 %

- uczeń, który otrzymał ze sprawdzianu ocenę niedostateczną ma prawo do jej poprawy, zgodnie z przepisami obowiązującymi w szkole.

4. Wypowiedź ustna:

- w odpowiedzi ustnej ucznia ocenie podlega: zawartość merytoryczna wypowiedzi, w tym posługiwanie się terminologią przedmiotową, kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania, argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;

- wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących;

- ocena z odpowiedzi ustnej ucznia nie podlega poprawie.

5. Aktywność ucznia na lekcji:

- uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;

- brak jakiegokolwiek pracy ucznia na lekcji, pomimo kontroli i zwracania uwagi przez nauczyciela oraz niewykonanie żadnego ćwiczenia i zadania może skutkować oceną niedostateczną wpisaną na danej lekcji do dziennika.

6. Nieprzygotowanie do lekcji:

- uczeń ma prawo do zgłoszenia nieprzygotowania raz w semestrze, jeśli zajęcia obejmują jedną godzinę w tygodniu, lub dwa razy w semestrze, jeśli zajęcia odbywają się w wymiarze dwóch i więcej godzin lekcyjnych w tygodniu;

- zgłoszenie nieprzygotowania obejmuje nie tylko brak opanowania wiadomości z ostatnich trzech lekcji, ale również brak zadania domowego (bez względu na jego formę, to znaczy w formie pisemnej lub prezentacji ustnej) oraz brak wymaganych pomocy naukowych (podręcznik, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, lub inne wymagane na dane zajęcia pomoce - na przykład mapy, artykuły prasowe i inne);

- nieprzygotowanie do lekcji należy zgłaszać na początku zajęć lekcyjnych, tuż po przerwie i przywitaniu się nauczyciela z klasą – nie jest wymagane wtedy podanie przyczyny nieprzygotowania;

- w przypadku, kiedy uczeń nie jest przygotowany do zajęć, a nie zgłosił tego faktu, otrzymuje ocenę niedostateczną z wpisem do dziennika;

- w przypadkach uzasadnionych, na przykład długiej choroby, potwierdzonej zwolnieniem lekarskim na piśmie, uczeń zgłasza brak przygotowania do lekcji i wówczas nie

odnotowuje się tego nieprzygotowania. W takich wypadkach uczeń ma jednak obowiązek uzupełnić braki wiedzy i notatki w zeszycie w możliwie szybkim czasie.

7. Zeszyt przedmiotowy:

- uczeń ma obowiązek posiadania zeszytu przedmiotowego na każdej lekcji historii i prowadzenia go systematycznie, zeszyt może podlegać ocenie;
- przy ocenie zeszytu przedmiotowego uwzględnia się: kompletność, systematyczność i czytelność prowadzenia notatek, estetykę zeszytu, poprawność wykonania tabel, rysunków, wykresów, poprawność językową i ortograficzną.
- nauczyciel może dokonać kontroli zeszytu przedmiotowego ucznia w każdym czasie, a nieusprawiedliwiony brak zeszytu na zajęciach lub stwierdzone rażące braki w zeszycie skutkują oceną niedostateczną z wpisem do dziennika.

III. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE:

Ocena niedostateczna - poniżej wymagań koniecznych:

Uczeń nie opanował wiedzy i umiejętności w stopniu koniecznym, pozwalającym na kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia i nie jest w stanie kontynuować nauki w klasie programowo wyższej.

Nie rozumie podstawowych wiadomości, ujętych w planie wynikowym, myli je i zniekształca. Nie jest w stanie nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela rozwiązać problemu o elementarnym stopniu trudności. Nie opanował koniecznej, prostej terminologii. Nie opanował najważniejszych dat, pojęć, wydarzeń, nazwisk i innych podstawowych faktów. Myli elementarne fakty i zjawiska. Nie potrafi poprawnie lokalizować w czasie (na osi czasu) i przestrzeni historycznej (na mapie ściennej lub w atlasie) wydarzeń i procesów historycznych. Ma poważne trudności w samodzielnym posługiwaniu się podstawowymi źródłami informacji historycznej. Nie zna przyczyn ani skutków wydarzeń omawianych zjawisk. Jest świadomy istnienia związków teraźniejszości z przeszłością, ale nie potrafi ich sensownie wytłumaczyć. W trakcie wypowiedzi ustnej lub pisemnej przedstawia jedynie nieliczne fakty dotyczące tematu, w tym wiele z błędami i bez zachowania porządku chronologicznego i hierarchii ważności. W niewielkim stopniu i z błędami określa ramy czasowo-przestrzenne poszczególnych tematów. W większości błędnie prezentuje związki i zależności pomiędzy opisywanymi faktami i zjawiskami. Posługuje się bardzo nielicznymi, najbardziej podstawowymi terminami historycznymi, często błędnie. Formułuje nieliczne i niepoprawne wnioski. Dokonując oceny opisywanych wydarzeń i zjawisk posługuje się tylko stereotypami i ogólnikami. Poważną trudność sprawia mu analiza tekstu źródłowego i

udzielenie odpowiedzi na postawione do tekstu pytania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są nieudolne i nie spełniają wymogów kompozycyjnych i językowych. Zeszyt przedmiotowy prowadzi bardzo niesystematycznie, posiada duże luki w materiale lekcyjnym i zadaniach domowych. Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności przedmiotowych. Na lekcjach jest bierny i nie angażuje się w proces nauczania. Pomimo działań wspomagających ze strony nauczyciela nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Ocena dopuszczająca – poziom wymagań koniecznych:

Uczeń ma poważne braki w wiedzy i umiejętnościach przedmiotowych, ale przyswoił je w stopniu nieco poniżej wymagań programowych, z tego powodu nie jest w stanie samodzielnie rozwiązywać nawet prostych zadań o niewielkim stopniu trudności, nie jest w stanie samodzielnie pracować i aktywnie uczestniczyć w zajęciach. Spore braki wiedzy w zakresie podstawy programowej nie uniemożliwiają mu jednak dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej i nie przekraczają możliwości uzyskania podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki w szkole. Przedstawia, w czasie prezentacji ustnej lub pisemnej, mniej niż połowę wymaganej przy danym temacie wiedzy, popełniając przy tym znaczną ilość błędów. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje znajomość jedynie nielicznych zagadnień. Prezentowany przez ucznia zasób wiedzy jest dosyć chaotyczny, mało uporządkowany i rzadko uwzględniający hierarchię ważności zjawisk i procesów. Częściowo trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń, nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy wydatnej pomocy nauczyciela. Lokuje na mapie tylko miejsca ważnych, przełomowych wydarzeń. W znikomy sposób wyjaśnia związki i relacje między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Formułuje bardzo ograniczone wnioski, w dodatku z błędami i bez odpowiedniego uzasadnienia. Zna przyczyny i skutki jedynie wybranych wydarzeń, najczęściej tych, które miały przełomowe znaczenie dla dziejów ludzkości. Wypowiedź ucznia jest nieuporządkowana, niepełna i w ponad połowie błędna, a wypowiedzi pisemne zawierają liczne błędy językowe i ortograficzne. Podejmowana przez ucznia na lekcjach analiza tekstów źródłowych jest najczęściej niepełna, błędna i mało uporządkowana. Dodatkowo uczeń posiada duże braki w zeszycie przedmiotowym, tak w notatkach z lekcji, jak i braki prac domowych. Prace domowe ucznia są często niestaranne

i nieprzemyślane. Uczeń sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy. Jedynie przy aktywnej i częstej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy typowe o niewielkim stopniu trudności.

Ocena dostateczna – poziom wymagań podstawowych:

(Zostały spełnione kryteria oceny dopuszczającej)

Uczeń opanował wiadomości podstawowe ujęte w planie wynikowym na poziomie nieprzekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej. Dysponuje niepełną wiedzą określoną programem nauczania, ale nie uniemożliwia mu to dalszej edukacji przedmiotowej w klasie programowo wyższej. Opanował najważniejsze wiadomości i umiejętności, ale zapamiętywanie treści dominuje u niego nad ich rozumieniem. W obrębie poszczególnych tematów sygnalizuje około połowy wymaganych zagadnień. W czasie wypowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy w większości uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując hierarchię ważności rozpatrywanych faktów i zjawisk oraz porządek chronologiczny. Przedstawia, w czasie prezentacji swej wiedzy, około połowy wymaganej przy temacie faktografii, nie popełniając przy tym znacznej ilości błędów. Trafnie określa ramy czasowo – przestrzenne tematów lokalizując fakty i zjawiska w czasie i przestrzeni historycznej. Potrafi określić kolejność chronologiczną głównych wydarzeń. Nanosi daty i wydarzenia na oś czasu przy pomocy nauczyciela. Ma dosyć dobrą orientację na mapie, ale samodzielnie lokuje na mapie jedynie miejsca ważnych wydarzeń. W ograniczonym stopniu prezentuje relacje i związki między faktami, zjawiskami i procesami historycznymi. Dostrzega, w wąskim zakresie, zależności i związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zjawiskami z historii powszechnej i historii Polski. Posługuje się poprawnie terminologią historyczną i faktografią mieszczącą się w minimum programowym określonym ustawą. Formułuje samodzielnie mało uporządkowane wnioski, chociaż w większości poprawne, ale często bez odpowiedniego uzasadnienia. Analiza tekstów źródłowych jest u niego pełna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie, wykonywana samodzielnie i zawiera jedynie nieliczne błędy rzeczowe. Wykazuje znajomość najczęściej występujących i wykorzystywanych na lekcjach źródeł – umie je rozróżnić pod względem formy i treści oraz wykorzystać jako źródło informacji historycznej z instrukcją i pod kierunkiem nauczyciela. Umiejętności przedmiotowe stosuje w sytuacjach typowych. Jego wypowiedzi ustne i pisemne rzadko są chaotyczne i zawierają nieliczne błędy językowe. Nazywa problemy o średnim stopniu trudności i stawia do nich pytania. Prace domowe często są staranne i przemyślane i w przeważającej mierze pozostają

w związku z tematem zadania. W zeszycie przedmiotowym nie ma rażących braków, prowadzi go systematycznie. Jest raczej mało aktywny na zajęciach, nie angażuje się szczególnie w proces dydaktyczny na lekcjach, sporadycznie wypowiada się na forum klasy z własnej inicjatywy, chyba, że jest systematycznie do tego zachęcany przez nauczyciela.

Ocena dobra – poziom wymagań rozszerzających:

(Zostały spełnione kryteria oceny dostatecznej i dopuszczającej)

Uczeń opanował wiadomości z zakresu podstawowego w sposób zadowalający. Ma wprawdzie niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale udziela prawidłowych odpowiedzi naprowadzających na właściwy tok myślenia i poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności i wymagające opanowania umiejętności przewidzianych programem. Prawidłowo rozumuje, dostrzega podobieństwa i różnice. W czasie odpowiedzi ustnych i pisemnych przedstawia materiał rzeczowy uporządkowany pod względem tematycznym, zachowując niemal całkowicie hierarchię ważności danych faktów, zjawisk i procesów oraz porządek chronologiczny. Wyodrębnia najważniejsze zagadnienia w obrębie poszczególnych tematów i czyni to niemal bezbłędnie. Potrafi samodzielnie i precyzyjnie określić ramy czasowo - przestrzenne danego zagadnienia czy zjawiska, lokalizując je w czasie i przestrzeni historycznej. Przedstawia zdecydowaną większość wymaganej faktografii, bez poważniejszych błędów. Poprawnie stosuje większość pojęć i terminologii przedmiotowej wymaganej przy danych tematach, pomijając jedynie jednostkowe pojęcia. Dostrzega i opisuje poprawnie zależności i związki przyczynowo – skutkowe między różnymi faktami, zjawiskami i procesami historycznymi, również pomiędzy zjawiskami z zakresu historii powszechnej i historii Polski. Formułuje, z nielicznym błędami, prawidłowe wnioski częściowe i ogólne. Jego ocena wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych nie budzi większych zastrzeżeń, ale częściowo jest stereotypowa i emocjonalna. Podejmowana przez ucznia i wykonywana samodzielnie analiza tekstów źródłowych zawiera jedynie nieliczne jednostkowe błędy rzeczowe, jest w większości kompletna, uporządkowana tematycznie i chronologicznie. Czytanie różnego rodzaju tekstów źródłowych ze zrozumieniem, pod kątem sformułowanych do tekstu pytań, nie stwarza uczniowi większego problemu- dokonuje właściwej selekcji informacji. Typowe zadania teoretyczne i praktyczne rozwiązuje całkowicie samodzielnie. Nabyte umiejętności przedmiotowe potrafi stosować w sytuacjach problemowych. Rozumie związki przyczynowo – skutkowe występujące w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym. Wiadomości nie tylko zapamiętuje, ale też je rozumie. Wiedzę czerpie nie tylko z podręcznika, ale także z innych źródeł informacji

(literatura popularnonaukowa, Internet, prasa codzienna i inne). Jego prace pisemne domowe są zawsze związane z tematem, zawierają własne przemyślenia i wnioski i nie posiadają błędów merytorycznych. Uczeń jest aktywny w klasie, chętnie zabiera głos w dyskusji, zgodnie współpracuje w grupie. Ma starannie i systematycznie prowadzony zeszyt przedmiotowy.

Ocena bardzo dobra – poziom wymagań dopełniających:

(Zostały spełnione kryteria dobrej, dostatecznej i dopuszczającej)

Uczeń w pełni przyswoił sobie wiadomości podstawowe i ponadpodstawowe objęte podstawą programową. Właściwie stosuje zdobyte umiejętności i wiedzę. Posługuje się odpowiednim słownictwem - używa pojęć we właściwym znaczeniu. Samodzielnie podaje odpowiedzi, ocenia fakty, procesy i zjawiska rzeczywistości społeczno- politycznej. Samodzielnie również rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne. Samodzielnie analizuje teksty źródłowe dokonując prawidłowej interpretacji wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych i oceniając ich wiarygodność i przydatność. Potrafi integrować wiedzę z różnych źródeł informacji historycznej w czasie swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych. Potrafi korelować swą wiedzę historyczną z wiedzą z pokrewnych przedmiotów (język polski, wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie, geografia). Ma bardzo dobrą orientację we współczesnej rzeczywistości politycznej i społeczno - gospodarczej Polski i świata. Wykazuje pełną i rzetelną znajomość poznanej faktografii. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bogate w treści, fakty, opinie i oceny, bez błędów językowych i ortograficznych i integrują wiedzę uzyskaną z różnych źródeł informacji historycznej. Podejmuje próby twórczego rozwijania własnych uzdolnień. Samodzielnie i poprawnie interpretuje dane statystyczne, wykresy i mapy. Samodzielnie wyciąga wnioski, formułuje problemy i pytania. Prezentuje na forum klasy własne sądy i opinie uzasadniając je za pomocą trafnych argumentów w toku dyskusji. Jest bardzo aktywny na lekcjach, organizuje pracę w grupie. Starannie wykonuje zadania domowe i dodatkowe zadania wykraczające poza podstawowe wymagania programowe (Np. gromadzi materiał regionalny, opracowuje referaty, biogramy, przygotowuje gazetki ściennie). Chętnie angażuje się w różnego rodzaju konkursy przedmiotowe. Posiada wzorowo prowadzony zeszyt przedmiotowy.

Ocena celująca – poziom wymagań wykraczających:

(Zostały spełnione kryteria oceny bardzo dobrej, dobrej, dostatecznej i dopuszczającej)

Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bdb i w pełnym stopniu opanował wymagania określone w planie wynikowym, posiada także wiedzę wykraczającą wyraźnie poza

podstawy programowe. Jego zasób wiedzy i umiejętności świadczy o wyraźnych i sprecyzowanych uzdolnieniach humanistycznych. Systematycznie pracuje nad pogłębianiem wiedzy historycznej i rozwijaniem własnych uzdolnień i zainteresowań - samodzielnie, poprzez lekturę pozycji popularnonaukowych, zdobywa dalszą wiedzę. Czynnie uczestniczy w lekcjach, prezentuje dociekliwość podczas rozwiązywania problemów historycznych, formułując własne sądy i opinie na podstawie znacznej wiedzy faktograficznej, a także w oparciu o odpowiednie teksty źródłowe i lekturę dla uzasadnienia swej wypowiedzi. Dokonuje pełnej oceny zjawisk, procesów i faktów w oparciu o szeroki zasób informacji zdobytych także ze źródeł pozapodręcznikowych (informacje wykraczające poza zakres podręcznika nie są konieczne). Umiejętnie wykorzystuje wiedzę z innych przedmiotów – historii czy geografii. Biegle rozwiązuje podane do przemyślenia problemy teoretyczne i praktyczne. Proponuje własne, niekonwencjonalne i nietypowe rozwiązania. Starannie wykonuje dodatkowe zadania – referaty, biogramy, odczyty, gazetki ściennie, artykuły. Współpracuje z nauczycielem w przygotowywaniu zajęć opartych na twórczym rozwiązywaniu problemów. Samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia. Wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy. Uczestniczy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych i osiąga w nich znaczące sukcesy.

V. ZASADY INFORMOWANIA O WYMAGANIACH EDUKACYJNYCH I POSTĘPACH UCZNIÓW W NAUCE PRZEDMIOTU:

1. Wszystkie oceny są jawne i podawane na bieżąco.
2. Prace pisemne otrzymuje uczeń do wglądu na lekcji, a rodzice w kontaktach indywidualnych i na zebraniach klasowych.
3. Sprawdziany są przechowywane przez nauczyciela do czasu wystawienia oceny semestralnej lub końcowej.
4. Ocena jest wyrażona stopniem szkolnym w skali od 1 do 6.
5. Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału nauczania może zwrócić się o pomoc do nauczyciela w celu ustalenia programu wspomagającego.
6. Na miesiąc przed planowaną klasyfikacją (posiedzeniem Rady pedagogicznej klasyfikacyjnej) uczeń jest informowany o grożącej mu ocenie niedostatecznej na koniec semestru lub całego roku szkolnego.
7. Aby uzyskać promocję do następnej klasy uczeń obowiązany jest zaliczyć pozytywnie materiał nauczania z pierwszego semestru, jeśli za pierwszy semestr uzyskał ocenę

niedostateczną. Zaliczenie odbywa się w formie ustalonej przez nauczyciela najpóźniej do końca marca.